DANIELIS SOVTERI
FLANDRO-BRITANNI

PALAMEDES;
Sive

DE TABVLA LVSORIA,
ALEA, ET VARIIS LVDIS

Libri Tres.

Quorum I, *Philologicus*; II, *Historicus*;
III, *Ethicus, seu Moralis*.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Perilluſtri Domino ac Generoſiſſimo Heroi,

D. EDWARDO ZOVCHE,

S. MAVRE, ET CANTELVPE;

Quinque in CANTIO Portuum Guardiano, ſiue Præfecto;

Caſtri Douerenſis Conneſtabili; Arcani Conſilij Regij Conſiliario, &c.

Tum quoque

Generoſo, Ampliſſimo, & honorificentiſſimo Viro,

DOMINO EDWINO SANDYS,

Equiti Aurato, &c.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Illuſtriſſime Heros, *ac* Generoſe Domine:

TAmetſi terra marique à vobis diſiunctus, litteris vos compellare aggrediar, nihil tamen inſolentis, importuni, præpoſteri conari me, aut extra oleas tranſgredi, vt dicitur, vltraue ſepta tranſilire quiſpiam iudicare poterit; ſi vel qui ſim, & quo

animo fecerim, prius exploratum habuerit. Sum natione Anglus, ex Flandricis parentibus oriundus: natus in OPPIDO DOVERENSI, *quod est in tractu* CANTII, *portus opportunitate celebratissimum. Durus essem profecto, si paterni soli dulcissimi charitatem memoriæ excidere paterer: si eius vtilitati, vel etiam gloriæ (si qua potero) incumbere negligerem. Desidiæ arguar, an ingratitudinis? si conatu meo Rempub. illam destituerem. Cum enim (vt loquitur Cicero) patriæ tanta vis sit, ac tanta natura, vt Ithacam illam in asperrimis saxulis, tanquam nidilum, ædificatam Sapientissimus vir immortalitati anteposuerit: mirum non erit, si me teneat* CANTII *soli florentissimi & amœnissimi ingens desiderium; vtpote in*

quo

quo DOVERNVM, *infantiæ meæ altrix, ſeſe offert: Etenim, vt ait Euripides,* πᾶν συντροφον γλυκύ: omne id cui innutriti ſumus, dulce eſt. *Et quid dulcius* CANTIO, *ſua gratiſſimi cœli ſerenitate? Quid gleba fertilius? Cuius gaudio animum non perfunderent pinguia frugiferaque arua? Quem non exhilararent ibidem montes amœniſſimi, in ijſque omne pecus,*

Quod montium anfractus pererrat,
Quod nemorum tegitur latebris?

Ibi, rerum omnium tam ad neceſſitatem ſatietas, quam ad voluptatem exuberantia. Ibi

Tum liquidi fontes, imis de collibus augent
Flumina per virides vndas voluentia campos.
Vnde ſitim ſedent pecudes, quæ pinguia tondent

 Paſcua

Paſcua, quique feris onager ſaxa
inuia ſiluis
Incolit. Hic leuibus quæ tranant
aëra pennis,
Per virides paſſim ramos ſua tecta
volucres
Concelebrant, mulcentque vagis
loca ſola querelis.

Adeo vt qui tantarum diuitiarum poſſeſſor, tantæ diuinæ bonitatis particeps factus eſt, nunquam ſatis Deum ſuum collaudare in omni ſua vita poteſt.

Ad quam C A N T I I *fælicitatem & beatitudinem accedit (teſtante famigeratiſſimo & nobiliſſimo illo Gulielmo Camdeno)* incolarum elegantes, facillimi, ac compoſitiſſimi mores, ingeniorumque vis incredibilis: *C A N T I I* enim gens ſiue ruſtica, ſiue vrbana, pluſquam

cæteri Angli antiquæ nobilitatis conſcientiam ſpirat, & ad honorificentiam, & hoſpitium cuiuslibet pronior, &c. *Jnter quos*, Illuſtriſſime Heros, *&* Generoſe Domine, *quemadmodum vos præ çæteris in ſede dignitatis & honoris ampliſſimi eminetis, ita & vos maximis virtutibus prælucere aliis, quis inficias ire poteſt? Annon*, Illuſtriſſime Heros, *in maximis rebus Regni Britannici gerendis, virtutem & fidem tuam exploratam* REX MAXIMVS *habet? Annon & ſuæ Maieſtatis Regiæ obſervantiſſimum clientem? Annon & ad gubernaculum Reipub. ſagacem ac indefeſſum curatorem? Abunde hæc omnia teſtantur, omnes honores, omnes ſtatus, quos ſua Regali munificentia Rex in te contulit,*

tulit, & indies conferre non ſuperſedit.

Deinde, nec tua, Ampliſſime Domine & generoſe Eques, *tuis, nobiſque incognita Virtus, quam Dominus Deus, ſingulari quodam dono, in te contulit. In te autem ſingulares animi dotes, quæ vinculo prudentiæ, eruditionis, ſcientiæ, comitatis, & pietatis, (quæ omnium eſt regina) arctiſſimo ſunt colligatæ: eæque tantum apud* CANTII ORDINES *valuëre, ut te Rerum Cantianarum advocatum & actorem in Parlemento Regio, non ſine ſubditorum omnium voto & applauſu, eße voluerint, atque ſtatuerint. Neque enim tanti muneris gravitas digne à quoquam ſuſtineri poteſt, niſi quem pietas, prudentia, juſtitia, (uno verbo) Virtus, ſuis omnibus*

bus numeris absoluta, commendaret.

Sed cur longior sim, Viri Illustres & Amplissimi, *in vestris, quod scio, non desideratis, recensendis laudibus & meritis? Si ea, prout res est, commemorare digne satis vellem (vt Plauti verbis loquar)* & face & viatico opus futurum esset, ad tam longæ narrationis iter. *Recordatio priorum, me satis mei officij admonet, & ad aliquod animi mei obseruantiæque symbolum, & studij propensissimi erga vos documentum exhibendum, existimulat. Accipitote igitur placidis vlnis hunc nostrum* PALAMEDEM, *siue* Commentarium de Aleatoribus, & variis Ludis; *quem sub amplissimis titulis vestrarum dignitatum, & sub vestris honorificis nominibus emitto, & in lucem edo. Quem si*

amica & benevola fronte suscipiatis, erit mihi volupe, & gratissimum. Valete, Illustrissimi Domini: *quibus libenter meas defero preces, & opto ex animo tranquillam in his terris vitam, & post illam gaudia æterna. Christus filius Dei concedat, ut ipsi vivatis, & ipsi moriamini. Harlemi, die* XXV *Augusti* cIↃ IↃc XXII.

Vestr. Ampliss. Excellent.

observantissimus

DANIEL SOUTERIUS.

Ad Juuentutem.

CVm Homo mortalis cupidinum suarum affectibus misere in transuersum huc illuc rapi se interdum patiatur, mirum non est, quod tantum vitiorum agmen, erga animam insurgat. Quod vt in omnibus, ita & præcipue in Adolescentibus deprehenditur, in quibus adolescentia per iuueniles calores & voluptatum malarum ardores concitata, varijsq; effrenatis efferatisq; moribus æstuose sese iactitans, veluti fretum irrumpit ad omnia vitia,& quo pernicius, eo perniciosius. Inter alia autem, innata & agnata vobis est, Adolescentes, pestis illa aleatoria,cuius ardet mollis flamma medullas. Quot, quæso, hodie inter vos maleferiati Adolescentes, albæque (vt aiunt) gallinæ filij, qui omissis bonis exercitijs,totos dies abaco & latrunculis conterunt? Neque id absque maximo ipsorum damno, imo exitio: Etenim, quid non damno-

damnoſa mali tulit alea? Quid non taxilli? Profectò peccandi cauſſam multis hi ſæpe dederunt. Hi multis

——*quoque ſemina præbent*
Nequitiæ:

Maxime, meo quidem iudicio, adoleſcentibus: quorum inprimis quia lubrica eſt ætas, & frenare ſeſe ac regere neſcia, ideo ad vitia his facillime eruditur. Nam alearum exercitio ipſi detenti, ab optimis liberalium artium ſtudijs animi peregrinantur, & ad maxima peccata proruunt. Imo quot, quæſo, Viri magni, aleatorij ludi voluptate ducti, ab honeſtis exercitijs ſe diuelli & ſeduci patiuntur? Ita autem plærunque euenit: vt qui ſe aleæ illecebris dediderunt, miſſos faciant honores, nec attingant Rempublicam, patiantur viros fortes labore, ſe otio ſuo perfrui: adeoque alea, res ipſis eſt perniciosa, vt nihil altum, nihil magnificum ac præclarum ſuſcipere poſſint, qui ſuas omnes cogitationes in rem tam vilem, tam contemptam, tamque noxiam

xiam abiecerunt. Reſtat igitur, vt huic peſti ac animi periculoſiſſimo morbo remedium afferamus, ac medicorum more, qui correpta ſimul & corrupta morbis membra præcidunt; ita turpes & pernicioſos, diuturna conſuetudine adhærentes, mores aleatorios amputemus.

At, quid mihi videor audire? Potius eſt, inquiunt, omittere adulta & præualida vitia, quam illud aſſequi, vt palam fiat, quibus flagitijs impares ſumus. His reſponſum volo, me quidem artem aleatoriam, præualidam & vetuſtate adultam agnoſcere, verum non idcirco omnem medicinam omittendam, omneque remedium amittendum & immaturum exiſtimandum eſſe: plus enim hic mouendo atque monendo, quam quiete aut ſilentio proficietur. Licet autem vitioſa illa cupiditas, non funditus ſtatim exſcindi, magna tamen ex parte, remedijs adhibitis, labefactari poteſt. Ne deſperemus fieri poſſe, quæ facta ſunt. Poſſunt autem ſenſim vi-

tiorum fomenta extingui, quæ momento vno extirpari nequeunt:

Tempore paret equus lentis animosius habenis,
Et placido duros accipit ore lupos.

Quidni etiam Adolescentum ætas, si frenis leniter motis regatur, tandem flectetur, atque ad saniorem perducetur mentem, si in tempore ceruix eorum placido subdatur iugo? Hanc ego spem de vobis, Adolescentes, concipiendo, aggredior in hoc libro (cui titulus PALAMEDES) primum explicare, deinde oppugnare ludum aleatorium, vt vos cupiditatum malarum voraginibus immersos adiuuem, ac emergere faciam, vt emersi, ac prauis aleæ cupiditatibus (quod faxit Deus Opt. Max.) liberati, ad meliorem mentem & ad honestiora exercitia reuertamini. Valete, & beneuolis animis accipitote hunc nostrum laborem, tanquam erga vos nostri boni affectus σημεῖον, ac desiderantis vestram salutem τεκμήριον.

Ad benevolum Lectorem.

BEnevole Lector, recte, meo quidem judicio, ait Poëta: *Amant alterna Camenæ:* nam, ut Seneca ſcribit: *danda eſt animis remiſſio, vt meliores acrioreſque requieti ſurgant.* Vt fertilibus agris non eſt imperandum, cito enim exhauriet illos nunquam intermiſſa fæcunditas; ita animorum impetus, aſſiduus labor frangit, vires vero recipient paulum reſoluti & remiſſi. Quas ne animo meo, indies negotiorum Eccleſiaſticorum mole gravato & preſſo, videar velle ſubtrahere, ideo remiſſius ſtudii genus aggreſſus, me ad aleam contuli, non eam in tabulis iaciendam, verum ex hominum ſocietate ejiciendam, nec non ex albo honeſtorum ludorum expungendam. Non eſt autem æquum, ut iſto genere ludi delectetur Chriſtianus, in quo uberrima vitiorum eſt copia. Fateor quidem, *aleas tractare, non videtur multis eſſe peccatum,* ut inquit Chryſoſtomus, *ſed tamen infinita mala vitæ, ea ſolent inferre:* adeo ut nemo mihi periculoſius ludere & laborare videatur, quam is, qui aleæ ſtudio trahitur.

Cuius ſtudio & amori ne quis immoretur, aut immoriatur: en hic me offero fidelem Ἀλεξίκακον ad noxiam illam ac peſtiferam cupiditatem, demonſtratis honeſtioribus

bus ludis atque exercitiis ex animis adolescentum evellendam. Nec hoc alienum à meo, quo fungor, munere Ecclesiastico. *Misi autem jamdudum manum ad aratrum Domini,* (cum Bernardo loquor) *in Ecclesia Christi speculator factus sum, debitorque sapientibus & insipientibus:* Prædicare igitur non tantum debeo, sed etiam reprehendere delicta publica publice, tam scripto, quam dicto, juxta illud Apostoli 1. Timoth. cap. 5. vers. 20. *Eos qui peccant, coram omnibus argue, vt reliqui timeant.* Natura quidem contumax est humanus animus, in contrarium atque arduum nitens: at bonis juvandus præceptis, corrigendus dehortationibus, & interventu salutarium monitorum ad frugem revocandus. siquidem nihil tam præclarum, hominiq; conveniens esse potest, quam erudire homines ad rectam vitæ rectæ rationem (relictis vitiis) capessendam.

Atque in his habes, *Benevole Lector*, instituti operis caussam, & materiam; quam ut ordine conspicuo tractem, ac tibi tradam, distribui eam in partes tres, quarum prima Philologica; secunda Historica; tertia Ethica, seu moralis; quæ circa præcepta vitæ in melius mutandæ versatur. In priori parte paulo fui prolixior quam statueram, nec alia de causa, quam quod mihi quædam notatu dignissima &

ma & instituto nostro accommodatissima ab humanissimis & doctissimis viris erant suppeditata: quæ licet non mea, tamen operi intexere malui, quàm te ijs priuare. Tu, *Lector Beneuole*, nostris laboribus feliciter fruere, &

Viue, vale: si quid nouisti rectius istis;
Candidus imperti; si non, his vtere mecum.

Bonis placuisse mihi, sat est: non enim curo istum ranarum chorum, quæ bonis litteris & litteratis obstrepere gaudent, quarum magnus vbique locorum est numerus. Quibus licet non satis apertum os aut lingua prompta videtur, quæ meditata pectore euoluat, nihilque possint ad communem afferre fructum, nihilominus semper parum integre atque inconsiderate æstimant loquutum aut scriptum, quicquid alij aut scribunt, aut loquuntur. Natura pugnaces sunt, tantum vt sententijs & laboribus aliorum absque ratione contradicant; & aduersus peritos, peruicaces. Verum, istis fortiter neglectis, oportet nos ea sequi, & scribere, (quod felix faustumque sit) quæ maxime sunt in rem Iuuentutis Christianæ. His Vale iterum atque iterum.

In aleam.

ERgone lethali perdes, tu dira Voluptas, (ce?
Christicolas, tù melle tuo, tanquam altera Cir-
Alea Scylla vorax, species certissima furti,
Non contenta tui semel exhausisse profusas
Sectatoris opes, animum quoque perfida merges?
Quin etiam corpus, nimia dum torpet in vmbra,
Mille reples sæuis, requies vanissima, morbis:
Grande nefas, damnosa lues, scelerata libido,
Fœda, furax, infamis, iners, furiosa, ruina
Illex, & sacri contemptrix Numinis, & nex.
Hæc nimirum adfers tecum mala, tetra Voluptas.
Ne tanti ergo pio cuiquam sit ludere iactis
Sortibus, & tali dubios adsciscere casus:
Sed valeant talique vagi, chartæque nocentes,
Quæque alia incerto dant plurima damna rotatu.
Me, Musæ, in vestro iuratum adscribite cœtu
Sorti hostem, ludique tamen non nescium honesti.

Moni-

Monitum
Ad Iuuentutem.

Illiciti lusus fugiantur, & alea fallax
Ne tibi iactetur: nam mala multa parit.
Concitat hæc rixas, pugnas, periuria, cædes,
Hæc grassatores, sacrilegosque facit.
Hinc etiam veteres vetuerunt legibus olim
Infames fieri, quos iuuat illa: liquet.
Nam nimium, turpis res est, & sordida, lusus
Hoc genus, ingenuo nec quoque digna viro.
Dæmonis instinctu sibi quod reperere maligni
Cum varijs Homines in sua damna dolis.
Perpendas animo quid in hoc certamine fiat,
Quam multis noceat dira cupido lucri.
Perditur inprimis, quo nil pretiosius, ipsum
Tempus: opes pereunt: hinc venit omne nefas.
Horrendas iactant voces, conuicia miscent,
Ensibus infestis in sua fata ruunt.
Vulnera per Christi *iurant, per Nummia* Patris,
Omnes per diuos, omnia perque sacra.
Quique semel barathrum fuerit delapsus in illud,
Haud vllis valeas hunc reuocare modis.

In Aleam, & Aleatores,

MARTIALIS MONERII

Elegia.

CÆca dedit gnatam caussarum inscitia Sortem,
Cuius cæcorum mox seges orta vtero est.
Extremum (vt perhibent) illi dedit Alea ventrem,
Non expectato præcoqua nata die.
Quæ mox prosiliens humentibus humida rimis
Fœcundi faceret ventris vt esse fidem,
Hanc produxit aquæ sobolem, quæ Lachryma vulgo est.
Nimirum humorem quod fuit humor agens.
Mox inconsultam pueris par reddita mentem
Protulit, atque inopes consiliorum animos.
Donec iam iuueni Baccho iuuenarier vna
Collibuit, rigido mox tumefacta Deo.
Ex quo, Mercurio in Cancrum inclinante, gemellos
Edidit, ingluuies, furtaque venter erant.
Et iam Marte superfœtans, confessa maritum,
Rixarum genuit, monstra timenda, luem.
Demum emensa pares annis muliebribus annos
Endeia voluit nomen habere Dea.
Credo quod exhaustos aliena ad limina cogat,
Atque situ miseros sordidiore notat.
Quos ceu Circeis mutat Dea dira venenis,
Atque humili excelsa sistit ab arce loco.
O fœlix nimium priscis iuglandibus ætas,
Cum foret imberbi terra nouella Ioue.
Alea sola fuit puerilibus orta cachinnis,
Sæpius & collo nux repetita breui.
Tortus & in numerum plagoso verbere turbo,
Fluminis aut funda missus ad alta lapis.
Aut honor in triuiis equitata paludis arundo,
Troiaque confictis ludicra velitibus.

Alea

Alea sola senum, crepitacula, cottabus, olla,
Phanida, par, impar, lattages, astragali.
Ipsaque non pretium. sed erat victoria risus,
Poppysmi, plausus, serta, chorea, nuces.
Hibernus donec retineret in ædibus horror,
Iungeret & talus tecta propinqua mero.
Post, crescente Ioue, vna & progrediente furore,
Ludicra nummorum fœdera rupit amor.
Non tamen acris adhuc talos iactura notabat,
Maiorumque dabant lucra pusilla fidem.
Deuentum est sensim magnis, ceu parua fauilla
Quæ fuerat, summum mox rapit igne larem.
Continuo pueris licta nuce talus inhæsit;
Et senibus tali tessera facta vice est.
Inde Asini, Venus, atque Canes, & Senio dexter.
Et genus hoc varij prosiliere modi.
Frangere tum patrum cœpere peculia nati,
Hinc cœpit sobolis rem lacerare parens.
Et, velut exitio deesset satis ampla facultas,
Altera in hanc venit caussa fritillus opem;
Quod minuat, nam voce patrum minuisse friare est;
Aut quia sors sauo consonet ipso freto.
Hæc veteres: Sed nos, quorum est vitiosior ætas,
Vt vitio, caussa vicimus & vitij.
Accessit picta damnosa inuentio chartæ;
Posterior facti tempore, clade prior.
Credo aliquis Dæmon, mundoque inimica voluntas,
Sparserit hac orbi tristia damna via:
Aut his picturis animas exerceat Orcus,
Vnde vt tormentis eliciat lachrymas.
Aut hac sorte vmbris flagrorum diuidat ictus,
Quot patiare Typhœu, quot patiare Pelops.
Quot iam Sysiphij montis labor impleat annos,
Quotque Ixioniæ sæcla terenda rotæ.
Quamque diu Lapithûm duret ceruicibus horror,
Cribraque Belidibus quam diuturna fluant.

Quin, si vera placent, tabulis legit Æacus illis
Ceu Hieroglyphicâ crimina cuncta notâ.
Non alio miseri cruciantur iudice Manes,
Sontibus hic testis, formula, lex, liber est.
Nos tamen exitij proles secura iocamur,
Et tegitur ludi nomine pernicies.
Nempe vnum superest, sibi quod meditata iuuentus
Thrax oblectandis dicitur esse animis:
In laqueum tecto pendentem immittere colla,
Stare globo, læuâ cultra tenere manu:
Mox, aut obtentum dextra præcidere funem,
Aut dare submoto pendula colla globo.
O extrema mali facies! iam summa tenemus:
Quid tandem adijcient sæcla futura sui?

INDEX

INDEX CAPITVM TRIBVS HIS DE ALEA LIBRIS COMPREHENSORVM.

Libro primo:

Libro secundo:

Libro tertio:

CAP.

DANIE-

DANIELIS SOVTERI

PALAMEDES,

siue

DE TABVLA LVSORIA ET ALEATORIBVS

LIBER PRIMVS.

IOANNIS MEVRSI
GRÆCIA
LVDIBVNDA.

Sive,

DE LVDIS GRÆCORVM,

Liber Singularis.

Accedit

DANIELIS SOVTERI

PALAMEDES,

Sive,

De Tabulâ Lusoriâ, Aleâ, &
variis Ludis,

LIBRI TRES.

LVGD. BAT.
Ex Officinâ ELZEVIRIANA.
ANNO CIƆ IƆ CXXV.

Viro Clarissimo,

PETRO SCRIVERIO,

Amico veteri, & præstanti,

IOANNES MEVRSIVS S. D.

ITa comparatum est humanum ingenium, mi Scriveri, ut non minus ludum interdum, & oblectamentum aliquod, quam negotium, sibi quærat. Neque viri vel gravissimi, à Natura, aut Fortuna, ad res maximas sevocati, tam severe vitam unquam exegere, quin & nugas seriis suis, atque lusus, interponerent. Nosti hoc Horatianum;

Quin, ubi se à vulgo, & scena, in secreta remorant,

Virtus Scipiadæ, & mitis sapientia Læli,
Nugari cum illo, & discincti ludere, donec
Decoqueretur olus, soliti. ——

Et Augustus, Principum omnium optimus maximus, talis sese, tesserisque, lusitasse, profiteri non erubuit. Quippe non vigorem suum animus tueri potest, nisi se remittat etiam; plane ut arcus, qui, si tensum semper teneas, tandem rumpitur. Itaque ab omni ævo gens quæcunque, ordo, ætas, item sexus, ludos suos habuerunt. Et ex illis qui fuerunt inter Græcos usitati, dum Antiquitatem ceteram investigo, istos mihi observavi, & excerpsi. Ac nunc publici juris facio; nominique

que tuo inſcribo. Eſt exiguum iſtud quidem; ſed defatigato animo, ad recuperandas vires, oblectatio quanquam exigua etiam valet. Deinde, qualecunque demum eſt, amicitiæ noſtræ veteris, & conſtantis amplius viginti annis, monumentum eſſe volui: à quo dolum malum abeſſe, ex vetere formula, affirmarem; niſi tu adfectum meum longo uſu ſat perſpectum tibi haberes. Nec profecto, rei adeo ſanctæ teſtes LVDOS dari, indignum putes; nam in illis maxime ſe prodit animus; neque fere in aperta hilaritate latebras habet, quas & plurimas, & facillime, inter occupationum & curarum ſinuoſa ſemper invenit. Bene vale, mi Scriveri; &,

cum reſpirare voles, Lvdis iſtis te oblecta; meq; amare, ut ſoles, perge. Lugduni Batavorum, ad diem xiv Maij cIↄ Iↄ xxii.

BENIGNE LECTOR.

Ecce tibi, DE LVDIS GRAECORVM. *Non hic tracto illos publicos, toto orbe celebratos, Olympia, Pythia, Isthmia, Nemea; quorum spectandorum causa undiq; concurrebatur: sed privatos, & quos, oblectandi sui, domi quisque agitabat. Publicos illos, alij jam pertractarunt; sed de istis, quæ collegi, visum mihi nunc vulgare, ut Antiquitatis partem etiam istam illustrarem. His si addas, quæ jam ante quatuor annos* DE SALTATIONIBVS *dedi, quæ & ipsæ ludi quidam, universa eius generis veterum oblectamenta es habiturus. Velim autem sic opella tibi hæc placeat, ut antiquis ipsi ludi placuerunt. Quod si impetro, mox alacrius proditura cum* ATHENAE, *tum*

CECRO-

Cecropia, & Bibliotheca item Attica; quæ perfectæ, & ad prelum jam paratæ. Vale, ac me ama, placere tibi cupientem.

Ioan-

IOANNIS MEVRSI

DE

LVDORVM

Apud Græcos generibus varijs

Liber Singularis.

DE Græcorum ludis librum olim singularem Suetonius scripserat. Suidas testis. Τράγκυλλος, ὁ Σουητώνιος χρηματίσας, γραμματικὸς Ῥωμαῖος· ἔγραψε, Περὶ τῶν παρ' Ἕλλησι παιδιῶν, βιβλίον ἕν. Ioannes Tzetzes, Var. Hist. Chil. VI. cap. LXXXV.

Τράγκυλλος Σουητώνιος τις ἐν Παιδιαῖς Ἑλλήνων
Πολλὰς μὲν ἄλλας παιδιὰς καὶ συμποσίων λέγει.

Seruius, ad Æneid. v. *Vt ait Suetonius Tranquillus, lusus ipse, quem vulgo pyrrhicham appellant, Troia vocatur: cuius originem expressit in libro* DE PVERORVM LVSIBVS. Eustathius, ad Odyss. α, citat semel, iterumque; verum sine Auctoris nomine, istis verbis. Ὁ τὰ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς παιδιᾶς γράψας, διαφορὰν καὶ αὐτὸς εἰδὼς κύβων καὶ πεσσῶν, καὶ παλαιοτέραν εἰπὼν τὴν κυβευτικὴν παιδιάν, &c. Et mox. Ὁ τὰ περὶ τῆς καθ' Ἕλληνας παιδιᾶς γράψας. Vtinam hoc Opus, vt *De Cæsaribus, Grammaticis, & Rhetoribus*, ad manus nostras pervenisset; sed, cum illud interciderit, instaurare, quantum licet, mihi visum. Erat isthic,

ΑΓΚΟΤΥΛΗ.

Hic; manibus à tergo vinctis, genu accipiebant. Hesychius, Ἀγκοτύλη. παιδιά τις, ἐν ᾗ, τὰς χεῖρας ὀπίσω πλέξαντες, δέχονται τὸ γόνυ. Apud alios non Ἀγκοτύλη, sed Ἐγκοτύλη, scribitur ludi huius nomen; quod rectius puto, & in mendosum codicem incidisse Hesychium. Ludus autem, vt rectius cognoscas, ita se habebat. Alter alterum, manibus in tergo vinctis, impositis in vola vtraque genu vtroque gestabat. Idem Hesychius alibi. Ἐν κοτύλῃ φέρειν. παιδιᾶς εἶδος. ὁ γὰρ φέρων τινὰ ἐν κοτύλῃ, ἐποίει ὀπίσω τὰς χεῖρας· καὶ ὁ αἰρόμενος, ἐνετίθει τὰ γόνατα. καὶ οὕτως ἐβαστάζετο. Quique gestabatur, oculos gestantis tangens claudebat. Eustathius ad Iliad. ε. Καὶ παιδιά τις παίζεται, καλουμένη ἐν κοτύλῃ. περαίνεται δὲ οὕτως. περιαγαγὼν τις ὀπίσω τὼ χεῖρε, συμπλέκει τοὺς δακτύλους. ἕτερος δέ τις, εἰς τὰ κοιλώματα τῶν χειρῶν, ἅπερ εἰσὶ κοτύλαι, τὰ γόνατα ἐνθεὶς, καὶ οὕτως ἀναβαλὼν ἑαυτὸν, φέρεται ἔποχος, ἐπιλαβὼν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ φέροντος. εἶτα ἐν μέρει ὁ τέως φερόμενος, κατελθὼν, φέρει τὸν ἕτερον. Idem Eustathius ad eandem Iliada, extremo χ'. ex Pausaniæ Lexico Attico. Παυσανίας δὲ, ἱστορεῖ ὅτι παιδιά τις ἦν, καλουμένη Ἐν κοτύλῃ. ἐν ᾗ διαπλέξας τις ὀπίσω, καθὰ καὶ προδεδήλωται, τοὺς δακτύλους τῶν χειρῶν, ἐπενωτίζετο τὸν ἀναιρούμενον. ὁ δ' ἐνθεὶς τὸ γόνυ ταῖς χερσὶ, καὶ περιλαβὼν τοῦ αἴροντος τὴν κεφαλὴν, ἢ τὸν τράχηλον, ἐβαστάζετο. ἐκλήθη δὲ, φησιν, Ἐν κοτύλῃ· ἐπεὶ τὸ κοῖλον τῆς χειρὸς κοτύλη λέγεται. εἰς ὃ κοῖλον ἐνετίθει τὸ γόνυ ὁ βασταζόμενος. ἀλλαχοῦ δὲ γράφεται οὕτω. Ἐν κοτύλῃ, παιδιά τις, ὡς καὶ ἑτέρωθι γέγραπται, ἐν ᾗ κοιλάναντες χεῖρας, δέχονται τὰ γόνατα τῶν νενικηκότων οἱ νενικημένοι, καὶ βαστάζουσιν αὐτούς. Quæ verò illic ex auctore alio profert, cuius nomen non commemorat; sciendum est, Athenæum esse: cuius illa ipsa verba, lib. XI. Meminit huius ludi Tarrhæus, in Prouerbijs. Ἐν κοτύλῃ φέρειν· παιδιᾶς εἶδος. ὁ γὰρ φέρων τινὰ ἐν κοτύλῃ,

Hesychius corrupta lectione in errorem inductus.

ἐποίει

ἐπειδ' ὀπίσω τὰς χεῖρας· καὶ ὁ αἰρόμενος, ἐνειλῆσαι τὸ γόνατα, καὶ οὕτως ἐβαστάζετο. Quæ totidem verbis etiam Zenobius, Cent. III. Prouerb. LX. Etiam Ἵππας, & Κυβησίνδα, dicebatur. Pollux lib. IX. cap. VII. Ἡ μὲν ἐν κοτύλῃ (παιδιά,) ὁ μὲν, περιάγει τὼ χεῖρε εἰς τοὐπίσω, καὶ συνάπτει· ὁ δὲ, κατὰ τὸ γόνυ ἐφιστάμενος, αὐτοῖς φέρεται, ἐπιλαβὼν ταῖν χεροῖν τὼ ὀφθαλμὼ τοῦ φέροντος. ταύτην καὶ Ἵππάδα, καὶ Κυβησίνδαν, καλοῦσι τὴν παιδιάν. Ita autem ab Atticis vocatus hic ludus, qui ab alijs Ἐφεδρισμὸς dicebatur, vt ex Hesychio infra doceo, vbi de illo ludo ago. Et, vt puto, Κοτυλισταὶ sunt appellati, qui hunc ludum ludere solerent, apud Iulianum in Misopogone. Καὶ δὴ τέλος ὡς ἐνεδέησεν ἐπὶ κοτυλισοῦ· τοῦτο δ' ὑμεῖς ἴστε πρὸς τῷ ἔργῳ τὸ ὄνομα· καὶ τοῦτον ἐντεῦθεν ἐκάλει, πόθῳ, καὶ ἔρωτι, τῆς σεμνῆς παρ' ὑμῖν διαίτης. οἱ Κελτοὶ δὲ τὸν μὲν κοτυλιστὴν ἠγνόησαν· ἐδέξατο γὰρ αὐτὸν αὐτίκα ἡ βασιλεία. τοὺς ὀρχηστὰς δὲ, ἐπιτρεπόντας ἐν τῷ θεάτρῳ τὴν τέχνην, εἴασαν, οἰόμενοι τοῖς νυμφολήπτοις αὐτοὺς ἐοικέναι.

Ἵππας.

Κυβησίνδα.

Ἐφεδρισμός.

Κοτυλισταί.

ΑΓΧΙΑΛΛΟΣ.

Qualis fuerit, in incerto est. Meminit Balsamon, ad Conc. VI. Can. LI. Ἔοικε δὲ διὰ τὰ τῶν τοιούτων κανόνων ἐπιτίμια ἐπινοηθῆναι τὰ βασιλικὰ παίγνια, τῆς Κοντοπαίκτην δηλαδὴ, τὸν Μάρωνα, τὸ Ἀγχίαλλον. Ita scriptum in Palatino codice erat, quo sum vsus Heidelbergæ, cum illic agerem: at in Regio Gallicano, quem repræsentarunt nobis Parisienses, fuit, τὸ Ἀγχιάλεια.

ΑΓΧΟΝΗ.

Apud Thracas vsitabatur, in conuiuijs. Laqueum è sublimi loco adaptatum suspendebant, lapidemque subijciebant, qui facile circumverteretur, si quis insisteret. inde, quem sors tetigisset, falcem manu sua tenens, collum laqueo inserebat;

 aliuſ-

aliusque tunc accedens, lapide impulso, discedebat: qui pendebat, nisi ocius falce laqueum secuisset, strangulatus, moriebatur. morsque eius spectatoribus ludus tantum, & iocus, erat. Athenæus, lib. IV. Σέλευκος δὲ Θρᾳκῶν φησί τινας ἐν τοῖς συμποσίοις Ἀγχόνην παίζειν, βρόχον ἐξαρτήσαντας ἔκ τινος ὕψους στρογγύλον, πρὸς ὃν κατὰ κύκλον περιτίθεσθαι λίθον εὐπερίτρεπτον τοῖς ἐπιβαίνουσι. διαλαγχάνειν οὖν αὐτοὺς, καὶ τὸν λαχόντα, ἔχοντα δρεπάνιον, ἐπιβαίνειν τῷ λίθῳ, καὶ τὸν τράχηλον εἰς τὸν βρόχον ἐντιθέναι· περιερχόμενον δὲ ἄλλον, ἐγείρειν τὸν λίθον. καὶ ὁ κρεμάμενος, ἐπιτρέχοντος τοῦ λίθου, ἐὰν μὴ ταχὺ φθάσας ἀποτέμῃ τῷ δρεπάνῳ, τέθνηκε· καὶ οἱ ἄλλοι, γελῶσι· παιδιὰν ἔχοντες τὸν ἐκείνου θάνατον.

ΑΙΓΛΗ.

Suidas. Αἴγλη ἔστι καὶ παιδιά τις.

ΑΚΙΝΗΤΙΝΔΑ.

Certabant inter se, quis diutius sine motu in vestigio permaneret. Pollux, lib. IX. cap. VII. Ἀκινητίνδα, ἅμιλλαν τοῦ ἀκινήτου μένειν εἶχεν.

ΑΝΑΚΡΟΥΣΙΑ.

Pilæ ludus erat. Hesychius. Ἀνακρουσία. παιδιᾶς εἶδος, ἐπὶ σφαίρας.

ΑΠΟΔΙΔΡΑΣΚΙΝΔΑ.

Quidam in medio considebat, clausis oculis, aut ab altero compressis; interim alij diffugiebant. ad quos ille inquirendos cum surrexisset, hi certatim locum eius occupabant. Pollux, lib. IX. cap. VII. Ἀποδιδρασκίνδα. ὁ μὲν ἐν μέσῳ καταμύων κάθηται, ἢ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ τις λαμβάνει. οἱ δὲ, ἀποδιδράσκουσι. διαναστάντες δὲ ἐπὶ τὴν ἐξερεύνησιν, ἔργον ἐπ᾽ αὐτῷ ἑκάστου εἰς τὸν τόπον ἐκείνου φθάσαι.

ΑΠΟΡΡΑΞΙΣ.

In pilæ lusu dicebatur. Hesychius. Ἀπόῤῥαξιν. παιδιὰν διὰ σφαίρας. Erat nempe, cum pila, murum non tangens, rectà in terram incideret; & exultans repelleretur. Eustathius ad Odijss. θ'. Ὅτι δὲ ἡ ῥηθεῖσα οὐρανία, εἶδος ἦν τῆς σφαίρας παιδιᾶς, δηλοῖ ὁ γράψας, ὅτι ταύτης ἡ μία τις, ἐλέγετο οὐρανία· ἡ δὲ, ἀπόῤῥαξις. Et mox subiungit. Ἀπόῤῥαξις δὲ, ὅτ' ἂν τὴν σφαῖραν μὴ πρὸς τοῖχον, ἀλλὰ πρὸς ἔδαφος, ἐκληρῶς φασιν ἀράττωσιν, ὥστε ἀποκρουομένην ἅλλεσθαι πάλιν. Oportebat autem eum, qui repellebat exultantem pilam, ostendere, ac denotare, locum, vbi exultasset: tum & quoties exultasset, numeratum. Pollux lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ τῆς σφαίρας παιδιὰ ὀνόματα εἶχεν, ἐπίσκυρος, φεννίδα, ἀπόῤῥαξις. Deinde non multo post. Ἡ δὲ ἀπόῤῥαξις. ἔδει τὴν σφαῖραν εὐτόνως πρὸς τὸ ἔδαφος ῥήξαντα, ὑποδέξασθαι τὸ πήδημα τῆς σφαίρας, τῇ χειρὶ πάλιν ἀντιπέμψαι. καὶ τὸ πλῆθος τῶν πηδημάτων ἠριθμεῖτο.

ΑΡΠΑΣΤΟΝ.

Vide infra, in Ἐφετίνδα.

ΑΡΤΙΑΖΕΙΝ.

Suidas. Ἀρτιάζειν. τὸ παίζειν, Ἄρτια ἢ περιττά. Nempe ludentes sumptis in manu talis, fabis, nucibus, amygdalis, interdum etiam nummis, interrogantes alterum diuinare iubebant, Ἄρτια, ἢ Περιττά. paria nempe, an imparia, haberent. Pollux lib. IX. cap. VII. Τὸ δὲ Ἀρτιάζειν, ἐν ἀστραγάλων πλήθει, κεκρυμμένων ὑπὸ ταῖν χεροῖν, μαντείαν εἶχεν τῶν ἀρτίων ἢ τῶν περιττῶν. ταὐτὸ δὲ τοῦτο & κυάμοις, ἢ καρύοις τε, καὶ ἀμυγδάλαις, ἢ ἀργυρίῳ πράττειν ἠξίουν, ὡς πιστὸς Ἀριστοφάνης, ἐν τῷ Πλούτῳ λέγων· Ἄρτια, ἢ Περιττά.

Σὺν τοῖς ἑταίροισιν οἱ θεράποντες ἀρτιάζομεν.

Qui Aristophanis locus exstat Pluti Act. IV. Sc. I. Notatque ad eum Scholiastes. Ἀρτιάζομεν, ἤγουν παίζομεν, Ἄρτια ἢ περιττά. Meminit Plato, Lyside. Εἰσελθόντες δὲ, κατελάβομεν αὐτόθι τεθυκότας τε τοὺς παῖδας, καὶ τὰ περὶ τὰ ἱερεῖα σχεδὸν τι ἤδη πεποιημένα· ἀστραγαλίζοντάς τε δὴ καὶ κεκοσμημένους ἅπαντας. οἱ μὲν πολλοὶ, ἐν τῇ αὐλῇ ἔπαιζον ἔξω· οἱ δέ τινες, τοῦ ἀποδυτηρίου ἐν γωνίᾳ ἠρτίαζον ἀστραγάλοις παμπόλλοις, ἐκ φορμίσκων τινῶν προαιρούμενοι. Quem locum respexit Pollux, lib. IX. cap. VII. Καὶ μὴν καὶ ἀρπάζειν ἀστραγάλους, ἐκ φορμίσκων καταιρουμένους, ἐν τῷ ἀποδυτηρίῳ τοὺς παῖδας ὁ Πλάτων ἔφη. Sed corrupta illic verba sic restituo. Καὶ μὴν καὶ ἀρτιάζειν ἀστραγάλοις, ἐκ φ. κ. Aristoteles, Rhet. lib. III. cap. V. Τύχοι γὰρ ἄν τις ἐν τοῖς ἀρτιασμοῖς, ἄρτια ἢ περισσὰ εἰπὼν μᾶλλον, ἢ πόσα ἔχει. Et Suetonius Augusto, cap. LXXI. *Si vellent inter se inter cœnam vel talis, vel* PAR IMPAR *ludere.* Horatius, lib. II. Sat. III.

Pollux emendatus.

Ludere PAR IMPAR, *equitare in arundine longa.*

ΑΣΚΩΛΙΑΣΜΟΣ.

Vno pede saltabant. Hesychius. Ἀσκωλιάζοντες, ἐφ' ἑνὸς ποδὸς ἁλλόμενοι. Eustathius ad Odyss. κ'. Παρὰ τοῖς ὕστερον Ἀσκωλιάζειν ἑρμηνεύεται, τὸ ἑνὶ ποδὶ ἅλλεσθαι. Vno pede sublato, altero solo saltare oportebat; ac certamen erat, quis longius saltaret, & frequentius: quique plures saltus fecisset, is vincebat. interdum etiam is qui vno pede saltabat, alios, vtroque fugientes, insequebatur; donec aliquem ex ijs assecutus esset. Pollux lib. IX. cap. VII. Ὁ δὲ ἀσκωλιασμὸς, τοῦ ἑτέρου ποδὸς αἰωρουμένου, κατὰ μόνου τοῦ ἑτέρου πηδᾶν ἐποίει, ὅπερ ἀσκωλιάζειν ὠνόμαζον. ἤτοι εἰς μῆκος ἐνήλλαντο· ἢ ὁ μὲν ἐδίωκεν οὕτως, οἱ δ' ὑπέφευγον, ἐπ' ἀμφοῖν θέοντες, ἕως τινὸς τῷ φερομένῳ ποδὶ ὁ διώκων δυνηθῇ τυχεῖν. ἢ καὶ στάντες ἐπήδων, ἀριθμοῦντες τὰ πηδήματα·

περισσί-

προσέκειτο γὰρ τῷ πλήθει τὸ νικᾶν. Interdum insiliebant etiam in vtrem vnctum, vino plenum, in festo Bacchi. Aristophanis Scholiastes Pluto. Α᾽σκώλια, ἑορτὴ Διονύσου. ἀσκὸν γὰρ οἴνου πληροῦντες, ἑνὶ ποδὶ τούτων ἐπήδων. καὶ ὁ πηδήσας, ἆθλον εἶχε τὸν οἶνον. Eustathius, loco iam citato. Καὶ τὸ ἀσκωλιάζειν, ὅπερ ἐστὶ κατὰ κυελομαξίαν μὲν, ἐν ἀσκῷ ἅλλεσθαι. ᾧ πεφυσημένῳ ἐμπηδῶντες οἱ ἀθλούμενοι ἔν τινι ἑορτῇ οὐκ ἀμφοῖν ποδοῖν, ἀλλ' ἑνὶ, καὶ ὡς ..ως, οὐκ εὐσοχοῦντες, ἀλλά πως καὶ καταπίπτοντες, ὑπεκίνουν γέλωτα τοῖς θεωμένοις. Vide quæ notata mihi præterea Græciæ Feriatæ lib. I. in Α᾽σκώλια.

ΑΣΤΡΑΓΑΛΙΣΜΟΣ.

Talorum lusus, de quo alij iam dixerunt, sed de iactuum nominibus verbum planè nullum fecerunt. Itaque addo. Erant illi numero triginta quinque, varie dicti, vel à dijs deabusve, vel heroibus, vel viris claris, vel etiam scortis, alijsve quibusdam rebus. Eustathius, ad Iliad. ψ'. Η᾽σαν .., φασιν, αἱ πᾶσαι πτώσεις τῶν ἀστραγάλων, παραλαμβανομένων ὡς ἔθος, πέντε καὶ τριάκοντα. ὧν αἱ μὲν, θεῶν ἐπώνυμοι· αἱ δὲ, ἡρώων· αἱ δὲ, ἐνδόξων ἀνδρῶν· αἱ δὲ, ἑταιρίδων· αἱ δὲ, ἀπό τινων συμβεβηκότων κατὰ τιμὴν, ἢ χλεύην, προσηγορεύον). Et ad Odyss. ά. Τῶν κατὰ τοὺς ἀστραγάλους πτώσεων, αἱ μὲν, θεῶν εἰσιν ἐπώνυμοι· αἱ δὲ, ἡρώων· αἱ δὲ, βασιλέων· αἱ δὲ, ἐνδόξων ἀνδρῶν· αἱ δὲ, ἑταιρίδων. In his ..it, ΑΦΡΟΔΙΤΗ. Ita dicebatur iactus, quo tali omnes diuerso aspectu cecidissent. Lucianus, .. Amoribus. Ε᾽πειδὰν δὲ καὶ μικρὰ τοῦ πάθους ἑαυτὸν ἀποσχολήσειν θελήσειε, προσειπὼν, τῇ δὲ τραπέζῃ τέσσαρας ἀστραγάλους Λυβικῆς δορκὸς ἀπαριθμήσας, διεπέτευε τὴν ἐλπίδα. καὶ βαλὼν μὲν ἐπὶ σκοποῦ· μάλιστα δ' εἴ ποτε τὴν .. αὐτὴν (τὴν Α᾽φροδίτην) εὐβολήσειε, μηδενὸς ἀστραγάλου πεσόντος ἴσῳ σχήματι, προσεκύνει, τῆς ἐπιθυμίας τεύξεσθαι νομίζων. Suetonius, in Augusto, cap. LXXI.

In singulos talos singulos denarios conferebat; quos tollebat vniuersos, qui VENEREM *iecerat.* Hunc jactum qui iecisset, rex conuiuij fiebat. Horatius, lib. II. Od. VII.

——— quem VENVS *arbitrum*
Dabit bibendi.———

Inde *Basilicus* dicitur Plauto, in Curculione, Act. II. Sc. III.

Talos arripio, inuoco almam meam nutricem Herculem;
Iacto basilicum.———

Iaciebatur autem quatuor talis. Cicero, De diuinat. lib. I. *Quatuor tali iacti casu Venereum efficiunt. num etiam centum Venereos, si quadringentos talos ieceris, casu futuros putas?* Et mox iterum, lib. II. *Dixisti multa de casu; vt Venereum iaci casu posse, quatuor talis iactis: quadringentis, centum Venereos non posse casu consistere.* Designatur à Martiale, lib. XIV. epigr. XII.

Cum steterit nullus vultu tibi talus eodem,
Munera me dices magna dedisse tibi.

ΒΕΡΟΝΙΚΗΣ ΠΛΟΚΑΜΟΣ. Hesychius. Βερονίκης πλόκαμος. τοῦτον κατηστερίσθαι φησὶ Κόνων. καὶ βόλος δὲ τις ἀστραγάλων οὕτω καλεῖται. ΓΡΑΥΣ. Hesychius. Γραῦς. τὸ συναγόμενον, καὶ ἐπιπηγνύμενον ἐπάνω, ὅταν γάλα ἕψηται, ἤ τι τοιοῦτον ὑγρόν. καὶ ἡ ἐν τοῖς χείλεσι τῶν ποταμῶν γραμμή, καὶ βόλος τις ἀστραγάλων. ΔΑΡΕΙΟΣ. Hesychius. Δαρεῖος. ὑπὸ Περσῶν, ὁ φρόνιμος· ὑπὸ δὲ Φρυγῶν, Ἕκτωρ. καὶ ἀστραγάλων δέ τινων βόλος οὕτω καλεῖται. ΔΙΚΕΝΤΡΩΝ. Hesychius. Δικέντρων. βόλος τὶς ἀστραγάλων οὕτως ἐκαλεῖτο. ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ. Eustathius, ad Iliados ψ, vbi de talorum iactibus. Ἑτέρα δὲ (πτῶσις) ἐκαλεῖτο Εὐριπίδης· ἡ δηλαδὴ σημαίνουσα τὰ τεσσαράκοντα· ἐπειδὴ δοκεῖ ὁ Εὐριπίδης γενέσθαι εἷς τῶν ἐν Ἀθήναις τεσσαράκοντα ἀρχόντων,, μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν τριάκοντα. Meminitque iterum, ad

Odyss.

dyſſ. ά. Pollux, lib. ix. cap. vii. Ἐπὶ δὲ τοῖς τεσσαράκοντα, τοῖς ἐπὶ τοὺς τριάκοντα προσιοῦσιν Ἀθήνησι, συνάξειν Εὐριπίδης· εἶτα, ἐν τετταράκοντα τὸν ἀριθμὸν συνήρμοζεν ἀστραγάλων βολὴν, τὸν ἀριθμὸν τοῦτον Εὐριπίδην ὠνόμαζον. ΚΩΟΣ, & ΧΙΟΣ; quorum ille ſenio erat, hic vnio. Heſychius. Κῷος. Χῖος. ὁ Κῷος ἀστράγαλος, ὁ ἕξ. ὁ μὲν γὰρ Χῖος, ἐδύνατο ἕν· ὁ δὲ Κῷος, ἕξ. Pollux, lib. ix. cap. vii. Οἱ δὲ πλείους τὸν μὲν ἑξίτην, Κῷον· τὸν δὲ κύβα, Χῖον καλεῖσθαι λέγουσι. Meminit Ariſtoteles, Hiſt. Anim. lib. ii. cap. i. Καὶ τὰ μὲν Κῷα, ἐν τοῖς ἐστραμμένα πρὸς ἄλληλα· τὰ δὲ Χῖα καλούμενα, ἔξω. Iterum De Cælo, lib. ii. cap. xii. Μυρίους ἀστραγάλους Χίους βαλεῖν, ἀμήχανον. Ad quæ verba ita Simplicius. Ὅπερ ἐστὶ δυσκολώτατον, οἷον, μυρίους ἀστραγάλους Χίους ἀστραγαλίζοντα βαλεῖν, ἢ Κώους. γράφεται δὲ καὶ οὕτως, ὡς μεγάλων ἀστραγάλων ἐν ἀμφοῖν ταῖν νήσοιν γινομένων. Videndus etiam Zenobius*, Cent. iv. Proverb. lxxiv. Tarrhæus, in Collectaneis; & Suidas. ΣΤΗΣΙΧΟΡΟΣ. Pollux, lib. ix. cap. vii. Καὶ μὴν καὶ Στησίχορος ἐκαλεῖτο τις παρὰ ἀστραγαλίζουσιν ἀριθμὸς, ὃς ἐδήλου τὰ ὀκτώ. τὸν γὰρ ἐν Ἱμέρᾳ τοῦ ποιητοῦ τάφον, ἐξ ὀκτὼ πάντων συντεθέντα, πεποιηκέναι τὴν ΑΠΑΝΤΑ ΟΚΤΩ φασὶ παροιμίαν. Euſtathius, ad Iliad. ψ. Ἦσαν δὲ, φασιν, αἱ πᾶσαι πτώσεις τῶν ἀστραγάλων, παραλαμβανομένων ὡς ἔθος, πέντε καὶ τριάκοντα· ἐλέγετο δέ τις ἐν αὐταῖς καὶ Στησίχορος, ὁ τὴν ὀκτάδα δηλαδὴ σημαίνων, ἐπεὶ ὁ ἐν Ἱμέρᾳ τῇ Σικελικῇ τάφος τοῦδε τοῦ μελοποιοῦ ἐξ ὀκτὼ γωνιῶν συνέκειτο. Eiuſdem ludi, vt exiſtimo, erat ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. Heſychius. Ἀλέξανδρος, [illegible] βόλος. ΑΝΤΙΓΟΝΟΣ. Heſychius. Ἀντίγονος. βόλος τις οὕτως ἐκαλεῖτο. Agathias, in Epigrammate.

Δίζυγες Ἀντίγονον διεκόσμεον· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς
Ἶσος ἔμιμνε τύπος πεντεπικαιδεκάτῳ.

Erant alij, cum aleæ teſſeræve ludo communes; de quibus vide infra, in Κυβεία.

ΑΦΕΝΤΙΝΔΑ.

Testulam in circumabijcientes, ita iactum moderari oportebat, vt intra eum illa subsisteret. Pollux, lib. IX. cap. VII. Ἀφετίνδα, ὡς ἐστὶν εἰκάζειν, ὄστρακον ἀφέντα εἰς κύκλον, ἔδει συμμετρήσασθαι, ὡς ἐντὸς τοῦ κύκλου στῆ. Idem talo fiebat in eo ludo, qui Ὤμιλλα dicebatur. Vide infra.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ.

Vide in Ἀγχίαλος.

ΒΑΣΙΛΙΝΔΑ.

Suidas. Βασιλίνδα. εἶδος παιδιᾶς. Eustathius ad Odyss. α. Βασιλίνδα. παιδιά τις, βασιλέας τινὰς ἀποδεικνύουσα. Hesychius. Βασιλίνδα. παιδιᾶς εἶδος, ἣ βασιλέας καὶ στρατιώτας ἀπομιμούμενοι ἔπαιζον. Quidam hic forte rex fiebat, qui imperabat cæteris facienda. Pollux, lib. IX. cap. VII. Βασιλίνδα μὲν οὖν ἐστιν, ὅταν διακληρωθέντες, ὁ μὲν βασιλεὺς, προστάττῃ τὸ πρακτέον· ὁ δὲ ὑπηρέτης εἶναι λαχὼν, πανταχόθεν ἀπεκπονῇ. Respexit Dion Chrysostomus De regno, Orat. IV. Οὐδὲ γὰρ τῶν παίδων ὁ νικήσας, ὅταν παίζωσιν, ὡς αὐτοί φασι, βασιλέα, τῷ ὄντι βασιλεύς ἐστιν. Et Ioannes Chrysostomus, De Vtil. Lect. Script. Ἵνα μάθῃς τὸ μέσον τῶν παιδίων, τῶν παιζόντων ἀρχάς· καὶ τῶν ἀρχῶν, τῶν ἐχόντων τὰς ἀρχάς.

ΒΟΛΓΩΝ, ΠΑΙΓΝΙΟΝ.

Bulgæ lusus, etiam hodie vsitatus. Anonymus De Arte Persica. Δηλοῖ δὲ τὰ παίγνια βόλγων, καὶ ζατρικίων, ἀγάπας γυναικῶν, καὶ παιδίων ἀρρένων.

ΓΡΑΜ-

ΓΡΑΜΜΑΙ, & ΓΡΑΜΜΙΣΜΟΣ.

Vide infra Διαγραμμισμός.

ΓΩΝΟΣ.

In palæſtra vſitabatur. Heſychius. Γῶνος, γυμνασίας εἶδος, καὶ παιδιά τις παλαιστική.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΙΣΜΟΣ.

Ludebatur ſexaginta calculis, partim albis, partim nigris; & Γραμμαὶ quoque dicebantur. Heſychius. Διαγραμμισμός. παιδιά τις ἑξήκοντα ψήφων λευκῶν, καὶ μελαινῶν, ἐν χώραις ἑλκομένων. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ Γραμμὰς ἐκάλουν. Etiam Γραμμισμός. Pollux lib. IX. cap. VII. ἐγγὺς δέ ἐστι ταύτῃ τῇ παιδιᾷ καὶ ὁ Γραμμισμός, καὶ τὸ Διαγραμμίζειν· ἣν τινα παιδιὰν καὶ Γραμμὰς ἐκάλουν. Euſtathius ad Iliad. ζ. Δοκεῖ δὲ καὶ παρὰ τὸ γράμμα καὶ ῥῆμα εἶναι Γραμμίζειν· ἀφ' οὗ παιδιά τις, ὁ Διαγραμμισμός. ἐγίνετο δέ, φασιν, αὕτη κυβείας οὖσα εἶδος, διὰ τῶν ἐν πλινθίοις ψήφων ἑξήκοντα, λευκῶν τε ἅμα καὶ μελαινῶν. χρῆσις τοῦ παιγνίου τοῦδε παρὰ Φιλήμονι ἐν τῷ, Γραμμαί.

Μεθύει, διαγραμμίζει, κυβεύει.----

ΔΙΑΛΑΟΣ.

Heſychius. Διαλαός. οἱ μὲν, ἐπιμυλίδιον δαίμονα· ἄλλοι δὲ, παιδιᾶς εἶδος, ἐν ᾗ διαλέγουσι τὰς ψήφους.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ.

In eo pars vna ſingulos alterius partis ad ſe attrahere conabatur, ac ludebatur etiam in palæſtris.

Pollux

Pollux lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ Διελκυστίνδα, παίζεται μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν ταῖς παλαίστραις. οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ ἀλλαχόθι. δύο δὲ μοῖραι παίδων εἰσὶν, ἕλκουσαι τοὺς ἑτέρους οἱ ἕτεροι, ἕως ἂν καθ' ἕνα κρατοῦντες. In palæstris lusitari consueuisse, etiam Hesychius tradit. Διελκυστίνδα. παιδιά τις οὕτω καλεῖται ὑπὸ τῶν παίδων ἐν τῇ παλαίστρᾳ.

ΕΝΚΟΤΥΛΗ.

Vide supra, in Ἀγκοτύλη.

ΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ.

Trabs figebatur, viri magnitudine, in medio perforata, vbi funis traijciebatur; quo suspensi vtrinque duo iuuenes, tergo inter se obuerso, in altum trahere alter alterum nitebantur. Eius pars Σκαπέρδα erat. Eustathius ad Iliad. ρ'. Ἡ Ἑλκυστίνδα λεγομένη παιδιά. ἧς μέρος, καὶ τὸ, Σκαπέρδαν ἕλκειν. ὅπερ τοιοῦτόν φασιν εἶναι. δοκὸς ἀνδρομήκης ἵσταται τετρημένη κατὰ μέσον. διήρτηται δὲ δι' αὐτῆς σχοινίον τι, οὗ ἑκατέρωθεν ἐξημμένοι δύο νεανίσκοι, ἀνθεῖλκον, ἀντστρέψαντες ἀλλήλοις τὰ νῶτα. ὁ δὲ βιασάμενος, καὶ προσαγαγὼν ἄνω τῆς δοκοῦ, ἐνίκα τὸν ἕτερον. Dixi ex Eustathij verbis, Σκαπέρδαν eius partem esse; ac Σκαπέρδας nomine de-
Σκαπέρδα. scribit Pollux, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ Σκαπέρδα. δοκὸν ἐν μέσῳ τρυπήσαντες καταπηγνύουσι. διὰ δὲ τοῦ τρυπήματος διήρτηται σχοινίον, οὗ ἑκατέρωθεν εἷς δέδεται, οὐ πρὸς τὴν δοκὸν βλέπων, ἀλλ' ἀπεστραμμένος. ὁ δὲ τὸν ἕτερον πρὸς βίαν ἑλκύσας, ὥστ' ἀνωτάτω τῇ δοκῷ προσαγαγεῖν, νικᾶν οὗτος δοκεῖ. καὶ τοῦτο ΣΚΑΠΕΡΔΑΝ ΕΛΚΕΙΝ λέγουσιν. ἔσθ' ὅτε μέν τινες καὶ νῶτα προσθέντες ἀλλήλοις ἀνέλκουσιν ἐνὶ δεσμῷ δεθέντες. Fiebat autem Dionysiorum festo. Hesychius docet. Σκαπέρδα, ἐν τοῖς Διονυσίοις ἀγομένη, πηγνυμένης δοκοῦ ἀνδρομήκους, καὶ τετρημένης,

ένης, ἢ διέρτηται διὰ μέσου χοινίον. καὶ δύο οἱ ἀγωνιζόμενοι, ἀντίους ἀλλήλοις τοὺς νώτους ἔχοντες. Quia autem [di]fficultas in altero protrahendo summa erat, inde [fa]ctum, vt posteà, quicquid difficile esset, Σκαπέρδα [di]ceretur. Eustathius, loco jam citato. Ἐκ τούτου καὶ τὰ δυσχερῆ πάντα σκαπέρδαν ἔλεγον παροιμιακῶς, [ὡ]ς τὸ ἐπίπονον τῆς ὁλκῆς, καὶ ἀνθολκῆς. Neque hoc tan[tu]m; sed & Σκαπέρδης dictus, qui vinceretur. Hesy[ch]ius. Καὶ πᾶν τὸ δυσχερὲς, Σκαπέρδα λέγεται· καὶ ὁ [ἡττ]ώμενος, Σκαπέρδης. Σκαπέρδης.

ΕΜΒΑΛΛΕΚΥΛΛΗ.

Hesychius. Ἐμβαλλεκύλλη. οἱ αἰτοῦντες κατὰ παιδιὰν τὴν [..]ρά πως προσελαύνοντες, καὶ καλοῦντες, παρακαλοῦσιν ἐμβάλλειν.

ΕΜΠΟΔΙΖΕΙΝ.

Hesychius. Ἐμποδίζων. ἰσχάδας μασσώμενος. τοῦτο [φ]ασιν εἰρῆσθαι ἐπὶ τῷ μισθῷ ταῖς μελίσσαις ἰσχάδας μασ[σωμ]ένων. τοῦτο δέ φασί τινες εἶδος εἶναι παιδιᾶς.

ΕΞΑΓΩ ΧΩΛΟΝ ΤΡΑΓΙΣΚΙΟΝ.

Hesychius. Ἐξάγω χωλὸν τραγίσκιον. παιδιᾶς εἶδος [παρ]ὰ Ταραντίνοις.

ΕΞΕΧ' Ω ΦΙΛΕ ΗΛΙΕ.

[I]ta pueri plaudentes acclamabant soli, cum nu[be o]bscuraretur. Pollux, lib. ix. cap. vii. Ἡ δὲ ΕΞΕΧ' Ω ΦΙΛΕ ΗΛΙΕ παιδιὰ, κρότον ἔχει τῶν παί[δων] σὺν τῷ ἐπιβοήματι τούτῳ, ὁπόταν νέφος ἐπιδράμῃ τὸν [ἥλιον]. ὅθεν καὶ Στράττις ἐν Φοινίσσαις,

[Ἔπει]θ' ἥλιος μὲν πείθεται τοῖς παιδίοις,

[ὅ]ταν λέγωσιν, ΕΞΕΧ' Ω ΦΙΛΕ ΗΛΙΕ.

Suidas.

Suidas. Ἐξέχ᾽ ὦ τὸν ἥλιον. τὸ ἐπιτέλλειν. Ἔξεχ᾽ ὦ φίλε ἥλιε. κωλάβρον παροιμιῶδες, ὑπὸ τῶν παίδων λεγόμενον, ὅταν ἐπινέφῃ, ψύχους ὄντος. Ἀριστοφάνης Νήσοις.

Λέξεις ἆρ᾽ ὡς τὰ παιδί᾽ ΕΞΕΧ᾽ Ω ΦΙΛΕ ΗΛΙΕ.-----

Eustathius ad Iliad. λ΄. Κωλάβρον οὖν τι παροιμιῶδες Αἴλιος Διονύσιός φησιν ὑπὸ παίδων λέγεσθαι, δηλοῦν ἐξέχειν, ὅ ἐστιν ἐπιτέλλειν, τὸν ἥλιον. Deinde Aristophanis locum profert, è Νήσοις fabula, Suidæ citatum; sed omisso fabulæ nomine.

ΕΠΙΚΟΙΝΟΣ.

Vide in Ἐπίσκυρος.

ΕΠΙΣΚΥΡΟΣ.

Ἐπίκοινος. Ἐφηβική. Erat inter pilæ ludos, & Ἐπίκοινος item, atque Ἐφηβική, dicebatur. Plene describit Pollux, sed verba sine mendo non sunt, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ τῆς σφαίρας παιδιὰ, ὀνόματα εἶχεν, Ἐπίσκυρος, Φεννίδα, Ἀπόῤῥαξις, Οὐρανία. καὶ ἡ μὲν Ἐπίσκυρος, καὶ Ἐφηβική, ἢ Ἐπίκοινος, ἐπίκλην ἔχει. παίζεται δὲ κατὰ πλῆθος, διαστάντων ἴσων πρὸς ἴσους, ἤτοι μέσην γραμμὴν ἄτεχνον ἐκλυσάντων, ἣν σκῦρον καλοῦσιν. ἐφ᾽ ἣν καταθέντες τὴν σφαῖραν, ἑτέρας δύο γραμμὰς κατόπιν ἑκατέρας τῆς τάξεως καταγράψαντες, τοὺς ὑπὲρ ἑτέρους οἱ προανελόμενοι ῥίπτουσιν. οἷς ἔργον ἦν ἐπιδράξασθαι τε τῆς σφαίρας φερομένης, καὶ ἐπιβάλλειν, ἕως ἂν οἱ ἕτεροι τοὺς ἑτέρους ἐπὶ τὴν ἑτέραν γραμμὴν ἀπώσωνται. Eustathius ad Odiss. θ΄. Ἐπίσκυρος δὲ, ἣ ἐχρῶντο οἱ παίζοντες (τῇ σφαίρᾳ) κατὰ πλῆθος. καλουμένη διὰ τοῦτο καὶ Ἐπίκοινος. ἡ δ᾽ αὐτὴ ἢ Ἐφηβική. ὠνόμασο δὲ Ἐπίσκυρος, ἐπειδὴ οἱ κατ᾽ αὐτὴν σφαιρίζοντες, ἐπὶ λατύπης ἑστῶτες, ἣν σκῦρον φαμὲν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ δεδήλωται, βολῇ ἀλλήλους ἐξεδίωκον. Emendandus est Hesychij locus. Ἐπίσκυρος. ὁ μετὰ πολλῶν σφαι-

Hesychij locus emendatus.

σκαρισμός. Hodie editur, μ. πολλῶν σκαρισμός.

ΕΠΟΣΤΡΑΚΙΣΜΟΣ.

Hesychius. Ἐποστρακίζειν, ὀστράκοις παίζειν. Etymologici Auctor. Ἐποστρακίζειν. παιδιά τις, ἣν παίζουσιν οἱ παῖδες, ὄστρακα ἀφιέντες εἰς θάλασσαν. Quæ totidem verbis Suidas habet. Ita autem habebat ludus. Testulam marinam in aquam pueri inijciebant, ita vt resultaret subinde; isque, cuius testula plurium resultasset, victor erat. Pollux lib. IX. cap. 7. Ὁ δὲ Ἐποστρακισμός, ὄστρακον τῷ θαλαττίων κατὰ τοῦ ὕδατος ἐπιπολῆς ἀφιᾶσιν, ἀριθμοῦντες αὐτοῦ τὰ περὶ τὸ πήδημα πηδήματα ἐν τῇ ὑπὲρ τὸ ὕδωρ ἐπιδρομῇ. ἐκ γὰρ πλήθους τῶν ἁλμάτων ἡ νίκη τῷ βαλόντι. Eustathius ad Iliad. σ'. Καὶ ὁ Ἐποστρακισμός. εἶδος δὲ οὗτος. παιδιᾶς. καθ' ἣν φασιν ὀστράκια πλατέα ἐκτετριμμένα τῆς θαλάσσης περιΐενται κατὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, καὶ τρέχοντα ἐνίοτε πολλάκις, ἕως ἀτονήσαντα δύωσι κατὰ θαλάσσης, ἡδίστην ποιοῦνται περίοψιν. Est hunc lusum obseruare, plenissime descriptum, apud Minutium, in Octauio. *Cum ad id loci ventum est, vbi subducta nauiculæ, substratis roboribus, à terrena labe suspensæ quiescebant; pueros videmus, certatim gestientes testarum in mare iaculationibus ludere. Is lusus est, testam teretem, iactatione fluctuum leuigatam, legere de littore. eam testam, plano situ digitis comprehensam, inclinem ipsum, atque humilem, quantum potest, super vndas inrotare: vt illud iaculum vel dorsum maris raderet; vel enataret, dum leni impetu labitur; vel, summis fluctibus tonsis, emicaret, dum assiduo saltu subleuatur. is se in pueris victorem ferebat, cuius testula & procurreret longius, & frequentius exiliret.*

ΕΣΒΟ-

ΕΣΒΟΘΥΝ.

Hesychius. Ἐσϐοθύν. εἶδος παιδιᾶς Ταραντίνοις.

ΕΦΕΔΡΙΣΜΟΣ.

Lapidem ponebant satis longe remotum, qui
Δίορος. Δίορος dicebatur. ad hunc pilis, lapidibusve, jaculabantur, vt prosternerent. quique prostrauisset, is victor, ab altero, compressis oculis, gestabatur, donec ad eum vsque lapidem sine errore peruenisset. Pollux lib. IX. cap. VII. Ὁ δὲ Ἐφεδρισμός. λίθον καθεστησάμενοι πόῤῥωθεν, αὐτοῦ στοχάζονται σφαίραις, ἢ λίθοις. ὁ δ᾽ οὐκ ἀνατρέψας τὸν ἀνατρέψαντα φέρει, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπειλημμένος ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἕως ἂν ἀπλανῶς ἔλθοι ἐπὶ τὸν λίθον, ὃς καλεῖται δίορος. Hesychius dicit, cum ipsum ludum fuisse, qui ab Atticis Ἐν κοτύλῃ appellatus; de quo supra in Ἀγκοτύλη à me actum. Verba eius ecce ista. Ἐφεδρίζειν. παίζειν τὴν λεγομένην Ἐφεδρισμὸν παιδιάν. ὅταν περιαγαγὼν τὰς χεῖρας τις κατὰ νώτου, ἐκ τοῦ κατόπιν βαστάζῃ τὸν νικήσαντα. ταύτην δὲ τὴν παιδιὰν Ἀττικοὶ ΕΝ ΚΟΤΥΛΗ λέγουσιν. Ac victor,
Ἐφεδριστής. qui ita ab altero gestabatur, Ἐφεδριστὴς dictus. Hesychius idem mox subiungit. Ἐφεδριστῆρας. τοὺς ἐπικαθημένους ἐν τῇ εἰρημένῃ παιδιᾷ.

ΕΦΕΤΙΝΔΑ.

Etymologici Auctor. Ἐφετίνδα, ὄνομα παιδιᾶς φενακικῆς. ὡς γὰρ Ἀριστοφάνης φησὶ, τὸ ὀστρακίνδα παρὰ τὸ ὄστρακον ἀναπλάσας, ἀντιθέμενος τὸν ἐξοστρακισμόν· οὕτω Κρατῖνος ἀνέπλασε τὸ Ἐφετίνδα, παρὰ τὰς ἐν τοῖς δικαστηρίοις γινομένας ἐφέσεις. παρὰ οὖν τὴν ἔφεσιν, Ἐφετίνδα παιδιάν. Vbi obseruandum, quod dicat fuisse παιδιὰν φενακικήν. Nam alteri pilam ostendentes,

alteri

lteri mittebant. Hesychius. Ἐφελίνδα. εἶδος παι-
ᾶς. ὅταν σφαῖραν ἄλλῃ προθέναντες, ἀλλαχῇ βάλλωσι.
ὶ πεποίηται παρὰ τὸ φενακίζειν. Verum in etymo lon-
e fallitur; quia etsi ludus iste φενακικὸς erat, ta-
en non ideo recte nomen datum traditur, παρὰ τὸ
ενακίζειν. Rectius Etymologici Auctor παρὰ
ὴν ἔφεσιν deriuat. De hoc pilæ lusu sunt isti Anti-
hanis Comici versus.

—σφαῖραν λαβὼν
Τῷ μὲν διδοὺς ἔχαιρε, τὸν δ' ἔφευγ' ἅμα,
Τοῦ δ' ἐξέκρουσε, τὸν δ' ἀνέστησεν πάλιν
Κλαγκτοῖσι φωναῖς. ———

dem fuit, quæ Φεννὶς alias nuncupata. Eusta- Φεννίς.
ius ad Odyss. ζ': Σκοπητέον δὲ, εἴπερ ἡ κατὰ σφαῖ-
 αὕτη παιδιὰ, ἡ λεγομένη ἐφελίνδα ἐστί. τοιαύτη δὲ λέγεται
ρὰ τοῖς παλαιοῖς, ὅταν ἄλλῳ προδείξαντες τὴν σφαῖραν,
ῳ ἐφιᾶσιν. ἡ δ' αὐτὴ καὶ φεννὶς ἐλέγετο. ἔστι γάρ φασι φεννὶς,
διὰ τῆς σφαίρας, ὅπηνίκα ἑτέρῳ προδεικνύντες, εἶτα ἄλλῳ
ᾶσι τὴν σφαῖραν, ὥσπερ φενακίζοντες. Ac meminit τοῦ
νίδος Hesychius. Φεννίς. εἶδος παιδιᾶς μετὰ σφαίρας.
idas. Φεννίς. παιδιὰ διὰ σφαίρας. ὁπηνίκα ἑτέρῳ προδεικ-
τες, εἶτα ἄνω ἀφιᾶσι τὴν σφαῖραν, ὥσπερ φενακίζοντες.
l scribendum. εἶτα ἄλλῳ ἀφιᾶσι l. σ. Apud Pollucem Suidas
ίδα scribitur, lib. IX. cap. VII. Ἡ τῆς σφαίρας παι- emenda-
 ὀνόματα εἶχεν, ἐπίσκυρος, φεννίδα, ἀπόρραξις, οὐρανία. tus.
mox. Ἡ δὲ φεννίδα εἴρηται ἢ ἀπὸ Φεννίδος, τοῦ πρώτως
ντος, ἢ ἀπὸ τοῦ φενακίζειν· ὅτι ἑτέρῳ προδείξαντες, ἑτέρῳ
λουσιν, ἐξαπατῶντες τὸν οἰόμενον. Sed φαιννίδα ibi scribi
MS testatur Seberus, in Notis suis: vnde, trans- Pollux
ita leuiter litera, φαινίνδα repono. Eustathius restitu-
 Odyss. θ'. Ὅτι δὲ ἡ ῥηθεῖσα οὐρανία εἶδος ἦν τῆς διὰ tus.
ίρας παιδιᾶς, δηλοῖ ὁ γράψας, ὅτι ταύτης ἡ μέν τις, ἐλέ-
 οὐρανία· ἡ δὲ, ἀπόρραξις· ἡ δὲ, ἐπίσκυρος· ἡ δὲ, φαι-
. Deinde. Φαινίνδα δὲ, ὅταν ἑτέρῳ φασὶ τὴν σφαῖ-
προδεικνύντες, ἑτέρῳ αὐτὴν ἐπιπέμπωσιν. ἣν καὶ ἐτυμο-
ῦντες οἱ παλαιοὶ λέγουσι, γενέσθαι αὐτὴν ἴσως ἀπὸ τοῦ φε-

νακίζειν, οὐ πάνυ ἀκριβῶς οὕτως ἐτυμολογήσαντες. Et mox. Ἡ εἰρημένη φαινίνδα, ἄφεσιν εἶχε, καὶ φυγήν. Athenæus, lib. I. Ἐκαλεῖτο δὲ φενίνδα, ἀπὸ τῆς ἀφέσεως τῶν σφαιριζόντων. ἢ ὅτι εὑρετὴς αὐτοῦ, ὥς φησιν Ἰόβας ὁ Μαυρούσιος, Φαινέστιος ὁ παιδοτρίβης. Vbi Athenæus non vult dicere, à voce ἀφέσεως nomen inditum; sed à fallaci abijciendæ pilæ modo; quod alteri mitterent, cum alteri velle viderentur: itaque φενίνδα dicta putata etiam per syncopen, quasi φενακίνδα, vt testatur Etymologus.
Athenæi locus, frustra tentatus à doctis. itaque frustra in emendando Athenæi isto loco sese torquent viri magni. Ad Phænestium inuentorem quod attinet, eius meminit quoque Antiphanes.

φαινίνδα παίζων ἦλθ' ἐς Φαινεστίου.

Etymologici Auctori Φενέστιος scribitur, sine diphthongo; quemadmodum & Φενίνδα, non Φαινίνδα. Ecce verba. Φεννίς. παιδιὰ διὰ σφαίρας γινομένη. ἔστι δὲ φενίνδα, ἀπὸ τοῦ φενακίνδα, κατὰ συγκοπήν· ἀπὸ τῆς ἀφέσεως τῶν σφαιριζόντων. ἢ ἀπὸ τοῦ φενακίζειν ἐν τῷ ῥίπτειν, καὶ μὴ ῥίπτειν ἐκεῖσε, ἀλλ' ἑτέρωσε. ἢ ἀπὸ Φενεστίου, τοῦ εὑρόντος αὐτήν. Apud Pollucem est, ἀπὸ Φεννίδου, τοῦ πρώτως εὑρόντος.
Ἁρπαστόν. Postea etiam Ἁρπαστὸν appellari cœpit. Obseruare est apud Athenæum, libro citato. Τὸ δὲ καλούμενον διὰ τῆς σφαίρας ἁρπαστὸν, Φαινίνδα ἐκαλεῖτο.

ΕΦΗΒΙΚΗ.

Vide Ἐπίσκυρος.

ΕΩΛΟΚΡΑΣΙΑ.

Adolescentes, vna cœnantes, & pernoctantes, peruigilio certabant. qui somno victi obdormiuissent, in hos mixturam cœnæ pridianæ effundebant. Suidas. Ἑωλοκρασία. τὸ χθιζὸν βρῶμα κυρίως. ἔθος ἦν τοῖς νέοις δειπνοῦσι, καταχεῖν τῶν κοιμωμένων τῶν ἑώλων

δείπνων

-των τὰς ζωμὰς, πρὸς τοιαύτην παιδιὰν κεχρημένους. Io-
-nes Tzetzes Chil. VI. cap. LXXXV.
Τραγ[κυλ]ος Σκηπίνος τις ἐν παιδιαῖς Ἑλλήνων,
Πολλὰς μὲν ἄλλας παιδιὰς καὶ συμποσίων λέγει,
Τῶν συμποσίων μία μὲν ἡ ἑωλοκρασία.
Οἱ νέοι γὰρ κωμάζοντες τόποις ἀφωρισμένοις,
Περὶ ἑσπέραν τὰς χοὰς καὶ τὰς βίκους τιθέντες,
Ἕκαστος ἀνδριζόμενος ἔπινε τὸ οἰκεῖον.
Ὃς δὲ πιεῖν οὐκ ἴσχυσε τὸν ἑαυτοῦ χρέα,
Περιεχεῖτο ἔωθεν, τῶν συμποτῶν γελώντων.
Τὸ δ' ἑωλοκρασία μέν. ———
-stathius ad Odyss. ς'. Τάχα ἂν καὶ διενυκτέρευσαν ἐν
-τούτῳ, ἵνα καὶ ἑωλοκρασίαν ἔχοιεν· ἣν κατεσκεδάννυσαν
-τῶν καταγελασθέντων οἱ διαπαννυχίσαντες ἐν τῷ πίνειν,
-ζὴν κρᾶσιν οὖσαν, ἤτοι λείψανον τῆς χθὲς κρατῆρος, ὃ τῇ
-αίᾳ τῷ μὴ κρατερῶν τοῦ πίνειν κατεχεῖτο. Hesychius.
-λοκρασία. χθεσινὴ μέθη. ἕωλος κρᾶσις. ἣ παρ' Ἀθη-
-ις κατεχεῖτο τοῖς παννυχίζουσι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι στέγειν
-ταννυχίζειν.

ZATPIKION.

Fuit is lusus, qui vulgo *Scacchia* nuncupatur.
-rtum inde est, quod ad militiam referat Ach-
-s Onirocrit. cap. CCXLI. Ὁ βασιλεὺς, ἢ μέγιστος,
-ρχων πολέμου, ἐὰν ἴδῃ ὅτι τὸ ζατρίκιον αὐτοῦ ἀπώλετο, ἢ ἐ-
-θη, ἢ ἐκλάπη, ἀπολέσει τὸν στρατὸν αὐτοῦ. Iterum. Ἐὰν
-τι ζατρικίζει, (nam ζατρικίζειν dicebantur, qui lu- Ζατρι-
-bant.) τόπον πολέμου μετ' ἐχθρῶν ἐναντίων διαμηχανή- κίζειν.
-σει. Deinde. Ἐὰν ἴδῃ τις, ὅτι παίζων ζατρικίζει ἑτέρῳ
-ρίμῳ χάριν κέρδους, προσπαίξουσιν ἀλλήλοις. Clarissi-
autem ex eo loco est animaduertere. Εἰ δὲ ἴδῃ,
-παίζων ἔλαβε πλείονας τῶν τοῦ παιγνίου προσώπων, πλεῖο-
-δεσμώσει τῶν πολεμίων. Et Theocriti Scholiastes
-firmat, qui regem in eo lusu nominat, ad Idyll.
Ἡ δὲ λέξις μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν παιζόντων τὸ ζατριλέκ-

τως λεγόμενον ζατρίκιον. ἐκεῖνοι γὰρ, ὅταν πολλὰ ποιήσαντες οὐ δύνανται ἑτέρως νικῆσαι τὸν ὅμοιον παίκτορα, κινοῦσι τὸ ἀπὸ γραμμῆς λίθον, τὸν οὕτω βασιλέα καλούμενον. Meminit quoque huius ludi Anonymus De Arte Persica. Δηλοῖ δὲ καὶ παίγνια βόλων, καὶ ζατρικίων. Erat autem idem, quod veterum Πεττεία; de qua infra.

ΙΜΑΝΤΕΛΙΓΜΟΣ.

Duplex lorum inter se circumvoluebant; cui inserto paxillo, nisi is, soluto loro, obvolutus eo esset, is, qui inseruisset, vincebatur. Pollux lib. IX. cap. VII. Ὁ δὲ ἱμαντελιγμὸς, διπλοῦ ἱμάντος λαβυρινθώδης τίς ἐστι περιστροφή. καθ' ἧς ἔδει καθέντα πατταλίον, τῆς διπλόης τυχεῖν. εἰ γὰρ μὴ λυθέντος ἐμπεριελήπτο τῷ ἱμάντι τὸ παττάλιον, ἡττητο ὁ καθεὶς. Idem lib. VII. cap. XXXIII. sect. x. inter τῆς κυβείας species ponit. Meminit Eustathius, ad Iliad. ξ'. Ὁ ἱμαντελιγμὸς, ὃς ἦν παιδιᾶς τινὸς εἶδος· ἤγουν διπλοῦ ἱμάντος σκολιά τις εἴλησις, ὥς φασιν οἱ παλαιοί.

ΙΠΠΑΣ.

Pollux, lib. IX. cap. VII. Καὶ ἱππάδα, καὶ κυβηστίνδαν, καλοῦσι τὴν παιδιάν. Nempe datum inde nomen, quod alter, alterius humeris insidens, tanquam equo veheretur. Inde & Ἱππασὶ καθίζειν dicebant. Hesychius. Ἱππασὶ καθίζειν, ὅταν οἱ παῖδες ἐπὶ τῶν ὤμων περιφέρωνται καθέζονται. Erat idem, aut simi lis, lusus, qui Ἀγκωτύλη appellabatur; de quo supra est videre.

ΙΠΠΙΚΗ.

Equestris ludus erat, cuius meminit Imperator in *L. Victum* 1. Cod, de Aleatoribus. *Liceat vero exer-*

rceri etiam hippice. Et mox, *l. Alearum* 3. eodem
ulo. *Deinceps vero ordinet quinque ludos, Mono-*
on, Contomonobolon, Quintanum Contacem sine fi-
a, Terichyten, & Hippicen; quibus sine dolo, atque
lidis machinationibus, ludere permittimus. Di-
rsus ab hoc ludus erat,

ΙΠΠΙΚΑ ΞΥΛΙΝΑ.

Hic censebatur in prohibitis. Photius in Nomo-
none, Tit. XIII. Οὔτε τοῖς καλουμένοις ΞΥΛΙΝΟΙΣ
ΠΙΚΟΙΣ, οὔτε ἄλλη κυβεία, παίζειν ἔξεσι. Inter-
etatus autem ista Imperatoris verba in lege *A-*
rum citata. *Prohibemus etiam, ne sint* EQVESTRES
GNEI. De quo lusu controuersia aliqua fuit;
rmantibus quibusdam, illum esse, quo ludentes
ra circum equestrem pueri, equorum loco ad
rum hominibus vterentur; alijs autem, ligneam
quam fabricam esse, per scalas ligneas exalta-
n, variè in medio perforatam; in quarum fasti-
diuersicolores globulos, numero quatuor, de-
nebant; ac, qui primus per foramina cætera ex
imo egrediebatur, hic victoriam dabat ei, qui
iecerat. Balsamon docet, in citatum Photij lo-
n. Περὶ δὲ τοῦ ξυλίνου ἱππικοῦ ποτὲ γέγονεν ἀμφιβολία
ρὰ τῷ βασιλικῷ βήματι. καί τινες μὲν, εἶπον εἶναι τοῦτο
πωνήτως παρὰ τῶν παίδων γινόμενον παίγνιον ἔξωθεν τοῦ ἱπ-
ου, ἀντὶ ἵππων χρωμένων ἀνθρώποις εἰς διφρηλασίαν· τι-
δὲ, εἶπον εἶναι τοῦτο ξύλινόν τι κατασκεύασμα, διὰ κλιμά-
λοξοειδῶς ἀνυψούμενον, ἔχουσων διὰ μέσου ὀπὰς διαφό-
. οἱ γὰρ συνθηκίζοντες ἐπὶ τῷ τοιούτῳ παιγνίῳ, βώλους τέσ-
ας ἑτεροβαφεῖς ἄνωθεν τῶν κλιμάκων τιθέμενοι, πρὸς τὸ
αντες ἀπολύουσι. καὶ ὁ πρῶτος ἀπὸ τῶν βώλων ἐξερχόμε-
διὰ τῶν ὀπῶν ἐκ τῆς τελευταίας ὀπῆς τὴν νικῶσαν δί-
ἔχοντι αὐτόν. Meminit huius ludi iterum Com-
ntario in Synodum VI quæ in Trullo, ad

Can. XXIV. Τὸ δὲ ΞΥΛΙΝΟΝ ΙΠΠΙΚΟΝ εἴπερ καλεῖσθαι ὑπὸ τοῦ νόμου, διὰ τὸ ἔχειν καὶ τοῦτο αἰτίαν κύβου.

ΚΑΛΑΜΟΝ ΕΠΙΒΑΙΝΕΙΝ.

Erat puerorum ludus, qui arundine, intra crura inserta, tanquam equo vtebantur. Obseruamus in Agesilai facto, quod varij memorant. Plutarchus in Apophthegm. Lac. Μικροῖς τοῖς παιδίοις κάλαμον ἐπιβεβηκὼς, ὥσπερ ἵππον, οἴκοι συνέπαιζεν. Ælianus Var. Hist. lib. XII. cap. XV. Ἀγησίλαος δὲ, κάλαμον περιβὰς, ἵππευε μετὰ τοῦ υἱοῦ, παιδὸς ὄντος. Valerius Maximus idem de Socrate narrat, lib. VIII. cap. VIII. *Idque vidit, cui nulla pars sapientiæ obscura fuit, Socrates: ideoque non erubuit tunc, cum, interposita arundine cruribus suis, cum paruulis filijs ludens, ab Alcibiade risus est.* Meminit etiam eius lusus Horatius, lib. II. Sat. III.

Agesilai factum;

Item Socratis.

Ludere par, impar; equitare in arundine longa.

ΚΑΤΑ ΛΟΥΤΡΟΝ ΤΟ ΑΘΗΝΗΣΙ ΠΑΙΓΝΙΟΝ.

Athenis, in Academia, balneum erat. Inde est in Hesychij Glossis. Ἀκαδημία, λουτρόν. Ad hoc ipsum lusus quidam studiosorum agitabatur, quem hic pluribus explicabo. Est inter Theodori Prodromi Tetrasticha in Basilium Magnum vnum, isthoc titulo; Εἰς τὸ κατὰ λουτρὸν Ἀθήνησι παίγνιον. Ipsum tetrastichon ita habet.

Ναὶ ναὶ τὸ λουτρὸν τοῖς Ἀθήνησι ξένοις,
Ὡς πλήκτρον, ὡς φόβητρον, ὡς καινὴ θέα.
Ἀλλ' ἄχρι ταῦτα τοῦ σοφοῦ Βασιλέως
Μόνου φυγόντος τοὺς ἐπηλύδων νόμους.

Et mox alterum subiungit.

Δεῦπον ἀπ' λουτρεῖο θυρῶν ἀπὸ ῥητορομυθμάων,

Παίγνια

Παίγνια τ' Ἀθήνῃσι φοιτητῶν τ' ἀφρονεόντων,
Ἀμφ' ἑτέροις παίζεσθε νεηλύσιν, ὦ βασιλεῦ·
Οἶος ὁ γὰρ προφύγησι τὰ παίγνια κρέσσονι μοίρῃ.

rat vero vsitatus iste lusus adolescentibus, qui thenis studiorum causa agebant; non dissimilis anc ijs, quæ in Academijs hodie *Depositiones* vulgo appellantur. Ita autem sese habebat. Quisquis udiorum causa in Vrbem recens aduenisset, ab , qui priores eum occupassent, hospitio excipebatur; deinde ab omnibus, quotquot vellent, rie lacessebatur, his modestius, mitiusque, il- durius exagitantibus. tum per forum, cum innti sane pompa, ad balneum hoc deducebatur; nis omnibus, æquo spatio distinctis, ante eum cedentibus, cumque propius accessissent, subla- clamore horrendo, ad terrendum adolescentem, res pulsant; quibus apertis, introductum postea sodalem habent. Hac de re insignis locus est egorij Nazianzeni, in Epitaphio Basilij Magni.

Depositiones *vulgo hodie in Academijs nuncupatæ.*

τεὶ δ' ἂν οὖν τις ἐπιστῇ τῶν νέων, καὶ ἐν χερσὶ γένηται τῶν ντων· γίνεται δὲ ἢ βιασθεὶς, ἢ ἑκών· νόμος οὗτός ἐστιν τοῖς Ἀττικοῖς, καὶ παιδιὰ σπουδῇ σύμμικτος. πρῶτον μὲν αγεῖται παρά τινι προειληφότι, ἢ φίλων, ἢ συγγενῶν, ἢ τῶν τῆς αὐτῆς πατρίδος, ἢ τῶν ὅσοι προύχοντες τὰ σοφιστικὰ, καὶ ροσαγωγοὶ τῶν λημμάτων. κἀντεῦθεν μάλιστα διὰ τιμῆς ἔνοις, ἐπεὶ καὶ τοῦτο μισθός ἐστιν αὐτοῖς τῶν σπουδαστῶν τυγ- ειν. ἔπειτα ἐρεσχελεῖται παρὰ τοῦ βουλομένου παντός. βούλε- δὲ αὐτοῖς, οἶμαι, τοῦτο τῶν νεηλύδων συστέλλειν τὸ φρόνημα, ὑπὸ χεῖρα σφῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄγειν. ἐρεσχελεῖται δὲ παρὰ τῶν, θρασύτερον· παρὰ δὲ τῶν, λογικώτερον· ὅπως ἂν ροικίας, ἢ ἀστειότητος, ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, τοῖς μὲν ἀγνοοῦσιν, φοβερὸν, καὶ ἀνήμερον· τοῖς δὲ προειδόσι, καὶ μάλα ἡ- καὶ φιλάνθρωπον. πλείων γάρ ἐστιν ἡ ἔνδειξις, ἢ τὸ ἔργον ἀπειλουμένων. ἔπειτα πομπεύει, διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐπὶ τὸ λου- προαγόμενος. ἡ δὲ πομπὴ, διαζεύξαντες ἑαυτοὺς στοιχη- κῶς συζυγίαν ἐκ διαστήματος οἱ τελοῦντες τῷ νέῳ τὴν

προσόδου, ἐπὶ τὸ λουτρὸν προπέμπουσιν. ἐπειδὰν δ' ἂν πλησιάζωσι, βοῇ τε πολλῇ καὶ ἐξάλμασι χρώμενοι, καθάπερ ἐνθουσιῶντες. κελεύει δ' ἡ βοή, μὴ προβαίνειν, ἀλλ' ἵστασθαι, ὡς τοῦ λουτροῦ σφᾶς οὐ παραδεχομένου. καὶ ἅμα τῶν θυρῶν ἀρασσομένων, πατάγῳ τὸν νέον φοβήσαντες, εἶτα τὴν εἴσοδον συγχωρήσαντες, οὕτως ἤδη τὴν ἐλευθερίαν διδόασιν· ὁμόζυγον ἐκ τοῦ λουτροῦ, καὶ ὡς αὐτῶν ἕνα, δεχόμενοι. καὶ τοῦτό ἐστιν αὐτοῖς τῆς τελετῆς τὸ τερπνότατον, ἡ ταχίστη τῶν λυπούντων ἀπαλλαγὴ καὶ κατάλυσις. Ante iſta, non licebat pallio vti; idque in peregrinis maxime vſitatum. Pleniſſime etiam deſcribit Photius, in Excerptis ex Olympiodoro. Λέγει δὲ καὶ περὶ τοῦ τρίβωνος, ὡς οὐκ ἐξῆν κατὰ τὰς Ἀθήνας περιβάλλεσθαι αὐτόν τινα, καὶ μάλιστα ξένον, εἰ μὴ ἡ τῶν σοφιστῶν γνώμη ἐπέτρεπε, καὶ αἱ κατὰ τοὺς σοφιστικοὺς νόμους τελεταὶ ἐβεβαίουν τὸ ἀξίωμα. ἦν δὲ τὰ τελούμενα τοιαῦτα. πρῶτον δὲ κατήγετο ἐπὶ τὸ δημόσιον βαλανεῖον ὅσοι νεήλυδες, ἄν τε μικροί, ἄν τε μεγάλοι· ἐξ ὧν καὶ οἱ πρὸς τὸν τρίβωνα ἐπιτήδειοι ἡλικίᾳ ἤδη καιροῦ γεγονότες· οὓς εἰς μέσον ἔβαλλον οἱ κατάγοντες σχολαστικοί. εἶτα τῶν μὲν, ἔμπροσθεν τρεχόντων, καὶ κωλυόντων· τῶν δὲ ὠθούντων, καὶ ἐπεχόντων· πάντων δὲ τῶν κωλυόντων ταῦτα βοώντων, Στά, στά, οὐ λούει· κατακρατεῖν δῆθεν τοῦ ἀγῶνος ἐδόκουν οἱ ἀντωθοῦντες εἰς τιμὴν τοῦ κατάγοντος σχολαστικοῦ· ὅστις μετὰ πολλὴν ὥραν, στάσεως πολλῆς ἐπὶ τοῖς προαχθεῖσιν ἀτίμοις ῥήμασι προγενομένης, εἰσάγεται εἰς τὸν θερμὸν οἶκον, καὶ ἀπολούεται. εἶτα ἐνδυσάμενος, ἐδέχετο τὴν τοῦ τρίβωνος ἀξίαν. καὶ αὐτόθεν μετὰ τοῦ τρίβωνος ἐκ τοῦ βαλανείου, ἐντίμῳ καὶ περιδόξῳ δορυφορούμενος πομπῇ, ἀπῄει, δαπάνας ἐπιγνοὺς φανερὰς εἰς τοὺς τῶν διατριβῶν προστάτας, τοὺς λεγομένους ἀκρωμίτας. Ecce, pallium nemini permittebatur, niſi ſophiſtarum ſuffragio eius geſtatio permiſſa, ac ritibus ſuis confirmata eſſet. Iſti autem tales erant. Primum ad publicum balneum hoc deducebantur, qui nouitij adveniſſent; ſiue parui illi forent, ſiue magni: & inter illos, qui ætate ad ſumendum pallium apti:

os in medium protrudebant scholastici, à quibus deducebantur. Deinde, alijs præcurrentibus, atque prohibentibus; alijs verò trudentibus, & retinentibus; omnibus autem, qui veniebant, vociferantibus *Sta Sta, non lauat:* nihilominus in certamine ij tamen potiores videbantur, qui scholastici, quem ducebant, in honorem obsistentes repellebant. Tandem, post contentionem satis longam, ob sparsa hinc & inde opprobra, ac contumelias, qui deducitur, in cellam calidam introducitur, ibique abluitur. Deinde, postquam se induerit, pallij dignitatem accipit; & cum eo inde è balneo, magna pompa honorificè deductus, mox digreditur, destinatis in antistites scholarum luculentis honorarijs. Summa autem id honoris instar erat, vt disertis satis verbis ab Olympiodoro dicitur. Et hanc ipsam actionem esse puto, quam Alaricho, Vrbem ingresso, honoris ergo, inter cætera præbuere Athenienses. Refert Zosimus, lib. v. Εἰσῄει οὖν ὁ λί- Ἀλάριχος εἰς τὰς Ἀθήνας. τυχὼν δὲ φιλοφροσύνης ούσης, λουσάμενός τε, καὶ κοινωνήσας ἑστιάσεως τοῖς ἐν τῇ λογάσι, καὶ προσέτι γε δῶρα λαβὼν, ἀπεχώρει, τήν τε ιν ἀβλαβῆ, καὶ τὴν Ἀττικὴν πᾶσαν, καταλιπών. Eiusdem moris est vestigium quoque istud apud Eunapium, in Proæresio. Καὶ οἱ μὲν, ἀπεδέξαντο τοὺς ντας, καὶ ἦσαν εἰς γειτόνων, καὶ περὶ τὰ λουτρὰ μετὰ πάσης ἐπιδείξεως ἢ ὅτι νεότης ἐς αὐτοὺς ἀπεδείκνυτο καὶ χλευασμὸν, καὶ γέλωτα. καὶ οἱ μὲν τούτων ποτὲ ἀπηλλάγησαν ἅπαξ χόμενοι.

ΚΕΛΕΥΜΑ.

Hesychius. Κελεύμαθα. παιδιᾶς εἶδος.

ΚΙΝΔΑΛΙΣΜΟΣ.

Paxillorum lusus. Meminit Eustathius, ad Iliad. έ. Παιδιά τις, διὰ πασσάλων γινομένη, κινδαλισμὸς ἐλέγετο. Talis autem iste erat. Paxillum, terræ madidæ impactum, altero, super caput eius impacto, expellebant. Pollux, lib. IX. cap. VII. Ὁ δὲ κινδαλισμὸς, διὰ πατλάλων ἐστὶ παιδιά. κινδάλους γὰρ τοὺς πατλάλους ὠνόμαζον. τὸ δὲ ἔργον, οὐ μόνον αὐτὸ τινὶ καταπῆξαι τὸν πάτλαλον κατὰ γῆς διύγρου· ἀλλὰ καὶ τὸν καταπαγέντα ἐκκροῦσαι, πλήξαντα τὴν κεφαλὴν ἑτέρῳ πατλάλῳ. Apud Hesychium per υ scribitur. Κυνδάλη. παιδιά τις. καὶ οἱ μὲν ὑπομνηματισταὶ, κυνδάλας τὰς σκυτάλας ἀπέδοσαν· οἱ δὲ, τὰ γεωμετρούμενα σχήματα. κακῶς. κυνδάλους γὰρ, ἔλεγον τοὺς πασσάλους· καὶ κυνδαλοπαίκτην, πασσαλιστήν.

Κινδαλοπαίκτης.

Qui hunc luderet, Κινδαλοπαίκτης à poëtis quibusdam Doriensibus dicebatur. Pollux, loco citato. Ἔνιοι δὲ τῶν Δωριέων ποιητῶν, τὸν ὧδε παίζοντα, κινδαλοπαίκτην ἐκάλουν. Et corrupta Eustathij verba. Ἰστέον δὲ καὶ ὅτι γλωσσά τις λέγεται, κινδάλους λέγεσθαι τοὺς πασσάλους· καὶ κινδαλοπλίτας, τοὺς πασσαλίσκους. Rescribe. καὶ κινδαλοπαίκτας, τοὺς πασσαλιστάς·

Eustathij locus emendatus.

ΚΙΝΗΤΙΝΔΑ.

Vide infra κινητίνδα.

ΚΟΛΛΑΒΙΣΜΟΣ.

Quidam sibi planis manibus ipse oculos comprimebat, & interrogabat alter, vtrum percussisset. Pollux lib. IX. cap. VII. Τὸ δὲ κολλαβίζειν ἐστὶν, ὅταν ὁ μὲν πλατείαις χερσὶ τοὺς ὄψεις ἐπιλάβῃ τοὺς ἑαυτοῦ· ὁ δὲ παίσας ἐπερωτᾷ, πότερον τετύπηκε.

ΚΟΝΤΑΞ ΚΥΝΤΑΝΟΣ.

Hic prius cum fibula ludebatur, postea illa in-
-dictum. Iustinianus Imperator in L. *Victum*. 1.
od. De Aleatoribus. *Duntaxat autem ludere li-*
it Μονόβολον, Κοντομονόβολον, Κυιντανὸν κόντακα χωρὶς
πόρπης. Iterum in L. *Alearum*. 3. ibid. *Deinceps*
ro ordinet quinque ludos, monobolon, contomonobo-
, Quintanum contacem sine fibula, perichyten, &
picen. Erat autem iaculatio; fiebatque sine cus-
de vlla, aut ferro; & à Quincto auctore nomen
bebat. Balsamon ad Photij Nomocan. Tit. XIII.
υιντανὸς κόνταξ χωρὶς τῆς πόρπης, ὁ ἀκοντισμός (ἐστιν) ἄνευ
όνης, ἤτοι σιδήρου· ἀπὸ Κυίντου τινὸς οὕτω κληθείς. Me-
nit huius ludi etiam Robertus Monachus,
st. Hierosol. lib. v. *Tentoria varijs ornamento-*
n generibus venustantur; terræ infixis sudibus scu-
pponuntur, quibus in crastinum QVINTANÆ *lu-*
scilicet equestris exerceretur. Vbi amplius obser-
s in equis lusitari solitum, appensis ad sudes, in
ram impactas, scutis.

ΚΟΝΤΟΜΟΝΟΒΟΛΟΝ.

Meminit Imperator, in citatis statim verbis. E-
vero saltatio, vt è Balsamone accipimus, lo-
quem iam nunc laudaui. Κοντομονόβολον, τὸ
ημα.

ΚΟΝΤΟΠΑΙΚΤΗΣ.

Qualis fuerit, in incerto est. Meminit eius Bal-
mon in Syn. VI. quæ in Trullo, Can. LI. Ἔοικε δὲ
τῶν τοιούτων κανόνων ἐπιτίμια ἐπινοηθῆναι τὰ βασιλικά
νια· τῷ κοντοπαίκτῃ δηλαδή.

ΚΟΤΤΑΒΙΣΜΟΣ.

Celeberrimus hic antiquorum in conuiuijs lusus fuit, à Siculis inuentus. Hesychius. Κότταβος. παιδιὰ παρ' Ἀττικοῖς, ἀπὸ Σικελίας παραχθεῖσα. Athenæus, lib. x. Ἐσπούδαζον ἐπιμελῶς περὶ τὸ κοτταβίζειν, ὄντος τοῦ παιγνίου Σικελοῦ. Inde Anacreon dixit, Σικελικὸν κότταβον ἀγκύλῃ δαΐζων. Critias, in Elegijs;

Κότταβος ἐκ Σικελῆς ἐστι χθονὸς εὐπρεπὲς ἔργον.

Callimachus.

Πολλοὶ καὶ φιλέοντες ἀκόντιον ἧκαν ἔραζε
Οἰνοπόται Σικελὰς ἐκ κυλίκων λατάγας.

Adeo autem illi studiosi cottabi, vt vasa facerent, maxime idonea, quæ Κοτταβίδες dicerentur; dein-
Κοτταβίδες. de ædificium etiam exstruebant, rotundum; vt, cottabo in medio constituto, ex æquis spatijs, & similibus item locis, de victoria, cuius præmium Κοττάβιον dictum, concertarent. Athenæus, lib. xi.
Κοττάβιον. ex Hegesandro Delpho. Ὁ καλούμενος κότταβος παρῆλθεν εἰς τὰ συμπόσια· τῶν περὶ Σικελίαν, ὥς φησι Δικαίαρχος, πρώτων εἰσαγαγόντων. τοσαύτη δὲ ἐγένετο σπουδὴ περὶ τὸ ἐπιτήδευμα, ὥστε εἰς τὰ συμπόσια παρεισφέρειν ἆθλα, κοττάβια καλούμενα. εἶτα κύλικες, αἳ πρὸς τὸ πρᾶγμα χρήσιμαι εἶναι μάλιστα δοκοῦσι, κατεσκευάζοντο, καλούμεναι
Καλούμεναι. κοτταβίδες. πρὸς δὲ τούτοις οἶκοι κατεσκευάζοντο κυκλοτερεῖς, ἵνα πάντες, εἰς τὸ μέσον τοῦ κοττάβου τεθέντος, ἐξ ἀποστήματος ἴσου, καὶ τόπων ὁμοίων, ἀγωνίζοιντο περὶ τῆς νίκης. Ac de ædificio quidem, ad hunc lusum proprie exstructo, iterum meminit lib. xv. Ὅτι δ' ἐσπουδάσθη παρὰ τοῖς Σικελιώταις ὁ κότταβος, δῆλον ἐκ τοῦ καὶ οἰκήματα, ἐπιτήδεια τῇ παιδιᾷ, κατασκευάζεσθαι, ὡς ἱστορεῖ Δικαίαρχος. Ipse lusus talis erat. Defixa in terram virga quædam longa erat, ac super eam item altera; quæ vtrinque agitabatur, ceu in statera. ex hac lances duæ appensæ, & sub ipsis crateres totidem

m, aqua pleni. ſub aqua ſtatua ænea erat, aurata, Μάνης dicta. Iam qui κοτταβίζειν vellent, ialam vino plenam habebant, longiuſque abſi- ntes inter ſe certabant, quod vini ex epota il- ſupereſſet, id in lancem illam mittere, vt reple- grauis fieret, inclinaretque, & caput allideret tuæ ſub aquæ latentis, atque ita ſonum ederet. ique ita iaceret, vt ne gutta quidem vna in ter- caderet, maioremque è iactu ſuo ſonum ede- , ille victor, ab amicâ redamari ſe putabat. Sui- , in Κοτταβίζειν. Ἦν παίγνιον παρὰ Ἀθηναίοις τοιοῦ- ῥάβδος μακρὰ πεπηγμένη ἐν τῇ γῇ, καὶ ἑτέρα ἐπάνω αὐτῆς, κινουμένη ὡς ἐπὶ ζυγοῦ· εἶχε δὲ πλάστιγγας δύο τημένας, καὶ κρατῆρας δύο ὕδατος ὑποκάτω τῶν πλα- ν. καὶ ὑπὸ τὸ ὕδωρ ἀνδριὰς χαλκοῦς κεχρυσωμένος. δὲ ἦν ἐν τοῖς συμποσίοις. καὶ πάντων παιζόντων, ἀνί- ς ἔχων φιάλην, γέμουσαν ἀκράτου. καὶ μήκοθεν ἱστά- ς, ἔπεμπεν ὅλον τὸν οἶνον ὑπὸ μίαν σταγόνα εἰς τὴν πλά- , ἵνα γεμισθεῖσα βαρυνθῇ, καὶ κατελθοῦσα κρούσῃ εἰς κεφαλὴν τοῦ ἀνδριάντος, τοῦ ὑπὸ τὸ ὕδωρ κεκρυμμένου, ποιήσῃ ἦχον. καὶ ἦν μὲν μὴ ἐκχυθῇ ἐκ τοῦ οἴνου, ἐνίκα ι, ὅτι φιλεῖται αὐτὸς ὑπὸ τῆς ἐρωμένης· εἰ δὲ μή, ἡτ- . ἐλέγετο δὲ ὁ ἀνδριὰς, ὁ ὑπὸ τὸ ὕδωρ, μάνης. Quæ dem verbis etiam narrat Ariſtophanis Scho- es Εἰρήνη. Ioannes Tzetzes Chil. VI. cap. XV.

Μάνης.

ἐν συμποσίῳ ἵστατο ζυγὸς, καὶ λεκανίσκαι
αρ᾽ ἑκάτερα τοῦ ζυγοῦ, κάτωθεν τῶν πλαστίγγων.
ἱ λεκανίσκαι δὲ μέσον εἶχον ἀνδριαντίσκους·
ἀνδριαντίσκους, οὓς μανᾶς ὠνόμαζον οἱ τότε.
ἱ κωμασταὶ πληροῦντες οὖν οἴνου τὸ τούτοις στόμα,
λάταξ, καὶ λατάγη δὴ, ἤγουν ὑγρὸν, καὶ ῥύσις,
οῦτο ἀπεκοτταβίζον εἰς μίαν τῶν πλαστίγγων.
ουτέστιν ἐξελίκαζον, ἀπέπτυον, ἐκένουν.
όπλαβον καὶ τὸ ὄργανον ἅπαν ἐκάλουν τοῦτο.
ν οὖν ἡ πλάξις τῇ φορᾷ κατέῤῥιψεν τοῦ οἴνου,

Καὶ

Καὶ τὴν μάνην εἰς κεφαλὴν ἤχησε κεκρουκυῖα,
Ὁ κωμαστὴς συγκωμασταῖς ἔδοκε τὴν γυναῖκα·
Εἰ δ' οὖ, πολὺν ἐλάμβανεν ὡς ἀσθενὴς τὸν γέλων.

Pollux lib. VI. cap. XIX. Τὸ κοτταβεῖον ἐκρέματο ὑπὸ τοῦ ὀρόφου, ὕπτιόν τε, καὶ λεῖον χαλκοῦ πεποιημένον, ὥσπερ λύχνον ἐπ' αὐτοῦ φέρει· καὶ μακρά τις ῥάβδος, ἣν καὶ ῥάβδον κοτταβικὴν ὠνόμαζον. τὸ δέ τι ἦν κοίλη τις καὶ περιφερὴς λεκάνη, ἣν καὶ χαλκεῖον, καὶ σκάφην ἐκάλουν. ἐνίκα δὲ πόλλ', τῷ τὰς ἄρας δεικνύοντι. καὶ τῷ μὲν ἐπὶ τοῦ ὀρόφου κρεμαμένῳ, ἔργον ἐπικοτταβίζοντι ποιῆσαί τινα ψόφον, ὃς καλεῖται λάταξ. τοῦτο δὲ καὶ τὸ κοτταβεῖον κατακτὸν Ἀριστοφάνης καλεῖ * ἢ κότταβον, προσεικάζων αὐτὸ κώδωνι σάλπιγγος. τὸ δὲ χαλκεῖον ἐπεπλήρωτο μὲν ὕδατος, ἐπεπόλαζε δ' αὐτῷ σφαῖρα, καὶ πλάστιγξ, καὶ μάνης, καὶ τρεῖς μυῤῥίναι, καὶ τρία ὀξύβαφα. ὁ δὲ ὑγρῷ τῇ χειρὶ τὸν κότταβον ἀφεὶς, καὶ τούτων τινὸς τυχὼν, εὐδοκίμει· ὁ δὲ πλεῖστα καταδύσας τῶν ἐπιπολαζόντων, τὰ κοτταβεῖα

Pollucis locus restitutus. ἆθλον ἐλάμβανεν. Quo loco verba, asterisco notata, sic restituo. Καὶ τὸ κοτταβεῖον, κατακτὸν Ἀριστοφάνης καλεῖ κότταβον, προσεικάζων αὐτὸ κ. σ. Locus Aristophanis, quem respexit, exstat Εἰρήνῃ.

ΣΑΛ. Τί δ' ἆρα τῇ σάλπιγγι τῇδε χρήσομαι;
Ἣν ἐπριάμην δραχμῶν ποθ' ἑξήκοντ' ἐγώ.
ΤΡ. Μόλυβδον ἐς τουτὶ τὸ κοῖλον ἐγχέας
Ἔπειτ' ἄνωθεν ῥάβδον ἐνθεὶς ὑπόμακρον,
Γενήσεταί σοι τῶν κατακτῶν κοττάβων.

Quod ad myrtos, quarum illic etiam mentio, meminit item Scholiastes Aristophanis Εἰρήνῃ. Καὶ ἐν τῷ ἀγγείῳ τούτῳ ὅμοιόν τι ποτήριον περιεπήγνυσαν, καὶ κύκλῳ τῆς λεκάνης μυρσίνας. Et ipse Comicus Δαιταλεῦσιν, apud Athenæum.

——ἔγγυαχ' ἐγὼ δὲ χάλκιον,
Τουτέστι κοτταβεῖον ἱστάναι, καὶ μυῤῥίνας.

Inde Μάνης commemoratur; cuius item Athenæus mentionem facit, lib. XV. Τὸ καλούμενον κατακτὸν κοττάβιον, τοιοῦτόν ἐστιν. λυχνίον ἐστὶν ὑψηλὸν, ἔχον τὸν μάνην καλούμενον, ἐφ' οὗ τὴν καταβαλλομένην ἔδει πεσεῖν τὴν πλά-

λάσιγξα. Inde Amipsiæ quoque fabula quædam scripta, Ἀποκοτταβίζοντες, ἢ Μάνης. Ita restituendum puto apud eundem Athenæum, libro citato. *Amipsiæ Comœdia, Ἀποκοτταβίζοντες, ἢ Μάνης.*

Ἀμειψίας Ἀποκοτταβίζουσιν, ἢ Μάνη ά.

—— φέρ' ὀξύβαφα, καὶ καθτάρους.

Hodie editur. Ἀμειψίας Ἀποκοτταβίζουσιν, ἢ Μανία. Corruptius etiam lib. xi. Ἀμειψίας ἐν Ἀποκοτταβίζουσι φησὶν, *Athenæus emendatus.*

Ἡ Μανία φέρ' ὀξύβαφα, καὶ καθτάρους.

Rescribo, Ἀμειψίας ἐν Ἀποκοτταβίζουσι φησὶν, ἢ Μάνη ά,

—— φέρ' ὀξύβαφα, καὶ κ.

Ac fuerint duæ eius fabulæ, Manis nomine inscriptæ. vna, Μάνης ά. altera, Μάνης β'. quales plures aliorum Comicorum est obseruare. Quod reliquum è vino epoto, Λατάγη dicebatur. Athenæus. Λατάγη δ' ἐστὶ τὸ ὑπολειπόμενον ἀπὸ τοῦ ἐκποθέντος ποτηρίου ὑγρὸν, ὃ συνεστραμμένῃ τῇ χειρὶ ἄνωθεν ἐῤῥίπτουν οἱ παίζοντες εἰς τὸ κοττάβειον. Ipsam cottabi proiectionem, Ἀγκύλην vocabant. Scholiastes Aristophanis Pace. Ἐκάλουν δὲ ἀγκύλην τὴν τοῦ κοττάβου πρόεσιν, διὰ τὸ ἐπαγκυλοῦν τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐν τοῖς ἀποκοτταβισμοῖς. Hesychius. Ἀγκύλη, ἀκόντιον, ἢ ἡ καμπὴ τοῦ ἀγκῶνος, καὶ ποτηρίου γένος εἰς κοττάβους· οἱ γὰρ τοὺς κοττάβους προϊέμενοι, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἠγκύλουν, κυκλοῦντες αὐτὴν ὡς ἐνῆν περιπαδέστατα, σεμνυνόμενοι ὡς ἐφ' ἑνὶ τῷ καλῷ. Et mox. Ἀγκύλη χείρ. ἀπηγκυλωμένη, καὶ συνεστραμμένη εἰς ἀποκοτταβισμόν. Vbi nota, quod dicat, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἠγκύλουν, κυκλοῦντες αὐτὴν ὡς ἐνῆν περιπαδέστατα. Cui conueniunt, quæ dicit Athenæus, lib. xi. Οὐ γὰρ μόνον ἐφιλοτιμοῦντο βάλλειν ἐπὶ τὸν σκοπὸν, ἀλλὰ καὶ καλῶς ἕκαστα αὐτῶν. ἔδει γὰρ εἰς τὸν ἀριστερὸν ἀγκῶνα ἐρείσαντα, καὶ τῇ δεξιᾷ κυκλώσαντα, ὑγρῶς ἀφεῖναι τὴν λάταγα. οὕτω γὰρ ἐκάλουν τὸ ἐκπῖπτον ἐκ τοῦ κύλικος ὑγρόν· ὥστε ἔνιοι μεῖζον ἐφρόνουν ἐπὶ τῷ καλῶς κοτταβίζειν, τῶν ἐπὶ τῷ ἀκοντίζειν μέγα φρονούντων. Ac περὶ τῆς ἀγκύλης iterum ait, lib. xi. *Λατάγη.* *Ἀγκύλη.*

Ἐκά-

Ἐκάλουν δὲ ἀπ' ἀγκύλης τὴν τοῦ κοττάβου πρόεσιν. Διὰ τὸ ἀπαγκυλοῦν τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐν τοῖς ἀποκοτταβισμοῖς. Antiphanes Ἀφροδίτης γοναῖς.

—ἀλλ' ἐγὼ μὲν σφενδόνῃ
Οὐκ ἂν ἐφικοίμην αὐτὸς, ἀλλὰ μάνθανε·
Δεῖ ἀγκυλοῦντα σφόδρα τὴν χεῖρ' εὐρύθμως
Τὸν κότταβον πέμπειν.—

Bacchylides in Eroticis.

Εὖτε τὴν ἀπ' ἀγκύλης
Ἵησι τοῖσδε τοῖς νεανίαις
Λευκὸν ἀντείνασα πῆχυν.

Κότταβοι ἀγκυλητοί.

Idem nempe κοττάβους ἀγκυλητοὺς dixit Æschylus Ὀστολόγοις. Athenæus. Καὶ Αἰσχύλος δ' ἐν Ὀστολόγοις ἀγκυλητοὺς λέγει κοττάβους. Et deinde fragmentum profert. Eustathius ad Iliad. β'. Ἔτι ἰστέον καὶ ὅτι ἀγκύλη, οὐ μόνον ἡ ἀνωτέρω ῥηθεῖσα, ἀλλὰ καὶ ἡ καμπὴ τοῦ ἀγκῶνος· καὶ ποτηρίου εἶδος, χρήσιμον εἰς κοττάβους· παρὰ τὸ ἀγκύλον, τὸ ἐπικαμπὲς, καὶ στρεβλὸν, καὶ σκολιὸν, καὶ ἐπικεκλασμένον· ἤγκυλουν γάρ, φασι, τὴν δεξιὰν, οἱ τοὺς κοττάβους προϊέμενοι, κυκλοῦντες αὐτήν. οὓς δὴ κοττάβους ἀγκυλητοὺς Αἰσχύλος ἔφη.

Scholiastes Aristophanis emendatus.

Ita corrigendus Aristophanis Scholiastes, ad citatam Pacem. Καὶ ἀγκυλητοὺς ἔλεγον κοττάβους. Perperam editur. καὶ ἀγκυληγοὺς ἔλεγον κ.

Κότταβος.

Quod victori præmium positum, Κότταβος dictum. Athenæus, lib. xv. Κότταβος δ' ἐκαλεῖτο τὸ τιθέμενον ἆθλον τοῖς νικῶσιν ἐν τῷ πότῳ. Euripides Oeneo.

Πυκνοῖς δ' ἔβαλλον Βακχίου τοξεύμασιν
Κάρα γέροντος, τὸν βαλόντα δὲ στέφειν
Ἐγὼ τεταγμένην ἆθλα κότταβον διδούς.

Κοτταβεῖον. Κοττάβιον.

Etiam Κοτταβεῖον. Pollux, loco citato. Ὁ δὲ πλεῖστα καταδύσας τῶν ἐπιπολαζόντων, τὰ κοτταβεῖα ἆθλον ἐλάμβανεν. Aut sine diphthongo, Κοττάβιον. Athenæus, lib. xi. Τοσαύτη δὲ σπουδὴ ἐγένετο περὶ τὸ ἐπιτήδευμα, ὥστε εἰς τὰ συμπόσια παρεισφέρειν ἆθλα, κοττάβια καλούμενα. Illud autem præmium multiplex erat. Ecce crepidas, & cotylum, ponit ille apud Platonem

Comi-

Comicum, in ea fabula, quæ inscribitur, Ζεὺς κακούμενος.

—— ἤθεμαι κοτλάβια σφῶν ἐγὼ
Τὰς δή γε τὰς κρηπῖδας, ἃς αὐτὴ φορεῖ·
Καὶ τὸ κοτύλον τὸν σόν.——

Alij bellaria. Antiphanes Ἀφροδίτης γοναῖς.

—— ὠὰ μὲν,
Καὶ πέμμα, καὶ τράγημα, νικητήριον.

Quem locum ita restituit Casaubonus, ex istis Athenæi verbis. Ὅτι δὲ ἆθλον προὔκειτο τῷ εὖ προεμένῳ τὸ κότταβον, προείρηκεν μὲν καὶ ὁ Ἀντιφάνης. ὠὰ γάρ ἐστι, καὶ πεμμάτια, καὶ τραγήματα. Quidam oscula. Plato Comicus, fabula citata.

—— παίζωμεν δὲ περὶ φιλημάτων.

Placentam, & oscula, complectitur Callippus Παννυχίδι.

Ὁ δ' ἀγρυπνήσας τὸν πυραμοῦντα λήψεται
Τὰ κοττάβια, καὶ τῶν παρουσῶν ἣν θέλῃ
Φιλήσει.——

Etymologici Auctor in Κοτταβίζω. Καὶ ἆθλα οἱ νικῶντες ἐλάμβανον, πλακουντίσκους, πυραμοῦντας, καὶ σησαμοῦντας· ἅπερ κοττάβια ἔλεγον. Dixi iam statim præmio nomen Κότταβος fuisse; sed ita etiam appellatum ipsum vas, in quod τὰς λάταγας conijcerent. Athenæus lib. xv. Ἐκαλεῖτο δὲ κότταβος καὶ τὸ ἄγγος, εἰς ὃ ἔβαλλον τὰς λάταγας. Sciendum porrò huius ludi plura genera exstitisse. Primum est illud, de quo dixi, frequentissimum; quod Καταχτὸν κότταβον nuncupabant. Athenæus, lib. xv. Ἐκάλουν δὲ καὶ καταχτοὺς τινὰς κοττάβους. ἔστι δὲ λυχνία ἀναγόμενα, πάλιν τε συμπίπτοντα. Et mox. Τὸ δὲ καλούμενον καταχτὸν κοττάβιον τοιοῦτόν ἐστι. λυχνίον ἐστὶν ὑψηλὸν, ἔχον τὸν μάνην καλούμενον, ἐφ' οὗ τὴν καταβαλλομένην ἔδει πεσεῖν πλάστιγγα. ἐντεῦθεν δ' ἔπιπτεν εἰς λεκάνην ὑποκειμένην, πληγεῖσαν τῷ κοττάβῳ. Et hoc est, quod è Suida, Polluce, ac Tzetze, supra descripsi. Alterum erat, de quo in verbis subsequentibus

Καταχτὸς κότταβος.

tibus Athenæus. Ἕτερον δέ ἐστιν εἶδος παιδιᾶς τῆς ἐν λεκάνῃ· αὕτη δ' ὕδατος πληροῦται, ἐπινεῖ τε ἐπ' αὐτῆς ὀξύβαφα κενὰ, ἐφ' ἃ βάλλοντες τὰς λατάγας ἐκ καρχησίων ἐπειρῶντο καταδύειν. De vtroque hoc ita Comici Scholiastes Pace inquit. Τῶν κοττάβων δύο ἦσαν εἴδη. ἓν μὲν, τὸ κατακτὸν λεγόμενον. ἦν δὲ οἷον λυχνίον ὑψηλὸν, ἔχον ἐν αὐτῷ προσωπεῖον, ὃ μάνην ἐκάλουν. ἐφ' οὗ ἔδει πεσεῖν καταβαλλομένην τὴν πλάστιγγα. ἕτερον δὲ, ἀγγεῖον ἦν, ᾧ ὀξύβαφα ἦν ἐπιπλέον τὸ πλῆθος, ὅπερ καταδύειν ταῖς λατάξιν ἐπειρῶντο. Posterioris meminit Etymologici Auctor, in Κοτταβίζω. Tertium genus, in peruigilijs vsitatum. Athenæus. Ἦν δὲ ἄλλο κοτταβίων εἶδος, περιτιθέμενον ἐν ταῖς παννυχίσιν· οὗ μνημονεύει Κάλλιππος ἐν Παννυχίσιν, διὰ τούτων.

Ὁ δ' ἀγρυπνήσας τὸν πυραμοῦντα λήψεται
Τὰ κοττάβια.——

Et præmium, ecce, in eo victori πυραμοῦς; quo respectum ab Artemidoro, Onirocritic. lib. I. cap. LXXIV. Ἦν ὁ πυραμοῦς παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐπινίκιος. Scholiastes Aristophanis Equitibus. Εἰώθασι δὲ ἐν τοῖς συμποσίοις ἁμιλλᾶσθαι περὶ ἀγρυπνίας. καὶ ὁ διαγρυπνήσας, μέχρι τῆς ἕω, ἐλάμβανε τὸν πυραμοῦντα. Quartum autem, quod primo loco nominat Athenæus, in quo alea ludebatur. Παιδιᾶς εἶδος παροίνιον τὸν κότταβον εἶναι ἀποδίδωσιν, ἐν ᾗ ἐξίσταντο καὶ τῶν σκευαρίων οἱ δυσκυβοῦντες. Plato Comicus Διὶ κακουμένῳ·

Πρὸς κότταβον παίζειν, ἕως ἂν σφῷν ἐγὼ
Τὸ δεῖπνον ὧδε σκευάσω, πάνυ βούλομαι.

ΚΥΒΕΙΑ.

Tesseræ lusus, cuius præses Saturnus creditus; vti docet Lucianus Saturnalibus; vbi, postquam Saturno dixisset sacerdos, Πλὴν τί γέ σοι δεινὰ ἐθέλω εἰδέναι, τίνα ταῦτά ἐστιν; is respondet. Οὐ μικρὰ

ὅλως,

ἄλως, ὐδὲ παντάπασιν ἐυκαταφρόνητα· εἰ μή τί γε μικρὸν δοκεῖ τὸ νικᾷν κυβεύοντα, καὶ τοῖς ἄλλοις εἰς τὴν μονάδα κυλιομένοις τοῦ κύβου, σοὶ τὴν ἑξάδα ὑπερέχειν ἀεὶ φαίνεσθαι. Eius ſpecies iſtæ erant, vt Pollux recenſet, lib. VII. cap. XXXIII. ſect. X. Πλεισοβολίνδα, Α'ρίασμὸς, Διαγραμμισμὸς, Χαλκισμὸς, Ι'μαντελιγμὸς, Ναυμαχία. De quibus ſingulis loco ſuo, atque ordine. De luſu quidem vniuerſo varie dixerunt hactenus viri duo præſtantiſſimi, M. Antonius Delrio, in Senecam; & Cl. Salmaſius, in Hiſtoriæ Auguſtæ Scripjores: ego iactuum nomina addam, nondum ipſis obſeruata. In his autem erat, ΑΒΟΛΑ. Heſychius. Α'βολα. ὄνομα βόλου κυβευτικοῦ. Inter infelices ponitur à Polluce, lib. VII. cap. XXXIII. ſect. IX. ΑΒΡΑΜΙΑΣ. Heſychius. Α'βραμίας. ὄνομα βόλου κυβευτικοῦ. ΑΓΥΡΤΗΣ. Euſtathius ad Odyſſ. β'. Α'γύρτης κατὰ τοὺς παλαιοὺς, ὁ ἀγείρων ὄχλον, καὶ ἀπατεὼν, καὶ ἀλαζών· καὶ ὄνομα δὲ βόλου κυβευτικοῦ. Suidas. Α'γύρτης. πτωχός. ὀχλαγωγός. ἐπαίτης. φιλοκερδής. ἔστι δὲ καὶ βόλος κυβευτικός. Heſychius. Α'γύρτης. ὀχλαγωγός. προσαίτης. ἐπαίτης. συμφερτώδης. ἰδιώτης. ἔστι δὲ καὶ ὁ ἀγείρων ὄχλον, καὶ ὄνομα βόλου κυβευτικοῦ. Verum ibi legendum puto συρφετώδης, pro συμφερτώδης. A Polluce inter medios iactus ponitur. Corrigendus Etymologici Auctor. Α'γύρται. λωποδύται. ἐπαῖται. φιλοκερδεῖς. καὶ ἀγύρτης, εἶδος βόλου. Hodie editur, εἶδος βώλου. ΑΘΕΤΟΣ. Inter malos à Polluce recenſetur. ΑΙΓΛΗ. Suidas. Αἴγλη. βόλος κυβευτικός. Inter infelices numeratur ab Heſychio. Αἴγλη. λαμπηδών. αὐγή. φῶς. λαμπρότης. ἔστι δὲ καὶ βόλος φαῦλος κυβευτικός. Euſtathius ad Iliad. α. Καὶ αἴγλη. οὐ μόνον λαμπηδὼν, ἀλλὰ καὶ ποτηρίου εἶδος κατὰ Παυσανίαν. καὶ θυσία τις, πεμπομένη εἰς Δελφούς. καὶ κυβευτικὸς βόλος. ἕτερος δέ τις φησιν, ὅτι αἴγλη ὄνομα κυβευτικοῦ βόλου φαύλου. ΑΝΑΚΑΜΠΤΩΝ. Inter medios à Polluce recenſetur. ΑΝΗΒΟΣ.

Κινδαλοπαίκτης.

Euſtathij locus emendatus.

Itẽ Auctoris Etymologici.

Hesychius. Ἄνηϐος. ὁ μήπω φῆξας τὴν ὀφείλουσαν ἡλικίαν, τουτέστιν δωδεκαετής. ἢ βόλου ὄνομα. ANTITEYXOΣ. Inter medios à Polluce recensetur. ANTITYΠOΣ. Etiam iste inter medios est Polluci. ANYΠOMONHTOΣ. Hesychius. Ἀνυπομόνητον. τεῦχον. ἢ βόλος τίς. AΠAIA. Malorum in numerum à Polluce refertur. AΡΓEIHΣ. Hesychius. Ἀργείης. κυβευτικοῦ βόλου ὄνομα. Eundem ego esse censeo, qui Polluci Ἀργεῖος dicitur, & inter medios collocatur. APMA YΠEPBAΛΛON ΠOΔAΣ. Polluci memoratur inter medios. APMATIAI. Etiam iste inter medios à Polluce recensetur. AΡTIA. Et hic eidem inter medios. APTOΣ. Hesychius. Ἄρτος. βόλος τίς. AΦPOΔITH. Plutarchus in Catone Maiore. Ἐν δὲ τοῖς δείπνοις ἐκληροῦντο περὶ τῶν μερίδων. εἰ δὲ ἀπολάχοι, περὶ τὸν αἴρειν τῶν φίλων κελευόντων, ἔλεγε· μὴ καλῶς ἔχειν, ἀκούσης τῆς Ἀφροδίτης. Erat hic in talorum pariter, & tesserarum, lusu. Ac de talis, supra dixi; in tesseris vero dicebatur, cum tres senarij apparerent. Vetus Horatij Interpres, ad libri II. Od. VII. *Ἀρχιποσίαν significat; id est, tesserarum iactu datum in bibendo primatum. Veneris autem iactus lætissimus dicebatur, qui habebat numerum ter senarium.* Itaque alias Τρὶς ἕξ dicebant. Hesychius. Τρὶς ἕξ. νικητήριος βόλος. Huc prouerbium etiam pertinet, Ἢ τρὶς ἕξ, ἢ τρεῖς κύβοι. BOYΛAΞ. Hesychius. Βούλαξ. βόλου ὄνομα. ΓYMNAΣIAPXHΣ. Hesychius. Γυμνασιάρχης. ἄρχων τοῦ ξυστοῦ. ἢ βόλου ὄνομα. ΔAKNΩN Inter medios à Polluce memoratur. ΔOPEYΣ. Polluci inter medios recensetur. EKΔYNΩN. Inter malos est Polluci. EΛAEIΠΩN. Eidem inter medios ponitur. EΞITHΣ, idem qui Κῷος; vbi vide. EΠAKONTIΣMOΣ. Hesychius. Ἐπακοντισμός. βόλου ὄνομα. Eundem puto, qui Ἐπακοντιστὴς Polluci, & inter bonos numeratur.

ΕΠΙΘΕΤΟΣ. Inter medios ab eodem collocatur; quemadmodum etiam ΕΠΙΦΕΝΩΝ, ΕΠΙΦΕΡΩΝ, & ΕΥΔΑΙΜΩΝ. ΙΕΡΟΣ. Inter medios à Polluce nominatur, vt ΚΑΚΧΑΣΟΣ, inter malos; ΚΑΛΛΙΒΟΛΟΣ, inter bonos; ΚΕΝΤΡΩΤΟΣ, & ΚΗΡΥΝΟΣ, rursum inter medios. Sed pro Κάγκαζος, qui Polluci nuncupatur, scribendum egó ΚΙΓΚΑΣΟΣ censeo. Hesychius. Κίγκαζος. κυβευτικός τις βόλος. Qui mox κίκκαζος quoque scribitur, geminato κ, apud eundem, istis verbis. Κίκκαζος. ὁ ἐκ τῶν παρεμπεσόντων ῥέων ἱδρώς. καὶ βόλου ὄνομα. ΚΙΟΣ. Hic ipse etiam Χῖος; vbi vide. ΚΡΥΦΑΣΟΣ. Polluci inter malos ponitur. ΚΥΒΟΣ, qui & κύων; de quo statim sum dicturus. ΚΥΚΛΩΠΕΣ, inter medios. ΚΥΝΟΡΧΙΑΣ. Hesychius. Κυνόρχιας. βόλου ὄνομα. ΚΥΝΩΤΑΣ. A Polluce inter medios recensetur. ΚΥΩΝ, qui & ΧΙΟΣ. Eustathius ad Iliad. ψ΄. Τῶν δὲ βόλων, φασὶν, ὁ τὸ μὲν ἓξ δυνάμενος, Κῶος ἐλέγετο, καὶ Ἑξίτης· ὁ δὲ τὸ ἓν, Χῖος, καὶ Κύων. Eadem quoque ad Odyss. α΄. dicit. Ergo vnio isto nomine designabatur. Pollux lib. IX. cap. VII. Καὶ τὸ μὲν μονάδα δηλοῦν, καλεῖται Κύων. Isidorus Orig. lib. XVIII. cap. LXV. *Vnionem canem, trionem suppum, quatrionem planum vocabant.* Meminit Hesychius. Κύων. δηλοῖ καὶ ὑπὸ κυβευόντων βόλον τινά. ὃς καὶ Χῖος καλεῖται. Erat autem communis tam talorum, quam aleæ ludo. Suetonius Augusto, cap. LXXI. *Talis enim iactatis, ut quisque* CANEM, *aut* SENIONEM, *miserat, in singulos talos singulos denarios in medium conferebat.* Ouidius Trist. lib. II.

Quid valeant tali, quo possis plurima iactu
Figere, damnosos effugiasque canes.

Vbi obserua *Damnosos* dici; quia nempe infelicissimus hic iactus, & nummis suis ludentes mul-

Pollucis locus correctus.

ctaret. Sic apud eundem De Arte lib. II.

Seu iacies talos, victam ne pœna sequatur,
Damnosi facito stent sibi sæpe canes.

Persius Sat. III.

—— quid dexter senio ferret,
Scire erat in voto; damnosa canicula quantum
Raderet. ———

Isidorus Orig. lib. XVIII, cap. LXVI. *Vitant canem, quia damnosus est; vnum enim significat.* Plauto *Vulturius* non aliam ob causam dicitur, Curculione Act. II. Sc. III.

—— iacit vulturios quatuor.

Dicebatur autem etiam idem Χῖος Græcis. Clarum est ex citatis Eustathij, & Hesychij, verbis. Etiam Ὄνος dicebatur. Pollux, loco citato. Ἰστέον, ὅτι κύβος αὐτός τε τὸ βαλλόμενον ἂν εἴη, καὶ τὸ ἐν αὐτῷ κοιλότητος σημεῖον, ὁ τύπος, ἡ γραμμὴ, τὸ δηλοῦν τὸν ἀριθμὸν τῶν βληθέντων. καὶ μάλιστά γε ἥ τε μονὰς, ἣ ἐν αὐτοῖς ὄνος καλεῖσθαι εἶχε, καὶ κύβος. Ac corrigendus idem,

Pollux emendatus.

lib. VII. cap. XXXIII. sect. IX. Βόλων δὲ ὀνόματα, τῶν μὲν φαύλων τε καὶ δυσβόλων, ἐφ᾽ οἷς τὸ διοκιβεῖν, μίδας, μάνης, πάτρηλος, πάτραινα, μάγνησα, ἄβολα, ἄπλια, ἄετος, ὑπολάζων, κρύφαλος, κάχαλος, τριχίας, ἐνδυμίων, χῖος· ὃν καὶ Κῷον, καὶ ὄνον, καὶ οἴνην. Perperam editur, ὃν καὶ Κῷον, καὶ οἶνον, καὶ οἴνην. Et nobis quoque hodie is jactus *Asinus* dicitur. Obserua autem, item Οἴνη nomen fuisse. Qua de re Hesychij locus hodie deprauatissimus. Οἴνη, ἡ ἄμπελος, καὶ κυβευτικὸς βόλος. ὁ κενὸς, καὶ ἀντικείμενος τῷ ἓξ ὦ Ἀχαιός. οἰνίζειν γὰρ τὸ μονάζειν, κατὰ γλῶσσαν. Emendo. καὶ. κ. βόλος. ὁ κενὸς, καὶ ἀντικείμενος τῷ ἕξ. ὁ Χῖος. οἰνίζειν γ. Suidas κύβον interpretatur. Οἴνας. οὕτω καλοῦσιν Ἴωνες τοὺς κύβους, ἔνθεν καὶ ἡ παροιμία. ἢ τρὶς ἓξ, ἢ τρὶς οἴνας. Sed nimirum Κύβος quoque idem erat, quod hic Κύων. Ecce in citatis paullo ante Pollucis verbis. Καὶ μάλιστά γε

Hesychius emendatus.

ἥ τε

ἤ τε μονὰς, ἡ ἐν αὐτοῖς ὄνος καλεῖσθαι εἴχε, ὁ κύβος. Καθάπερ καὶ ὁ παροιμιώδης λόγος παρεμφαίνει. Ἤ τρὶς ἕξ, ἢ τρεῖς κύβοι. Ergo ita intelligendus Suidas erit. ΚΩΟΣ, qui & Συνωρικὸς, inter bonos Polluci commemoratur. Pollux, lib. VII. cap. XXXIII. Οἱ δὲ βελτίους (βόλοι) ἐφ' οἷς καὶ τὸ εὐκυβεῖν ἐλέγετο, βόλος τρανὴς, ἐπακροτιστής, καλλίβολος, φυσῶν, ὄρει, συνώρεις, συνωρικὸς, ἢ Κῷος. Merito autem, nam ſenio erat, qui inde etiam *Dexter* Perſio, in citato ſtatim verſu. Vide ſupra, in ἀστραγαλισμός. Etiam Ἑξίτης dicebatur. Euſtathius ad Iliad. ψ΄. Τῶν δὲ βόλων, φασὶν, ὁ μὲν ἓξ δυνάμενος, Κῷος ἐλέγετο, καὶ Ἑξίτης. ΛΑΚΩΝ, & ΛΑΜΠΩΝ, inter medios erant, vt teſtis Pollux, loco proxime citato. ΜΑΓΝΗΣ. Heſychius. Μάγνης. κυβευτικοῦ βόλου προσηγορία. Corruptum Pollucem cenſeo, lib. VII. cap. XXXIII. Βόλων δὲ ὀνόματα, τῶν μὲν φαύλων τε καὶ δυσβόλων, ἐφ' οἷς τὸ δυσκυβεῖν. μίδας, μάνης, πάτρηλος, πάτρωνα, μάγνησσα, ἄββολα. Corrigendum. πάτρωνα, μάγνης, ἄβολα. Temere geminata eſt litera vltima, deinde etiam prima è ſequenti verbo adhæſit. Diuerſus ab hoc, ne confundas, ΜΑΝΗΣ erat. Vides clare in citatis Pollucis verbis; ac diſtinguit etiam Heſychius, qui ſeorſim mox in iſtis ſuis Gloſſis. Μάνης, κυβευτικοῦ βόλου ὄνομα, καὶ βαρβαρικὸν, ὡς Εὔβουλος ἐν Κυβευταῖς παρίστησι, καὶ ἄλλων καταλέγων ὀνόματα βόλων. Fuiſſe autem inter infelices iactus, è Polluce, in citatis ſtatim verbis, manifeſtum. Corruptus eſt Suetonij locus, in Epiſtola quadam Auguſti ad Tiberium, quæ repræſentatur nobis in Auguſti ipſius Vita, cap. LXXI. *Ego perdidi viginti millia nummûm meo nomine; ſed, cum effuſe in luſu liberalis fuiſſem, vt ſoleo plerunque. nam ſi, quas manus remiſi cuique, exegiſſem; aut retinuiſſem, quod cuique donaui, viciſſem vel quinquaginta millia.*

Suidas explicatus.

Pollux corrigitur.

Item Suetonius.

Vbi mire ſeſe torquent docti Interpretes; &, quid ibi *Manus* ſit, diuinant varie. Ego putem reſtituendum, *ſi quos manes.* nam de jactu infelici illic agi, nulli dubium. Neque recte, vt Auguſti verba explicent, huc Ouidij iſtud trahunt, De Arte lib. I.

Sic, ne perdiderit, non ceſſat perdere luſor;
Et revocat cupidas alea ſæpe manus.

Quorum verborum iſte eſt ſenſus; Ne perdidiſſe videatur, ſemper ad aleam recurrere luſorem; quam, poëtica ſane phraſi, ideo dicit, reuocare ſæpe cupidas manus. ΜΙΔΑΣ. Tarrhæus in Collectaneis Prouerbiorum. Μίδας. παροιμία. ὁ ἐν κύβοις εὐβολώτατος. ὁ γὰρ Μίδας βόλου ἐστὶν ὄνομα. Vaticana Appendix, à Viro præſtantiſſimo Andrea Schotto edita, Cent. II. Prouerb. LXIX. Μίδας ἐν κύβοις εὐβολώτατος, βόλου ὄνομα ὁ Μίδας, οὗ καὶ Εὔβουλος ἐν Κυβευταῖς μέμνηται. Heſychius. Μίδας. κυβευτικοῦ βόλου ὄνομα. Suidas. Μίδας, κύβου ὄνομα εὐβουλοτάτου. Corrigendum, Μ. κύβου ὄνομα εὐβολωτάτου. Inter infelices eum cenſet Pollux. *Suidas correctus.* Βόλων δὲ ὀνόματα τῶν μὲν φαύλων τε καὶ δυσβόλων, ἐφ' οἷς τὸ δισκυβεῖν, Μίδας, Μάνης, πάτρηλος. Verum duplicem animaduerto; vnum malum, quem iam dixi; alterum nec malum, nec bonum, ſed τῶν μέσων. Idem Pollux, poſtquam bonos pariter maloſque, commemorauit, mox ſubiungit. Ὁ μέντοι Μίδας, ἐκ τῶν μέσων βόλων ἦν. ΞΑΝΘΙΜΙΑΣ. Heſychius. Ξανθιμίας, βόλου ὄνομα. ΟΙΝΗ. Vide Κύων. Οἶστρος. Inter medios à Polluce nuncupatur. ΟΝΟΣ. Vide Κύων. ΟΡΟΙ. Inter bonos eſt Polluci; quemadmodum ΠΑΤΡΑΙΝΑ, & ΠΑΤΡΗΛΟΣ, inter malos. ΠΕΡΣΗΣ. Heſychius. Πέρσης. κυβευτικοῦ βόλου ὄνομα. ΠΡΑΝΗΣ. Inter bonos à Polluce numeratur. ΠΥΑΛΙΤΗΣ, ΣΙΜΩΝ, ΣΟΛΩΝ, inter medios. ΣΥΝΩΡΙΚΟΣ. Idem qui Κῷος, de quo ſupra.

ΣΥΝΩ-

ΣΥΝΩΡΙΣ. Polluci inter bonos dicitur, vti ΣΦΑΛΛΩΝ inter medios. ΣΧΑΔΩΝ. Hesychius. Σχαδών. κυβευτικὸς βόλος. ΤΙΜΟΚΡΙΤΟΣ Inter medios est Polluci. ΤΡΙΣ ΕΞ. Idem qui supra Ἀφροδίτη; vbi vide. ΤΡΙΧΙΑΣ, & ΥΠΤΙΑΖΩΝ, inter malos à Polluce referuntur. ΦΑΛΛΟΣ. Hesychius. Φαλλός. λευκός. ἢ βόλος. ΦΥΣΩΝ. In bonis à Polluce ponitur. ΧΙΟΣ. Idem qui Κύων. Illic vide. Hæc de iactibus huius ludi; in quibus quia quidam etiam talo tesseræve communes, simpliciter iactus ab Auctoribus, quos citaui, esse dicuntur.

ΚΥΒΗΣΙΝΔΑ.

Pollux, lib. IX. cap. VII. Ταύτην δὲ Ἱππάδα, καὶ Κυβησίνδαν, καλοῦσι τὴν παιδιάν. Hesychius. Κυβησίνδα, ἐπὶ κεφαλήν· ἢ τὸ φορεῖν ἐπὶ νώτου, ἢ κατὰ νάτου. Vide supra, in Ἀσκωλία.

ΚΥΝΔΑΛΗ.

Vide Κινδαλισμός.

ΚΥΝΗΤΙΝΔΑ.

Ludus hic ab osculando, quod Κυνεῖν à Græcis dicitur, nomen habet. Pollux, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ κυνητίνδα, ἀπὸ τοῦ κυνεῖν, ὅ ἐστι καταφιλεῖν, ὠνόμασται. Ita rescribendum censeo. Male enim hodie editur, Κινητίνδα, & Κινεῖν. Forte est is lusus, quo pueros, auribus prehensis, & vicissim aures apprehendere iussos, osculabantur. Indicat Plutarchus, lib. De Auditu. Οἵ τε πολλοὶ τὰ μικρὰ παιδία καταφιλοῦντες, αὐτοί τε τῶν ὤτων ἅπτονται, καὶ τοῦτο ποιεῖν κελεύουσιν. *Pollux emendatus.*

σιν. ἀντιτιθέμενοι μετὰ παιδίας, ὅτι δεῖ φιλεῖν μάλιστα τοὺς διὰ τῶν ὤτων ὠφελοῦντας. Clemens, Strom. v. Οὔκουν εἰκῆ τοῖς παιδίοις παρακελευόμεθα, τῶν ὤτων λαμβανομένοις φιλεῖν τοὺς προσήκοντας. τοῦτο δήπου αἰνιττόμενοι, δι' ἀκοῆς ἐγγίνεσθαι τῆς ἀγάπης τὴν συναίσθησιν. Est & videre osculandi istum lusum apud Theocritum, Idyll. v.

Οὐκ ἔραμ' Ἀλκίππας, ὅτι με πρὰν οὐκ ἐφίλασε,
Τῶν ὤτων καθελοῖσ', ὅκα οἱ τὰν φάσσαν ἔδωκα.

Aristænetus, lib. I. Epist. XXIV. Μηδὲν μελλήσας, ἧκέ μοι φίλημά τι μόνον ἀποκομίζων· κ' ἀγὼ, τῶν ὤτων λαβομένη, τρίς σε φιλήσω. Tibullus, lib. II. eleg. v.

Et fœtus matrona dabit; gnatusque parenti
Oscula, comprensis auribus, eripiet.

Et id osculi genus Χύτρα dictum. Pollux, lib. x. cap. XXIV. Εἰδέναι δὲ ὡς φαῦλον, ὅτι χύτρα φιλήματός ἐστιν εἶδος, ὁπότε τὰ παιδία φιλοίη, τῶν ὤτων ἐπιλαμβανόμενα. Suidas. Χύτρον, χῶμα, καὶ φιλήματος εἶδος.

ΚΥΝΤΑΝΟΣ ΚΟΝΤΑΞ.

Vide Κόνταξ.

ΜΑΡΩΝ.

Incognitus ludus. Meminit eius Balsamon ad Conc. VI. Can. LI. Ἔοικε δὲ διὰ τῶν τριῶν κανόνων ἐπιτίμια ἐπινοηθῆναι τὰ βασιλικὰ παίγνια, τὸ κονδυπαίκτην δηλαδὴ, τὸ Μάρωνα.

ΜΗΛΟΛΟΝΘΗ.

Hanc apiculam pueri lino alligantes, in aërem mox emittebant; &, cum vellent, retrahebant:

atque ita sese oblectabant. Pollux lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ μηλολόνθη, ζῶον πτηνόν ἐστιν· οὗ ζώου λίνον ἐκδήσαντες, ἀφιᾶσιν, ὅπερ ἑλικοειδῶς ἐν τῇ πτήσει τὸ λίνον διελίσσεται. Meminit Aristophanes Nubibus, vbi ita Socratem loquentem introducit.

Μή νυν περὶ σαυτὸν εἶλε τὴν γνώμην ἀεί·
Ἀλλ' ἀποχάλα τὴν φροντίδ' εἰς τὸν ἀέρα,
Λινόδετον ὥσπερ μηλολόνθην τοῦ ποδός.

Vbi Scholiastes. Μηλολόνθην. οὕτω γράφουσιν οἱ ἀκριβέστεροι. τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ζωΰφιόν ἐστι χρυσίζον, κανθάρῳ ὅμοιον. ὃ λαμβάνοντες οἱ παῖδες, ἀποδεσμοῦσι λίνῳ, καὶ ἐκπετανύουσιν. Linum autem, quo alligabant, erat tricubitale. Eustathius ad Iliad. ψ'. Μηλολόνθη, ζῶόν ἐστι, μεῖζον σφηκὸς, ἐκ τῆς ἀνθήσεως τῶν μηλέων γινόμενον, ἢ ὀρχουμέναις ἄνθεσιν προσιπτάμενον. ὃ παῖδες λίνον τρίπηχυ ἐξάπτοντες, ἐῶσι πέτεσθαι. καὶ φερομένου δι' ἀέρος ἑλικοειδῶς, ἥδονται τῇ θέᾳ, παρέπονται, τὰς χεῖρας ἐπικροτοῦντες. Suidas addit, lignum exiguum, appensum fuisse. Μηλολόνθη. ζωΰφιον, ᾧ χρῶνται οἱ παῖδες εἰς παιδιάν. ὃ τοῖς ἄνθεσιν ἐπικαθίζεται. οἱ δὲ παῖδες, λίνον τοῦ ποδὸς ἐξαρτῶντες, καὶ ξυλύφιον, ὃ οὐκ ἰσχύουσιν ἀνακουφίσαι, εἰς τὸν ἀέρα ἀφιᾶσιν

ΜΟΝΟΒΟΛΟΝ.

Meminit Imperator Iustinianus, in *L. Victum.* I. Cod. De Alcatoribus. *Duntaxat autem ludere liceat* Μονόβολον. Iterum in *L. Alearum.* 3. ibid. *Deinceps vero ordinet quinque ludos, Monobolon,* &c. Photius in Nomocanone, cap. XXIX. Μόνον δὲ παίζειν ἔξεστι μονόβολον. Vbi Balsamon, in Scholijs. Γίνωσκε δὲ, ὅτι μονόβολον λέγεται ὁ δρόμος.

ΜΥΙΑ

ΜΥΙΑ ΧΑΛΚΗ.

Puer, clausis oculis, manus protendens, obambulabat, donec aliquem comprehenderet. Hesychius. Μῦα χαλκῆ. παιδιά τις, ἣν οἱ παῖδες παίζοντες καταμύουσιν. ἀποτείνοντες τὰς χεῖρας, ἄχρις ἄν τινος λάβωνται. Nomen ludo, quia, qui oculos clausos habebat, colludentes quæsiturus, inquiebat, Χαλκῆν μῦαν θηράσω: ad quæ alij; θηράσεις, ἀλλ' οὐ λήψεις, respondebant. Pollux lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ χαλκῆ μῦα. ταινίᾳ τὼ ὀφθαλμὼ περισφίγξαντες ἑνὸς παιδὸς, ὁ μὲν περιστρέφεται, κηρύττων· χαλκῆν μῦαν θηράσω. οἱ δὲ ἀποκρινάμενοι, θηράσεις, ἀλλ' οὐ λήψεις, σκύτεσι βυβλίνοις παίουσιν αὐτὸν, ἕως τινὸς αὐτῶν λήψηται. Et obserua, etiam, dum quæreret, percussum fuisse. Eustathius ad Iliad. φ'. Οἱ δὲ ὕστερον, παιδιὰν αὐτῇ ἐπωνόμασάν τινα, ἣν χαλκῆν μῦαν ὠνόμασαν, περὶ ἧς φράζουσιν οὕτω. καταδεῖται τις ταινίᾳ τὰς ὄψεις, καὶ καταστὰς εἰς μέσον. τῶν συμπαιζόντων, περιιὼν φωνεῖ, χαλκῆν μῦαν θηράσω. οἱ δὲ κύκλῳ ἑστῶτες, βίβλοις ἢ καὶ ταῖς χερσὶ παίοντες, ἀποκρίνονται· ἀλλ' οὐ λήψεις. οὗ δὲ ἂν λάβηται, καθίστησιν ἐκεῖνον εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν.

ΜΥΙΝΔΑ.

Similis fere priori erat. Hesychius. Μυΐνδα. παιδιά τις, οὕτω καλουμένη ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος. καταμύων γάρ τις, τὸν ἐρωτώμενον ἀποφαίνεται σχεδιάζων, ἕως ἂν ἐπιτύχῃ· ἐὰν δὲ ἁμαρτὼν ἀναβλέψῃ, πάλιν καταμύει. Pollux, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ μυΐνδα. ἤτοι καταμύων τις φυλάττεται βοῶν· καὶ ὃν ἂν τῶν ὑποφευγόντων λάβῃ, αὐτίκα καταμύειν ἀναγκάζει.

ΜΥΣΤΕΑ.

Hesychius. Μυστέα. παιδιά τις, ἐπιπληρωθὴν καταλύοντα τοὺς ἐξάρχοντας.

ΝΑΥΜΑΧΙΑ.

Inter aleæ species ponitur à Polluce, lib. VII. cap. XXXIII. sect. X. Κυβείας δὲ εἴδη καὶ ἡ πλειστοβολίνδα παιδιὰ, καὶ τὸ δρεπάζειν, καὶ διαγραμμίζειν, καὶ διαγραμμισμὸς, καὶ χαλκίζειν, καὶ χαλκισμὸς, καὶ ἱμαντελιγμὸς, καὶ ναυμαχία.

ΟΑΡΟΙ.

Ludus quidam obscœnus. Hesychius. Ὄαροι, αἱ γυναῖκες, ἀπὸ τοῦ συναρμόσθαι. ὀάρων ἕνεκα σφετέρων. μῦθοι, λόγοι, βουλεύματα. τινὲς δὲ θιάσους, καὶ παιδιὰν περὶ τὰ ἀφροδίσια. Eustathius ad Iliad. ν'. Δῆλον δὲ ἐκ παρασημειώσεως παλαιᾶς, καὶ ὅτι ὄαρος λόγος, ὁμιλία, παιδιά.

ΟΚΤΩΗΧΟΣ.

Balsamon ad Conc. VI. Can. LI. Ἔοικε δὲ διὰ τὰ τῶν πιστῶν κανόνων ἐπιτίμια ἐπινοηθῆναι τὰ βασιλικὰ παίγνια, τὸ κοντοπαίκτην δηλαδὴ, τὸ μάρωνα, τὸ ἀγχίαλον, τὸ ὀκτώηχον, καὶ τὰ λοιπά.

ΟΡΤΥΓΟΚΟΠΙΑ.

Cribro circulum cum fecissent, coturnices, inter se depugnaturas, statuebant. quæ excedere circulo coacta, victa ipsa, & is cuius ea esset. ac interdum ipsæ aues pretium victoriæ erant. inter-

dum

dum constituta pecunia. Nonnunquam verò sic ludebant. coturnicem vnus quidem exhibebat, alter medio eam digito feriebat, deinde è capite pennas etiam euellebat. quod si illa sustinuisset, qui exhibuisset eam, victor erat; contra autem si cessisset, & vulsuram subterfugisset, victoria penes alterum erat. Solebant vero victæ ad aurem inclamare, vt victoris obliuisceretur vocem; quod Τρυλλίζειν, & Εντρυλλίζειν appellabant: ac qui luderent, Ὀρτυγοκόποι, & Στυμφοκόποι dicebantur. Pollux lib. IX. cap. VII. Καὶ μὴν ὅτι καὶ τὸ ὀρτυγοκοπεῖν, παιδιά. καὶ τὸ πρᾶγμα, ὀρτυγοκοπία. καὶ οἱ παίζοντες, ὀρτυγοκόποι, καὶ στυμφοκόποι ἐκαλοῦντο. καὶ τὸ κόπτειν τοὺς ὄρτυγας, καὶ ἀνακλαδάλλειν, καὶ ἀνερεθίζειν. καὶ ἀνεγείρειν, παροξύνειν· καὶ ταῦτα ἐκ τῶν ὀρτυγοκοπικῶν ὀνομάτων. καὶ τηλίᾳ μὲν, ὁμοίᾳ τῇ ἀρτοπώλιδι, κύκλους ἐμπεριγράψαντες, ἀνίσταζον τοὺς ὄρτυγας ἐπὶ τὰς μάχας τὰς πρὸς ἀλλήλους. ὁ δὲ ἀνατραπεὶς, καὶ ἐκπεσὼν τοῦ κύκλου, ἡττᾶτο αὐτός τε, καὶ ὁ τοῦ ὄρτυγος δεσπότης. καὶ ποτὲ μὲν ἐπ' αὐτοῖς διεκθεντο τοῖς ὄρτυξι, ποτὲ δὲ καὶ ἐπ' ἀργυρίῳ. ἔσθ' ὅτε δὲ ὁ μὲν ἵστη τὸν ὄρτυγα, ὁ δὲ ἔκοπτε τῷ λιχανῷ, εἶτα ἐκ τῆς κεφαλῆς πτερὸν ἀπέτιλλε. καὶ εἰ μὲν ἐγκαρτερήσειεν ὁ ὄρτυξ, ἡ νίκη μετὰ τοῦ θρέψαντος αὐτὸν ἐγίνετο. ἐνδόντος δὲ, καὶ ὑποφυγόντος, ὁ κόπτων, ἢ ὁ τίλλων, ἐνίκα. τοὺς δὲ ἡττηθέντας ὄρτυγας ἐμβοήσαντες κατὰ τὸ οὖς, αὐτοὺς ἐξῴνουν, λήθην ἐργαζόμενοι τῆς τοῦ νενικηκότος φωνῆς. καὶ τὸ ἐμβοᾶν τρυλλίζειν, καὶ ἐντρυλλίζειν, ὠνόμαζον.

ΟΣΤΡΑΚΙΝΔΑ.

Hesychius. Ὀστρακίνδα. παιδιὰ ἦν ἐπὶ τοῦ ὀστράκου. Pueri, linea in medio ducta, vtrinque stantes, testam in eam iaciebant; cuius pars vna, nempein-

pe interior, pice illita, Νὺξ dicebatur: altera vero alba, Ἡμέρα. quique abijceret, νὺξ, ἢ ἡμέρα, inter abijciendum dicebat. Elegerant autem inter se partes; illi albam, isti nigram: quorumque pars superior esset, fugientes alios insequebantur; ac si quem comprehendissent, is sedere, & ludo etiam abstinere, Ὄνος dictus, iubebatur. Eustathius ad Iliad. σ'. Ἐλέχθη δὲ αὐτὴ καὶ ἐκ παιδιᾶς τοιαύτης. παῖδες δύο γραμμῇ τινι μεσολαβούσῃ διεστηκότες ἀλλήλων, ὄστρακον ἀνεῤῥίπτουν· οὗ θάτερον μὲν μέρος πεπισσωμένον ἦν, τὸ ἐντὸς δηλαδή· τὸ δ' ἐκτὸς, ἀπίσσωτον. διώριστο δὲ τοῖς συμπαίζουσι, τινῶν μὲν ἦν, τὸ τὴν πίσσαν ἔχον· τινῶν δὲ, τὸ λοιπόν. καὶ ὅτε φασὶν ἀναβληθὲν τὸ ὄστρακον πέσοι, ὧν μὲν τὸ κάτω τοῦ ὀστράκου, ἔφευγον· οἱ δὲ λοιποὶ, ἐδίωκον. καὶ ἐλέγετο τοῦτο, περιστροφὴ ὀστράκου. καὶ ἡ παιδιὰ, ὀστρακίνδα ἐκαλεῖτο. Et mox, è Platone Comico. Εἴξασι τοῖς παιδαρίοις τούτοις, οἳ ἑκάστοτε γραμμὴν ἐν ταῖς ὁδοῖς διαγράψαντες, διανειμάμενοι δίχ' ἑαυτοὺς, ἑστᾶσιν αὐτῶν οἱ μὲν, ἐκεῖθεν τῆς γραμμῆς· οἱ δ' αὖ, ἐκεῖθεν. εἷς δ' ἀμφοτέρων ὄστρακον αὐτοῖς ἀνίησιν, εἰς μέσον ἑστώς. κἂν μὲν πίπτωσι τὰ λευκὰ ἐπάνω, φεύγειν ταχὺ τοὺς ἑτέρους δεῖ· τοὺς δὲ, διώκειν. ὁ δ' ἂν ἐῤῥίπτων τὸ ὄστρακον, ἐπιλέγει· νὺξ, ἢ ἡμέρα. Eum vero, qui comprehensus forte esset, Ὄνον dictum, ex Polluce nobis constat, cuius verba ecce ista, lib. IX. cap. VII. Ὀστρακίνδα δὲ, ὅταν γραμμὴν ἑλκύσαντες οἱ παῖδες ἐν μέσῳ, καὶ διανεμηθέντες, ἑκατέρα μερὶς, ἡ μὲν τὸ ἔξω τοῦ ὀστράκου πρὸς αὐτὴν εἶναι νομίζουσα, ἡ δὲ τὸ ἔνδον, ἀφέντος τινὸς κατὰ τῆς γραμμῆς τὸ ὄστρακον, ὁπότερον ἂν μέρος ὑπερφανείη, οἱ μὲν ἐκείνῳ προσήκοντες διώκωσιν, οἱ δὲ ἄλλοι φύγωσιν ὑποστραφέντες. ὅπερ εἶδος παιδιᾶς αἰνίττεται καὶ Πλάτων, ἐν τοῖς εἰς Φαῖδρον ἐρωτικοῖς. ὁ μὲν τοίνυν ληφθεὶς τῶν φευγόντων, ὄνος οὗτος κάθηται· ὁ δὲ ἐῤῥίπτων τὸ ὄστρακον, ἐπιλέγει· νὺξ, ἢ ἡμέρα. τὸ γὰρ ἔνδον αὐτοῦ μέρος καταλείπεται πίττῃ, ὃ τῇ

νυκτὶ

νυκτὶ ἐπιπεφήμισται. καλεῖται δὲ καὶ ὀστράκου περιστροφὴ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς παιδιᾶς. Vbi vides, vt & in Eustathij verbis, quod Περιστροφὴ ὀστράκου etiam appellatus ludus iste fuerit. Est Platonis quoque in Phædro locus quidam, Polluci citatus, qui alludit. Φυγὰς δὲ γίνεται ἐκ τούτων, καὶ ἀπεστερηκὼς ὑπ' ἀνάγκης, ὁ πρὶν ἐραστής, ὀστράκου μεταπεσόντος, ἵεται φυγῇ μεταβαλών. ὁ δὲ ἀναγκάζεται διώκειν ἀγανακτῶν, καὶ ἐπιθειάζων. Eunapius, in Proæresio. Καὶ ὁ μὲν, οὕτω βασιλέως ἐπιτρέψαντος, καὶ μεταπεσόντος ὀστράκου, κατῄει τὸ δεύτερον εἰς τὰς Ἀθήνας. Et apud Suidam, in Ὀστράκου περιστροφή. Ὥσπερ ὀστράκου μεταπεσόντος, ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐχώρησε Ῥωμαίοις. Arrianus in Epictetum, lib. IV. cap. VII. Ὡς ὀστρακίοις τὰ παιδία παίζοντα, περὶ μὲν τῆς παιδιᾶς διαφέρεται, τῶν δ' ὀστρακίων οὐ πεφρόντικεν· οὕτω δὲ καὶ οὗτος, τὰς μὲν ὕλας παρ' οὐδὲν ἡ πεποιημένος· τὴν παιδιὰν δὲ, τὴν περὶ αὐτὰς, καὶ ἀναστροφὴν, ἀσπάζεται.

Περιστροφὴ ὀστράκου.

ΟΥΡΑΝΙΑ.

Hesychius. Οὐρανίαν. ὅταν τὴν σφαῖραν ἀναβάλλωσιν. καὶ τὴν τοιαύτην δὲ καθόλου παιδιὰν, οὐρανίαν καλοῦσι. Dicebatur nempe in pilæ lusu, cum alter eam in sublime eijceret; alter, priusquam in terram caderet, assiliens raperet. Pollux lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ τῆς σφαίρας παιδιὰ, ὀνόματα εἶχεν· ἐπίσκυρος, φεννίδα, ἀπόρραξις, οὐρανία. Et mox. Ἡ δὲ οὐρανία. ὁ μὲν, ἀνακλασθεὶς αὐτὸν, ἀποῤῥίπτει τὴν σφαῖραν εἰς τὸν οὐρανόν. τοῖς δ' ἦν ἀλλομένοις φιλοτιμία, πρὶν εἰς γῆν αὐτὴν ἐμπεσεῖν, ἁρπάσαι. Eustathius ad Odyss. θ'. Εἰκὸς δὲ καὶ τὴν διὰ σφαίρας παιδιὰν, τὴν καλουμένην οὐρανίαν, τοιαύτην εἶναι. Nec multo post. Ὅτι δὲ ἡ ῥηθεῖσα οὐρανία, εἶδος ἦν τῆς διὰ σφαίρας παιδιᾶς, δηλοῖ ὁ γράψας, ὅτι ταύτης ἡ μὲν τις, ἐλέγετο οὐρανία· ἡ δὲ, ἀπόρραξις· ἡ δὲ, ἐπίσκυρος· ἡ δὲ, φαινίνδα. οὐρανία μὲν, ἡ εἰς οὐρανὸν τῆς σφαίρας ἀναβολή.

ΠΑΙΔΙΑ ΕΝ ΥΔΑΤΙ.

Qualis iste lusus fuerit, ignoramus; gymnasticum fuisse, istud scimus. Galenus meminit, Περὶ τῶν πεπονθότων τόπων, lib. IV. Πυθόμενος ἐν τῇ διηγήσει διατρίψαι τὸν ἄνθρωπον ἐν λίμνῃ τινὶ καὶ ἀγρὸν, ὥσπερ θέρους μετά τινων ἑτέρων παίζοντα γυμναστικὰς παιδιὰς, ὁποίας εἰώθασιν οἱ νέοι παίζειν ἐν ὕδατι.

ΠΕΝΤΑΛΙΘΑ.

Mulierum potissimum erat. Ita describitur à Polluce, lib. IX. cap. VII. Τὰ δὲ πεντάλιθα, ἤτοι λιθίδια, ἢ ψῆφοι, ἀστράγαλοι, πέντε ἀνερρίπτουντο, ὥστε ἐπιστρέψαντα τὴν χεῖρα δέξασθαι τὰ ἀναρριφθέντα κατὰ τὸ ὄπισθε θέναρ. ἢ εἰ μὴ πάντα ἐπίσταται, ἢ τῶν ἐπιστάντων ἐπικειμένων ἀναιρεῖσθαι τὰ λοιπὰ τοῖς δακτύλοις. τὸ δὲ ῥῆμα, τὸ πενταλιθίζειν, ἐστὶν ἐν τοῖς Ἑρμίππου Θεοῖς. τὸ δὲ ὄνομα, πεντάλιθα. γυναικῶν δὲ μᾶλλόν ἐστιν ἡ παιδιά.

ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗ ΟΣΤΡΑΚΟΥ.

Vide Ὀστρακίνδα.

ΠΕΡΙΧΥΤΗ.

Imperator in L. *Victum*. 1. Cod. De Aleatoribus. *Liceat item ludere* Περιχυτὴν. Iterum in L. *Alearum*. 3. ibid. *Deinceps vero ordinet quinque ludos, Monobolon, contomonobolon, Quintanum contacem sine fibula, perichyten, & hippicen.* Balsamon in Photij Nomocan. Tit. XIII. cap. XXIX. Περιχυτὴ, ἡ πάλη.

ΠΕΤΤΕΙΑ.

Calculorum lusus; quos vterque quinque habebat, in laterculo totidem lineis distincto; quorum medius, ἱερὰ γραμμὴ dicebatur. ipse laterculus, πόλις; calculi, Κύνες nuncupabantur: erantque vtrinque discolores. Et in eo ludentium industria versabatur, vt calculi duo concolores alterum discolorem circumventum tollerent. Pollux lib. IX. cap. VII. Τὸ δὲ πεττεύειν, καὶ ἡ πεττεία, καὶ τὸ πεσσὸν, ὄνομα ἦν· καὶ πεσσονομεῖν, καὶ πεττευτής. καὶ ταῦτα μὲν ἐν ἐκείνοις προείρηται. ἐπειδὴ δὲ ψῆφοι μέν εἰσιν οἱ πεσσοὶ, πέντε δὲ ἑκάτερος εἶχε τῶν παιζόντων ἐπὶ πέντε γραμμῶν, εἰκότως εἴρηται Σοφοκλεῖ,

Ἱερὰ γραμμή. Πόλις. Κύνες.

Καὶ πεσσὰ πεντέγραμμα, καὶ κύβων βολαί.

Τῶν δὲ πέντε ἑκατέρωθεν γραμμῶν μέση τις ἦν, ἱερὰ καλουμένη γραμμή. καὶ ὁ τὸν ἐκεῖθεν κινῶν πεττὸν, παροιμίαν ἐποίει· Κινῶ τὸν ἀφ' ἱερᾶς. Ἡ δὲ διὰ πολλῶν ψήφων παιδιὰ πλινθίον ἐστὶ, χώρας ἐν γραμμαῖς ἔχον διακειμένας. καὶ τὸ μὲν πλινθίον, καλεῖται πόλις· τῶν δὲ ψήφων ἑκάστη, κύων. διῃρημένων δὲ εἰς δύο τῶν ψήφων κατὰ τὰς χρόας, ἡ τέχνη τῆς παιδιᾶς ἐστι, περιλήψει τῶν δύο ψήφων ὁμοχρόων τὴν ἑτερόχρουν ἀναιρεῖν. De quinque calculis, Etymologici Auctor tradit, inde etiam Πεττείαν dictam, quasi Πεντέιαν, videri. Πεσσοί. βόλια κυβιστῶν. πεσσὰ ὁμωνύμως, ἥτε γραμμὴ, καὶ ὁ ψῆφος. πέντε δὲ ἦσαν, οἷς ἐχρῶντο. καὶ πεσσὰ πεντάγραμμα. καὶ τάχα ἡ πεττεία, οἱονεὶ πεντεία τις οὖσα. De lineis quinque, & media sacra, mox idem affirmat. Ἐπὶ δὲ τῶν πέντε γραμμῶν τὰς ψήφους ἐτίθουν· ὧν ἡ μέση γραμμὴ, ἱερὰ ἐκαλεῖτο. Eustathius, ad Odyss. α. Πέντε ἦσαν (πεσσὰ) οἷς ἐχρῶντο· καὶ ἐπὶ πέντε γραμμαῖς τὰς ψήφους ἐτίθουν. ὧν ἡ μέση, ἱερὰ ἐκαλεῖτο. καὶ διὰ τὰς πέντε ταύτας καὶ πεττεία ἔδοξε κληθῆναι, ὡς οἱονεὶ πεντεία τις οὖσα. Et mox. Τοὺς δὲ πεσσοὺς λέγει, ψήφους εἶναι πέντε· οἷς ἐπὶ πέντε ἕκαστος τῶν πεττευόντων ἔχῃ τὰς καθ' ἑαυτόν.

Σοφο-

Σοφοκλῆς. καὶ πεσσὰ πεντέγραμμα, καὶ κύβων βολαί. Ab his quinque lineis, Πεσσὰ πεντέγραμμα dixisse Sophoclem aiunt Grammatici; idque in fabula, cui titulus à poëta datus erat, Ναύπλιος Πυρκαεύς. Hesychius. Πεσσὰ πεντάγραμμα, καὶ κύβων βολάς. Σοφοκλῆς Ναυπλίῳ πυρκαεῖ. παρ' ὅσον πέντε γραμμαῖς ἔπαιζον. A quinta linea, quæ Ἱερὰ dicebatur, non temere calculum mouebant, nisi summa vrgente necessitate. Itaque proverbium erat, τὸν ἀφ' ἱερᾶς κινεῖν. Eustathius ibidem. Παρατείνεται δέ, φησι, δι' αὐτῶν ἡ μέση γραμμὴ ἣν ἱερὰν ὠνόμαζον, ἐπεὶ ὁ νικώμενος ἐπ' ἐσχάτην αὐτὴν ἵεται. Hesychius. Τὸν ἀφ' ἱερᾶς. γραμμή τις ἐν τῇ παιδιᾷ τῶν πεσσῶν, ἱερὰ καλουμένη. Suidas. Κινήσω τὸν ἀφ' ἱερᾶς. Τοῦτο ἐπὶ τῶν ἐσχάτην βοήθειαν κινούντων τέτακται. Diogenianus, Cent. v. Prouerb. xli. Κινήσω τὸν ἀφ' ἱερᾶς. Ἐπὶ τῶν τὰ ἔσχατα κινδυνευόντων. Sophron. *Τὸν ἀφ' ἱερᾶς κινεῖν, prouerbium.*

Κινήσω δ' ἤδη τὸν ἀφ' ἱερᾶς.

Theocritus, Idyll. vi.

Καὶ τὸν ἀπὸ γραμμᾶς κινεῖ λίθον.——

Eumathius, De Amoribus Ismeniæ. Αἱ δέ γε μητέρες ἡμῶν τὸν λίθον, ὅ φασι, τὸν ἀπὸ γραμμῆς κινοῦσι πρὸς δάκρυον. Laterculus, in quo ludebatur, Πόλις dictus. Allusisse videtur Plato De Rep. lib. iv. Ἑκάστη γὰρ αὐτῶν πόλεις εἰσὶ πάμπολλαι, ἀλλ' οὐ πόλις, τὸ τῶν παιζόντων. Vnde Πόλιν παίζειν dixit Cratinus Δραπέτισι. Zenobius, Cent. v. Prouerb. lxvii. Πόλιν παίζειν. (ita rescribo, non Πόλεις, vt editur; neque Πόλεια, vt in Vaticano esse monet Schottus.) Μέμνηται ταύτης Κρατῖνος ἐν Δραπέτισι. ἡ δὲ πόλις, εἶδος ἐστὶ παιδιᾶς πεττευτικῆς. καὶ δοκεῖ μεταφέρεσθαι ἀπὸ τῶν ταῖς ψήφοις παιζόντων, τὰς λεγομένας νῦν μὲν χώρας, τότε δέ, πόλεσιν. *Zenobius emendatur.* Sed neque recte Πόλιν ludum facit, neque lineas Πόλεις dictas esse tradit; quem errorem etiam Hesychius errat. apud quem tamen recte legitur, Πόλιν παίζειν. Cum ante hos viginti sex annos, pene puer, Spicilegium in Theocritum instituerem, ali-

ter volui; sed erraui, vt in illa ætate non semel. De diuerso eorum colore, quo distincti, Lucanus, si is est auctor, in Carmine in Pisonem.

Callidiore modo tabula variatur aperta
Calculus, & vitreo peraguntur milite bella;
Vt niueus nigros nunc, & niger alliget albos.

De ludi modo, & calculo vno discolore à duobus concoloribus circumvento, versus iste Martialis, lib. XIV. Epigr. XV.

Calculus hic gemino discolor hoste perit.

Ouidius De Arte Am. lib. II.

Siue latrocinij sub imagine calculus ibit,
Fac pereat vitreo miles ab hoste tuus.

Et lib. III.

Cautaque non stulte latronum prœlia ludat,
Vnus cum gemino calculus hoste perit.

Eleganter itaque *Insidiosos latrones* Martialis calculos dixit, libro citato, Epigr. XVIII.

Insidiosorum si ludis bella latronum,
Gemmeus iste tibi miles, & hostis, erit.

Erat itaque plane idem cum eo, quem posteriores Græci Ζατρίκιον appellarunt; de quo supra à me dictum. Inuentum autem ludum istum quidam à Palamede volunt. Philostratus in Heroicis, vbi de eo heroe agit. Ὄντων δὲ τῶν Ἀχαιῶν ἐν Αὐλίδι, πεττοὺς εὗρεν· οὐ ῥᾴθυμον παιδιὰν, ἀλλ' ἀγχίνουν, καὶ εἴσω σπουδῆς. Etymologici Auctor. Εὗρε δὲ αὐτὴν (τὴν πεττείαν) Παλαμήδης. Et apud Ilienses lapis ostendebatur, in quo Græci ludere soliti. Eustathius ad Iliad. β'. Καὶ Παλαμήδους ἐπινοησαμένου κυβείαν καὶ πεττείαν ἐν Ἰλίῳ, εἰς παραμύθιον λιμοῦ, καταχόντος τὴν στρατιὰν, λίθος ἐκεῖ ἐδείκνυτο, καθὰ Πολέμων ἱστορεῖ, ἐφ' οὗ ἐπέττευον. Deinde afferuntur ab eo isti versus è Sophoclis Palamede,

Palamedes ludi calculorum inuentor.

Lapis apud Ilienses, in quo Græci ludere soliti.

Οὐ λιμὸν οὗτος τόνδ' ἀπῶσε, σὺν θεῷ
Εἰπεῖν, χρόνου τε διατριβὰς σοφωτάτας

Ἐφεδ-

Ἐφεῦρε, φλοίσβου μετὰ κόπον καθημένοις,
Πεσσοὺς, κύβους τε, τερπνὸν ἀργίας ἄκος.

Palamedis calculus, apud Argiuos.

Apud Argiuos etiam Palamedis calculus erat. Idem Eustathius, loco citato. Ἐμαρτύρουν δὲ καὶ Ἀργεῖοι, παρ' οἷς ἦν, φασὶν, ὁ λεγόμενος Παλαμήδους πεσσός. Vtrumque, & de lapide apud Ilienses, & de Palamedis calculo, iterum tradit ad Od. α'. Λέγει δὲ καὶ ἐν μὲν Ἰλίῳ δείκνυσθαι λίθον, ἐφ' οὗ ἐπέσσευον οἱ Ἀχαιοί· ἐν δὲ Ἄργει, τὸν λεγόμενον Παλαμήδους πεσσόν. Plato in Phædro, Theuth Ægyptium inuenisse commemorat. Ἤκουσα τοίνυν, περὶ Ναύκρατιν τῆς Αἰγύπτου γενέσθαι τῶν ἐκεῖ παλαιῶν τινὰ θεῶν, οὗ καὶ τὸ ὄρνεον τὸ ἱερὸν, ὃ δὴ καλοῦσιν Ἶβιν· αὐτῷ δὲ ὄνομα τῷ δαίμονι εἶναι Θεύθ. τοῦτον δὲ, πρῶτον ἀριθμόν τε καὶ λογισμὸν εὑρεῖν, καὶ γεωμετρίαν, καὶ ἀστρονομίαν, ἔτι δὲ πεττείας τε καὶ κυβείας. Sed diuersam hanc πεττείαν fuisse, & eam quæ τοῦ πεττευτηρίου dicebatur, tradunt veteres Platonis in locum istum Interpretes. Non exstant quidem illi ipsi; sed eorum explicationem repræsentat nobis Eustathius, ad Od. α'. Πλάτων τὴν τῶν πεσσῶν εὕρεσιν Αἰγυπτίοις ἀνατίθησιν ἐν Φαίδρῳ. καὶ οἱ τοῦ Πλάτωνος ὑπομνηματισταὶ, οὐ τὴν παρ' Ἕλλησι πεττείαν σημαίνεσθαί φασιν ὑπὸ Πλάτωνος, ἀλλὰ τὴν τοῦ λεγομένου πεττευτηρίου, καταγράφεσθαι γὰρ ἢ πλινθίον, ὥσπερ ἐν τῇ πεττευτικῇ παιδιᾷ, δι' οὗ τὰ κινήματα τοῦ ἡλίου, καὶ τῆς σελήνης, ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐκλειπτικὰ, πραγματεύονται οἱ Αἰγύπτιοι. Idem breuius dicit ad Iliad. β'. Τὴν αὐτῶν (τῶν πεσσῶν) εὕρεσιν, Αἰγυπτίοις ἀνατιθέασιν ἕτεροι· καὶ οὐ παικτικὴ, ἀλλὰ φιλόσοφος, ἡ Αἰγυπτιακὴ πεττεία λέγεται. Et hæc ipsa est illa πεττεία, de qua Suidas; quam tamen cum ista altera non rectè confundit, dum inuentionem eius Palemedi adscribit, istis verbis. Τάβλα. ὄνομα παιδιᾶς. ταύτην ἐφεῦρε Παλαμήδης, εἰς συναγωγὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, σὺν φιλοσοφίᾳ πολλῇ. τάβλα γάρ ἐστιν, ὁ γήϊνος κόσμος· δώδεκα δὲ κάσοι, ὁ ζωδιακὸς ἀριθμός· τὸ δὲ ψηφοβόλον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἑπτὰ κοκκία, τὰ ἑπτὰ ἄστρα.

Theuth Ægyptius, ludi calculorum inuentor.

τῶν πλανητῶν· ὁ δὲ πύργος, τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ· ἐξ οὗ ἀνταποδίδοται πᾶσι πολλά, καὶ καλά, καὶ κακά. Eodem modo Cedrenus. Οὗτός ἐστι Παλαμήδης, ὁ καὶ τὴν τάβλαν ἐφευρὼν πρὸς μετεωρισμὸν τοῦ στρατοῦ, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ σύνθεσιν σὺν φιλοσοφίᾳ πολλῇ καταστήσας. ἔφησε γὰρ εἶναι τὴν τάβλαν, τὸν γήϊνον κόσμον· τοὺς δὲ δώδεκα κάσους, τὸν ζωδιακὸν ἀριθμόν· τὸ δὲ ψηφόβολον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ κοκκία, τὰ ἑπτὰ ἄστρα τῶν πλανητῶν· τὸν δὲ πύργον, τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, ἐξ οὗ ἀνταποδίδοται πᾶσι καλά, ἢ κακά. Isaacius quoque Porphyrogeneta, in Paralipomenis Homeri. Ὁ δὲ (Παλαμήδης) πρῶτος τὸ ταβλίζειν ἐξεύρηται. ἐκ γοῦν τῆς κινήσεως τῆς ἐν οὐρανῷ ἑπτὰ πλανητῶν, τῶν κατὰ μοιρικὴν τύχην, ὥς φασιν, ἐπαγόντων χαρὰς τοῖς ἀνθρώποις, καὶ λύπας, ἀφωμοίωσε τὴν τάβλαν, ἤτοι τὸν πίνακα τοῦ παιγνίου, τὸν γήϊνον κόσμον· τοὺς δὲ δώδεκα κάσους, ἤτοι τὰ χαραγκώματα τούτου, τὸν ζωδιακὸν ἀριθμόν. Vt autem hi tres posteriores Scriptores τὴν πεττείαν Græcorum, & Ægyptiorum, inter se confundunt; ita Hesychius τὴν πεττείαν, & τὴν κυβείαν, aliquot Glossis. Ecce. Πεσσοῖς. πεττοῖς. βολίοις. κύβοις. Iterum. Πεττεία. ἡ διὰ κύβων παιδιά. Et mox. Πεττείαις. κύβοις. τάβλαις. Deinde. Πεττεύουσι. κυβεύουσι. Alibi tamen satis clare distinguit, cum inquit. Διαφέρει δὲ πεττεία κυβείας. ἐν ᾗ μὲν γὰρ, τοὺς κύβους ἀναρριπτοῦσιν· ἐν δὲ τῇ πεττείᾳ, αὐτὸ μόνον τὰς ψήφους μετακινοῦσι.

ΠΛΑΤΥΓΙΖΕΙΝ.

Scholiastes Aristophanis Equitibus. Πλατυγίζειν, κυρίως τὸ ἐπιτιθέναι πλαταγώνιον τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ, καὶ παίειν τῇ δεξιᾷ, καὶ ἦχον ἀποτελεῖν. Folium papaueris, aut anemones, πλαταγώνιον dictum, & τηλέφιλον, prioribus duobus digitis manus sinistræ imponentes, dextra illud feriebant; & , si sonum edidisset, cum rumperetur, amari sese ab amasijs arbitrabantur: sin autem, contra. Pollux, lib. IX. cap. VII.

Τὸ δὲ

Τὸ δὲ πλαταγώνιον οἱ ἐρῶντες, ἢ ἐρῶσαι, ἔπαιζον. καὶ τὰ τοῦ τηλεφίλου καλουμένου φύλλα ἐπὶ τοὺς πρώτους δύο τῆς λαιᾶς δακτύλους, εἰς κύκλον ἐμβληθέντας, ἐπιθέντες, τῷ κοίλῳ τῆς ἑτέρας χειρὸς ἐπικρούσαντες, εἰ κτύπον ποιήσειεν εὔηχον, μεμνῆσθαι τοὺς ἐρωμένους αὐτῶν ὑπελάμβανον. Meminit Theocritus, Id. III.

Οὐδὲ τὸ τηλέφιλον ποτεμάξατο μῆνον πλατάγησεν.

Vbi Scholiastes. Ἀναλαμβάνεται παρὰ τῶν ἐρώντων τὸ τηλέφιλον· καὶ πλητόμενον, εἰ ψόφον ἀπετέλει, ἐδίδου αὐτοῖς σημειοῦσθαι, ὅτι ἀντερῶνται ὑπὸ τῶν ἐρωμένων· εἰ δ' οὐκ ἀπετέλει, ὅτι μισοῦνται. Et inde nempe Τηλέφιλον appellatum, quasi Δηλέφιλον. Idem. Εἴρηται δὲ τηλέφιλον, οἱονεὶ δηλέφιλόν τι ὄν, τὸ δηλοῦν τὸν φίλον. Explicat ludum istum amantium etiam Suidas. Πλαταγώνιον. τὸ τῆς μήκωνος φύλλον, καὶ τὸ τῆς ἀνεμώνης. ἀπὸ τοῦ πλατάσσειν, ἤγουν ἠχεῖν. ἐσημειοῦντο δὲ ἀπ' αὐτοῦ τὴν τῶν ἐρωμένων στοργήν, τιθέντες ἐπί τε τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λιχανοῦ, καὶ ἀντικόπτοντες. καὶ εἰ ἤχησεν, ἐστέργοντο· εἰ δὲ μή, τὸ ἀνάπαλιν. Neque in sinistra tantum manu istud faciebant, sed & humero, cubitoue. Scholiastes Theocriti loco citato. Οὐ μόνον δὲ ἐπὶ τὰς χεῖρας τὸ τηλέφιλον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὸν ὦμον τιθέντες, ἔσθ' ὅτε καὶ ἐπὶ τὸν πῆχυν, ἐπειρῶντο τοῦ ψήφου. Ac de cubito, est istuc animaduertere apud Theocritum.

Τηλέφιλον.

Ἀλλ' αὔτως ἁπαλῷ ποτὶ πάχεϊ ἐξεμαράνθη.

Alij colorem obseruabant; & amari se putabant, si rubrum esse conspexissent; contra, si exaruisse. Habes in Scholijs ad Theocritum. Τινὲς τῶν ἐρωτικῶν τὸ τηλέφιλον ἐπὶ τὸν ὦμον τιθέντες, ἢ τὸν καρπόν, ἐπικρούουσι· καὶ ἐὰν μὲν ἐρυθρὸν γένηται, καλοῦντες αὐτὸ ῥόδιον, νομίζουσιν ἀγαπᾶσθαι. τοῦ χρώματος δὲ ἐμπρησθέντος, ἢ ἑλκωθέντος, μισεῖσθαι. Huc pertinet, quod in citato statim Theocriti versu,

——— ποτὶ πάχεϊ ἐξεμαράνθη.

Hesychius, seorsim ab omnibus, παίγνιον ξύλινον esse dicit. Ἐπλαταγήσεν. ἐψόφησεν. ἔνθεν τὸ πλαταγώνιον,

παίγνιον ξύλινον, ᾧ ψοφοῦσιν. Vt papaueris autem folium, aut anemones, in amoribus adhibebant, ita & lilium; quod intrinsecus inflantes, ita vt spiritu repleretur, mox ad frontem allidentes disrumpebant; & ex sono, an redamarentur, iudicabant. Pollux, loco citato. Καὶ μὴν καὶ τὸ κρίνον, διπλοῦν ὄν, καὶ διάκενον, ἔνδοθεν ἐμφυσήσαντες, ὡς ὑποπλῆσαι πνεύματος, πρὸς τὰ μέτωπα ῥηγνύντες, ἐσημαίνοντο τὰ παραπλήσια τῷ κτύπῳ. Quin & nucleos pomorum, adhuc madidos, lubricosque, summis primis digitis comprimebant; qui si in altum exilijssent, faustum itidem in amore signum erat. Idem Pollux, ibidem. Ἔτι τοίνυν τὸ σπέρμα τῶν μήλων, ὅπερ ἔγκειται τοῖς μήλοις ἔνδοθεν, ἄκροις τοῖς προτέροις τῆς δεξιᾶς δύο δακτύλοις συμπιέζοντες, ἔτι διάβροχον καὶ ὀλισθηρὸν ὄν, εἰ πρὸς ὕψος πηδήσειεν, ἐσημαίνοντο τούτῳ τὴν εὔνοιαν τὴν παρὰ τῶν παιδικῶν.

ΠΛΕΙΣΤΟΒΟΛΙΝΔΑ.

Inter aleæ lusus erat. Pollux lib. VII. cap. XXXIII. sect. X. Κυβείας δὲ εἴδη καὶ ἡ πλειστοβολίνδα παιδιὰ, καὶ τὸ ἀρτιάζειν. Hesychius τὸ πλειστοβολεῖν asscribit talis. Πλειστοβολεῖν. παίζειν ἀστραγάλοις. Ita enim ibi scribendum, non πλειστοβάλειν, censeo. Sed in aleæ pariter, ac talorum lusu, dicebatur; cum nimirum inter se contenderent, quis plura numero puncta iaceret. Pollux, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ πλειστοβολίνδα, οὐ μόνον ἡ διὰ τῶν κύβων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἀστραγάλων, ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀριθμὸν βαλεῖν. De punctorum plurium iactu, est alter quoque Pollucis locus, ineunte illo capite, quod citaui. Τῷ τρυπήματι δὲ τούτῳ, ὃν κύβον ἐπωνομάσθαι φαμὲν, ἀργυρίου τινὰ ἀριθμὸν ἐπιφημίσαντες καθ' ἑκάστην μονάδα διῃρημένην, δραχμὴν, ἢ στατῆρα, ἢ ὁποσονοῦν, ἔπαιζον τὴν πλειστοβολίνδαν καλουμένην παιδιάν. ὁ δὲ ὑπερβαλλόμενος τῷ πλήθει τῶν μονάδων, ἔμελλεν ἀναιρεῖσθαι τὸ ἐπιδιακείμενον ἀργύριον. Habes ibi totius

Hesychius emendatus.

lusus

lusus expressam rationem. Inde Τριμναῖον, apud Amipsiam in Σφενδόνη fabula, quia tres minas in hoc lusu deposuissent. Pollux ibidem. Ἐν δὲ τῇ Ἀμειψίου Σφενδόνῃ, ὅ, τε τρόπος δεδήλωται τῆς κυβείας, καὶ προσείρηται τὸ τριμναῖον, ὡς μνᾶν αὐτῶν ἐπιδιατεθειμένων τῷ ἑκάστῳ κύβῳ. Sed quo modo, quæso, Τριμναῖον, si vna tantum mina deposita? Omnino vitiosa lectio, & emendanda. ὡς μνῶν ἂν τριῶν ἐπιδιατεθειμένων ἑκάστῳ κύβῳ. Qui sic luderent, Πλειστοβόλοι nuncupabantur. Leonides in Epigrammate, quod exstat Anthologiæ lib. III. cap. VI.

Τριμναῖον.

Pollux correctus.

Πλειστοβόλοι.

——ἦ ῥ' ὅτι παίκτας

Ἦθα λίς; οὐ λίην δ', ὦ 'γαθὲ, πλειστοβόλος.

Apud Dorienses Τρημαλικταὶ dicebantur; vt ipsum ludere, Τρημαλίζειν. Pollux, loco citato. Παρὰ δὲ τοῖς Δωριεῦσιν οἱ ταύτῃ τῇ παιδιᾷ χρώμενοι, τρημαλικταὶ τὴν προσηγορίαν εἶχον· καὶ τρημαλίζειν, τὸ πρᾶγμα. Ita ibi reponendum, pro τρημαλῖται, quod vulgatur. Eodem modo apud Hesychium. Τρημαλικτάς. κυβευτάς. ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς κύβοις τρημάτων. Non recte editur, Τρημασικτάς. Eustathius ad Iliad. π', Καθ' ἕκαστον κύβον, ἤγουν κατ' ἑκάστην μονάδα, ἔπαιζον, ἀργύριον ὁρίζαντες· καὶ οἱ τῆς παιδιᾶς ταύτης, τρημαλικταὶ, ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς κύβοις τρημάτων, ἐλέγοντο. Iterum, Odyss. ά. Οἱ τῇ παιδιᾷ ταύτῃ χρώμενοι, ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς κύβοις τρημάτων, τρημαλικταὶ ἐλέγοντο. Vtrobique illic editur, τρημαλῖται. Sophron.

Τρημαλικταί.

Τρημαλίζειν.

Pollux iterum correctus.

Item Hesychius.

Et Eustathius.

Δειπνήσας ἀσίζεται τοῖς τρημαλίζοντεσσι.

ΠΥΘΑΓΟΣ.

Plenilunio speculum sanguine inscribebant, quantum vellent; alterique, quem adstare pone iusserant, quæ scripsissent, ad lunam cuncta ostendebant: isque, cum intenderet oculos, quæ in speculo scripta erant, in luna legebat. Suidas, in Θετταλὴ

παλὴ γωνή. Ἔστι δὲ καὶ πύθαγος πώγνιον διὰ κατόπτρου τοιῦτο. πληροσελήνου τῆς σελήνης οὔσης, εἴ τις ἔσοπτρον ἐπιγράψεις αἵματι, ὅσα βούλεται, καὶ πρότερον ἑτέρῳ εἰπὼν σῆναι κατόπιν αὐτοῦ, δείκνυσι πρὸς τὴν σελήνην τὰ γράμματα. κἀκεῖνος ἀτενίσας ὁ πλησίον εἰς τὸν τῆς σελήνης κύκλον, ἀναγνοίη πάντα τὰ ἐν τῷ κατόπτρῳ γεγραμμένα. In Scholijs ad Aristophanis Nubes, vbi hæc illis ipsis verbis leguntur, male est προσελήνου, pro πληροσελήνου. Præterea, Ἔστι δὲ ἡ Πυθαγόρου παίγνιον. Sed Pythagoræ istum lusum non commemorat Diogenes Laërtius, neque Porphyrius, in eius Vita; nec, quod sciam, quisquam alius.

Aristophanis Scholiastes emẽdatus.

ΠΥΡΡΙΧΗ.

Hunc quoque lusum inter cæteros exposuerat Suetonius. Seruius, ad Æneid. v. *Vt ait Suetonius Tranquillus, lusus ipse, quem vulgo pyrrhicham appellant, Troia vocatur.* Sed de eo fuse egi in Orchestra. Illic vide.

ῬΑΘΑΠΥΓΙΖΕΙΝ.

Obliquo pede nates alterius feriebant. Pollux lib. IX. cap. VII. Τὸ δὲ ῥαθαπυγίζειν, σιμῷ τῷ ποδὶ γλουτὸν παίειν. Quæ totidem verbis Eustathius, ad Iliad. λ'. Alij plano pede feriisse tradunt. Idem Eustathius, ad Odyss. ρ'. Τὸ δὲ λὰξ ἔνθορεν ἰσχίῳ· ἀντὶ τοῦ, τῷ λήγοντι τοῦ ποδὸς μέρει, τῷ πρὸς τοῖς δακτύλοις, ἔκρουσε τὸ ἰσχίον πρὸς τῷ γλουτῷ, τὸ δὲ τοιοῦτον καὶ ῥαθαπυγίζειν λέγεται. ἔστι γάρ, φασι, ῥαθαπυγίζειν, τὸ πλατεῖ ποδὶ εἰς τὸ ἰσχίον ῥαπίζειν. Vtrunque de plano pede, & obliquo, Hesychius tradit, sed emendandus. Ῥαθαπυγίζειν. οἱ δὲ τινες σκομβρίζειν. τὸ τῷ σκέλους πλάτει παίειν κατὰ τῶν ἰσχίων. τὸ εἰς τὸν γλουτὸν σιμῷ τῷ ποδὶ τύπτειν. Perperam editur, ῥαθαπυρίζειν, & κομβρίζειν. Ac de

Hesychij locus restitutus.

de voce ῥαθαπυγίζειν, res est euidens; de σκομβρίζειν, nam ita quoque hic ludus dictus, ipse Hesychius alibi firmat, cum sic inquit. Σκομβρίσαι. γογγύσαι. καὶ παιδιᾶς ἀσελγοῦς εἶδος. Nec pede tantum verberabant, sed & manu. Aristophanes in Equitibus ait.

—τὰς πρεσβείας τ' ἀπελαύνεις
Ἐκ τῆς πόλεως ῥαθαπυγίζων.—

Ad quem locum Scholiastes. Ῥαθαπυγίζων, τῇ πυγῇ ῥόθον ποιῶν. τουτέστι, πυγὴν τῇ χειρὶ παίων, ἢ τῷ ποδὶ τύπτων. Et alius ibidem. Λάθραι τύπτων κατὰ τῆς πυγῆς τῇ πλατείᾳ χειρὶ, καὶ πλατεῖ τῷ ποδί.

ΣΚΑΝΘΑΡΙΖΕΙΝ.

Vide Σκαρία.

ΣΚΑΠΕΡΔΑ.

Vide Ἑλκυστίνδα.

ΣΚΑΡΙΑ.

Hesychius. Σκαρία. παιδία. Sed omnino scribendum censeo. Σ. παιδιά. Nam lusus erat; quem qui luderent, Σκαρίζειν, & Σκινθαρίζειν, dicebantur. Ita autem se habebat; vt medio digito nasum ferirent. Idem Hesychius. Σκινθαρίζειν, ἔνιοι, σκαρίζειν. τὸ γὰρ τῷ μέσῳ δακτύλῳ τὸν μυκτῆρα παίειν δηλοῖ, ὡς Δίδυμος. Ac de Σκινθαρίζειν porrò est Eustathij quoque locus, ad Iliad. λ'. Ἔστι γάρ, φασι, σκινθαρίζειν μὲν, τὸ, τῷ μέσῳ δακτύλῳ παίειν μυκτῆρα τινός. Corrigendus vero Pollux, lib. IX. cap. VII. Τὸ δὲ σκινθαρίζειν ἐστὶ, τὸ τῷ μέσῳ τῆς χειρὸς δακτύλῳ, ὑπὸ τοῦ μείζονος ἀφεθέντι, τὴν ῥῖνα παίειν. Hodie editur. Τὸ δὲ σκανθαρίζειν.

Hesychius emendatur.

Pollux correctus,

ΣΚΟΜ-

ΣΚΟΜΒΡΙΖΕΙΝ.

Vide Ῥαθαπυγίζειν

ΣΤΡΕΠΤΙΝΔΑ.

Testulam, aut numisma iacens, desuper iniecta alia siue testula, siue numismate, convertebant. Pollux lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ στρεπτίνδα. ὄστρακον ὀστράκῳ, ἢ νόμισμα νομίσματι, τῷ βληθέντι τὸ κείμενον ἔστρεφον.

ΣΦΑΙΡΙΖΕΙΝ.

Pila ludebant, varijs modis; de quibus singulis suo loco.

ΣΧΟΙΝΟΦΙΛΙΝΔΑ.

Considebant in orbem; vnusque è numero, accepto fune, clam à tergo alicuius eum deponebat: qui si id non animaduertisset, considentes circumcurrens vapulabat; quod si verò animaduertisset, eum, qui deposuisset, circumagitans verberabat. Pollux lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ σχοινοφιλίνδα. κάθηται κύκλος, εἷς δὲ, σχοῖνον ἔχων, λαθὼν παρ' αὐτῷ τίθησι. κἂν μὲν ἀγνοήσῃ ἐκεῖνος, παρ' ᾧ κεῖται, περιθέων περὶ τὸν κύκλον, τύπτεται· εἰ δὲ μάθοι, περιελαύνει τὸν θέντα τύπτων. Sed legendum in fine censeo, περιελαύνει τὸν θέντα, τύπτων.

Pollux correctus.

ΤΑΥΡΕΙΗ ΔΑ.

Item Hesychius. Apud Tarentinos ludebatur. Hesychius. Ταυρέιη δα. κεφαλή. ἢ παιδεία παρὰ Ταραντίνοις. Sed corruptum

ruptum locum puto, & scribendum. ἢ παιδιὰ περὶ τ̀ Τ.

ΤΡΗΜΑΤΙΖΕΙΝ.

Vide Πλιστοβολίνδα.

ΤΡΟΙΑ.

Vide Orchestram nostram, in Πυῤῥίχῃ.

ΤΡΟΠΑ.

Talos, aut glandes, in foueam quandam, in id paratam, iaciebant. Pollux lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ τρόπα καλουμένη παιδιὰ, γίγνεται μὲν ὡς τὸ πολὺ δι' ἀστραγάλων· οὓς ἀφιέντες στοχάζονται βόθρου τινὸς, εἰς ὑποδοχὴν τῆς τοιαύτης ῥίψεως ἐξεπίτηδες πεποιημένου. πολλάκις δὲ καὶ ἀκύλοις, καὶ βαλάνοις, ἀντὶ τῶν ἀστραγάλων οἱ ῥιπτοῦντες ἐχρῶντο. Meminitque etiam Hesychius, qui aliter exponit. Τρόπα. εἶδος παιδιᾶς, καθ' ἣν στρέφουσι τοὺς ἀστραγάλους εἰς τὸ ἕτερον μέρος.

ΤΡΟΧΟΣ.

Τροχὸς, qui Βέμβηξ quoque, Στρόβιλος, & Στρόμβος, Latinis *Turbo*, lusus puerilis instrumentum notissimum; quod flagello percutientes circumagitabant. Suidas. Βέμβηξ. ἐργαλεῖον, ὃ μάστιγι στρέφουσιν οἱ παῖδες. ἢ παίγνιον τῶν παίδων, ὡς τροχός· ὃς μάστιγι διωκόμενος, στρέφεται. Quæ totidem verbis Scholiastes Aristophanis ad Vespas, & Aues. Acron in Horatij Artem. *Trochus, dicitur turben, qui flagello percutitur, & in vertiginem rotatur.* Persius, Sat. III.

Neu quis callidior buxum torquere flagello.

Memi-

Meminit Artemidorus, Onirocrit. lib. II. cap. LVII. Τροχὸν ἐλαύνειν, πόνους περιπεσεῖν σημαίνει, ἐξ ὧν ἀπόλαυσις τῷ ἰδόντι περιέσται.

Callimachus, Epigramm I.

Οἱ δ' ἄρ' ὑπὸ πληγῇσι θοὰς βέμβηκας ἔχοντες,
Ἔστρεφον εὐρείῃ παῖδες ἐνὶ τριόδῳ·

Virgilius, Æneid. VII.

Ceu quondam torto volitans sub verbere turbo,
Quem pueri magno in gyro vacua atria circum
Intenti ludo exercent: ille, actus habena,
Curuatis fertur spatijs: stupet inscia turba,
Impubisque manus, mirata volubile buxum,
Dant animos plaga.——

Tibullus, lib. I. eleg. V.

Namque agor, vt per plena citus sola verbere turben,
Quem celer assueta versat ab arte puer.

Alludit Aristophanes Auibus:

ΣΥ. Οἴμοι τάλας, μάστιγ' ἔχεις; ΠΕΙ. πτερὰ μὲν οὖν,
Οἷσί σε ποιήσω τήμερον βεμβηκιᾶν.

Et paullo ante.

Βέμβηκος οὐδὲν διαφέρειν δεῖ.

Vbi Scholiastes. Εὔστροφον, καὶ εὐκίνητον, δεῖ εἶναι. Plutarchus Lysandro. Εἰ δ' ἀληθὴς ὁ λόγος, ἐξελέγχει κατὰ κράτος τοὺς φάσκοντας, ἔκ τινος ἀκρωρείας ἀποκοπείσης πνεύμασι καὶ ζάλαις πέτραν, ὑποληφθεῖσαν δ' ὥσπερ οἱ στρόβιλοι, καὶ φερομένην ᾗ πρῶτον ἐνέδωκε, καὶ διελύθη περιδινῆσαν, ἐκριφῆναι, καὶ πεσεῖν. Fiebat autem trochus ille, siue turbo, è ligno. Suidas. Βέμβηξ, ὁ ξύλινος στρόμβος. Ac plerunque è buxo. Obseruare est in citatis Virgilij verbis.

——*stupet inscia turba,*
Impubisque manus, mirata volubile buxum.

Item in istis Persij;

Neu quis callidior buxum torquere flagello.

Et ars quoque in lusu erat. Ecce in citato Tibulli versu.

Quem

Quem celer assueta versat ab arte puer.

Itaque est illud apud Horatium, lib. III. Od. XXIV.

——ludere doctior,
Seu Græco iubeas trocho,
Seu malis vetita legibus alea.

Item in Arte Poëtica.

Indoctusque pilæ, discive, trochive, quiescit.

Quamobrem & doctores erant, qui præcepta lusus darent. Manifestum ex Ouidio, Trist. II.

Ecce canit formas alius, iactusque pilarum;
Hic artem nandi præcipit, ille trochi.

Verum trochi, si quid video, duo omnino genera erant, plane vt hodie: iste, scutica agitabatur, vt jam dixi: alter, cuspidem inferius habens, loro circumvoluto ciectus, & in terra sic defixus, in cuspide circumagebatur. certamenque erat, cujus trochus, sic eiectus, diutius verteretur. Animaduerto apud Platonem De Leg. lib. IV. Οἵ γε στρόβιλοι ὅλοι ἑστᾶσί τε ἅμα καὶ κινοῦνται, ὅταν ἐν τῷ αὐτῷ πήξαντες τὸ κέντρον περιφέρωνται, Ecce, defixi in eodem loco circumagitabantur; quod vtique non faciebant, qui scutica impellebantur, & huc illuc vagabantur. nam istos vagari, cuspis, qua defixi erant, non sinebat. Eundem trochum repræsentat nobis etiam Basilius Magnus, in Hexaëmeron, Homilia V. Οἱ στρόβιλοι, ἐκ τῆς πρώτης αὐτοῖς ἐνδοθείσης πληγῆς, τὰς ἐφεξῆς ποιοῦνται περιστροφὰς, ὅταν, πήξαντες τὸ κέντρον, ἐν ἑαυτοῖς περιφέρωνται. Porro tertium genus fuit, rota, siue canthus ligneus; quẽ cursu propellentes pueri, virga regebant; pariter atque etiam hodie apud nos vsitatum. Acron, ad citatum Horatij locum. *Aut est rota, (trochus) quam currendo pueri virga regunt.* Certe hunc quoq; trochum ostendit Martialis, lib. XIV. epigr. CLXVI. cui lemma, *Trochus.*

Inducenda rota est; das nobis vtile munus.
Iste trochus pueris, at mihi canthus erit.

Nostra-

Nostrates pueri trochis istiusmodi suis lamellas quadratas affigere interiùs solent; quæ concussæ, dum circumvolvuntur trochi, sonitum edunt. Tale quid veteribus vsitatum fuisse, clare obseruo; ideoque *annulum garrulum*, & *argutos trochos*, dici censeo Martiali, libro citato, Epigr. CLXVII. cui idem lemma datum.

Garrulus in laxo cur annulus orbe vagatur?
Cedat vt argutis obvia turba trochis.

Denique trochi quoque lusum quartum invenio, saltatoribus vsitatum. Ingerit Artemidorus, qui inter saltationes ponit τὸ τροχοπαικτεῖν, lib. II. cap. LXXVIII. Τροχοπαικτεῖν δὲ, ἢ μαχαίρας περιδινεῖσθαι, ἢ ἐκκυβιστᾷν, τοῖς μὲν ἔχουσιν, οὐ πονηρόν· τοῖς δὲ λοιποῖς, εἰς ἔσχατον ἐλάσαι κίνδυνον προσημαίνει. Xenophon, in Symposio. Μετὰ δὲ τοῦτο κύκλος εἰσηνέχθη, περίμεστος ξιφῶν ὀρθῶν. εἰς οὖν ταῦτα ἡ ὀρχηστρὶς ἐκυβίστα τε καὶ ἐξεκυβίστα ὑπὲρ αὐτῶν, ὥστε οἱ μὲν θεώμενοι ἐφοβοῦντο μή τι πάθῃ· ἡ δὲ, θαρρούντως τε καὶ ἀσφαλῶς ταῦτα διεπράττετο. Vide Orchestram nostram, in Κυβίστησις. Quintum addo. Rotis acceptis aliquot numero, interdum vsque ad duodecim, & fortassis etiam pluribus, saltatricula simul saltabat, & vibratos in altum eijciebat, coniecturam industrie faciens, quam alte eijcere oporteret, vt concinne excipere posset. Xenophon, in Symposio eodem. Παρεστηκὼς δέ τις τῇ ὀρχηστρίδι, ἀνεδίδου τοὺς τροχοὺς μέχρι δώδεκα· ἡ δὲ, λαμβάνουσα ἅμα τε ὠρχεῖτο, καὶ ἀνερρίπτει δινουμένους, συντεκμαιρομένη ὅσον ἔδει ῥιπτεῖν ὕψος, ὡς ἐν ῥυθμῷ δέχεσθαι αὐτούς. Sextus erat; cum, illata rota aliqua, ex eo genere, quo figuli vtuntur, in ea circumagitata legerent ipsi, scriberentque. Apud Xenophontem, ibidem. Ἐπεὶ δ᾽ ἤσθιεν, εἰσεφέρετο τῇ ὀρχηστρίδι τροχὸς τῶν κεραμικῶν, ἐφ᾽ οὗ ἔμελλε θαυματουργήσειν. ἔνθα δὴ εἶπεν ὁ Σωκράτης· ὦ μὲν τό γε ἐπὶ τοῦ τροχοῦ ἅμα περιδινουμένου γράφειν τε καὶ ἀναγινώσκειν, θαῦμα μὲν ἴσως τί ἐστιν, ἡδονὴν δὲ

οὐδὲ

ὁ δὲ ταῦτα δυνάμενος γνῶναι τίν' ἂν παρέχοι. Septimus denique, cum nullo quidem trocho vsi, ita tamen se retrorsum lusitantes intorquebant, vti hos repræsentarent. Xenophon meminit, ibidem. Ὅτε δὲ ἡ παῖς, εἰς τοὔπισθεν καμπτομένη, τροχοὺς ἐμιμεῖτο, ἐκεῖνος ταῦτα εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἐπικύπτων, μιμεῖσθαι τροχοὺς ἐπειρᾶτο. Et postea. Οὐ δὲ μὲν δή γε διαστρέφοντας τὰ σώματα, καὶ τροχοὺς μιμουμένους, ἥδιον, ἢ ἡσυχίαν ἔχοντας, τοὺς καλοὺς καὶ ὡραίους θεωρεῖν.

ΤΡΥΓΟΔΙΦΗΣΙΣ.

Fæcis perscrutatio. Erat hic lusus risus concitandi causa; inde dictus, quod aliquid, in fæcis catinum demersum, reductis post tergum manibus, ore eximerent. Pollux, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ τρυγοδίφησις τοῦ γελοίου χάριν ἐξεύρηται. δεῖ γάρ τι εἰς τρυγὸς λεκάνην καταδεδυκὸς, περιαγαγόντα ὀπίσω τὼ χεῖρε, τῷ στόματι ἀνελέσθαι.

ΦΑΙΝΙΝΔΑ, siue ΦΕΝΙΝΔΑ.

Vide Ἐφετίνδα.

ΦΙΤΤΑ ΜΑΛΙΑΔΕΣ, ΦΙΤΤΑ ΜΕΛΙΑΙ, ΦΙΤΤΑ ΡΟΙΑΙ.

Virginum lusus erant; quæ, Nymphas fausta acclamatione nominantes, sese mutuo ad festinationem exhortabantur. Corruptus valde in his nominibus Pollucis locus, lib. IX. cap. VII. *Pollucis*
Γυναικῶν δὲ μᾶλλόν ἐστιν ἡ παιδιά· ὥσπερ καὶ ἡ Φιτταμαλιάδες, καὶ οἱ Φίτταροι, Φιτταμελίαι, παρθένων ἦν παιδιά. τὰς γὰρ Νύμφας εὐφημοῦσαι θέουσι· παροξύνουσαι ἀλ- *locus restitutus.*

λῆλας εἰς πῆχυ. Scribendum cenſeo. καὶ ἡ Φίττα μαλιάδες, & ἡ Φίττα ῥοιαί, Φίττα μελίαι. Euſtathius, ad Odyſſ. ώ. Ἔτι ἐκ τῆς μηλέας, καὶ μηλίδες, αἱ κατὰ Δωριεῖς μαλίδες, Νύμφαι· αἳ & πετρασυλλάδες, μαλιάδες. καθὸ τὸ, Φίττα μαλιάδες. Φίττα ῥοιαί. Φίττα μελίαι. ἐν οἷς Νυμφῶν μὲν εἰσιν ὀνόματα τὰ θηλυκά· τὸ δὲ Φίττα, ἐπίῤῥημα, τάχους δηλωτικόν. Et alibi, ad Iliad. λ'. Καὶ τὸ Φίττα δηλωτικὸν φασι τάχους. οἷον, Φίττα μαλιάδες· Φίττα ῥοιαί. Νυμφῶν δέ, φασι, ταῦτα ἐπωνυμίαι.

ΦΡΥΓΙΝΔΑ.

Heſychius. Φρυγίνδα. παιδιᾶς εἶδος διὰ κυάμων. Pollux pro fabis teſtas ponit, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ Φρυγίνδα. ὄστρακα τῶν λείων μεταξὺ τῶν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς δακτύλων διαθέντες, ἐπικρούουσι τῇ δεξιᾷ κατ' ἀριθμόν.

ΧΑΛΚΗ ΜΥΙΑ.

Vide Μυῖα Χαλκῆ.

ΧΑΛΚΙΝΔΑ.

Inter τῆς κυβείας ſpecies ponit Heſychius, iſtis verbis. Χαλκίνδα. τὸ εἰς χαλκὸν κυβεύειν. Idem, vt arbitror, luſus fuit, qui dicebatur,

ΧΑΛΚΙΣΜΟΣ.

Pollux, lib. VII. cap. XXXIII. ſect. 10. Κυβείας δὲ εἴδη, καὶ ἡ πλειστοβολίνδα παιδιά, καὶ τὸ ἀρτιάζειν, καὶ διαγραμμίζειν, & διαγραμμισμός, καὶ χαλκίζειν, καὶ χαλκισμός. Ludebant nempe par impar nummis æneis. Idem, libro iam citato, cap. XXIV. Χαλκίζειν δέ, παιδιᾶς τι εἶδος, ἐν ᾧ νομίσματα ἠρίαζον. Sed &, alter iſto nomine

nomine lusus erat; cum nimirum rectum nummum digito impositum circumagentes mox excuterent; &, prius quam humi caderet, recto digito rursum exciperent: quique id faceret, victor erat. Eustathius, ad Iliad. ξ'. Δόξοι δ' ἂν ἴσως καὶ ὁ χαλκισμὸς (παιδιὰ δέ τις αὕτη· καὶ, ὡς οἱ παλαιοὶ φασὶ, κυβείας εἶδος.) ἐκ τῆς Χαλκίδος παρωνομάσθαι. οὐκ ἔχει δ' οὕτως. ἀλλ' ἦν ὁ χαλκισμὸς, ὀρθοῦ νομίσματος, θετέον χαλκοῦ, στροφὴ, καὶ σύντονος περιδίνησις. μεθ' ἣν ἔδει τὸν παίζοντα ἐπέχειν ὀρθῷ τῷ δακτύλῳ τὸ νόμισμα εἰς ὅσον τάχος πρινὴ καταπεσεῖν. καὶ ὁ τοῦτο ἀνύσας, ἐκράτει τοῦ χαλκισμοῦ, καὶ ἦν νικητής. Iterum, ad Odyss. α'. Ἰστέον δὲ, ὅτι ἐκ τοῦ χαλκοῦ κυβευτική τις παιδιὰ ἐλέγετο χαλκισμός. ἦν δὲ, φασιν, αὕτη, ὀρθοῦ νομίσματος περιστροφὴ σύντονος. μεθ' ἣν ἔδει τὸν παίζοντα ἐπέχειν τῷ δακτύλῳ τὸ νόμισμα ὀρθόν. καὶ ἐνίκα, ὁ τοῦτο κατορθώσας. Meminit huius quoque χαλκισμοῦ, qui prioris, Pollux; & Phrynen meretricem eo delectatam præ cæteris scribit, lib. IX. cap. VII. Ὁ μὲν Χαλκισμός. ὀρθὸν νόμισμα ἔδει συντόνως περιστρεφόμενον ἐπιστῆσαι τῷ δακτύλῳ. ᾧ τρόπῳ μάλιστα τῆς παιδιᾶς ὑπερήδεσθαί φασι Φρύνην τὴν ἑταίραν.

ΧΕΛΙΧΕΛΩΝΗ.

Virginum erat; quarum vna in medio sedens, Χελώνη dicebatur: hanc circumcurrentes aliæ interrogabant,

Χελιχελώνη τί ποιεῖς ἐν τῷ μέσῳ;

& ipsa respondebat.

Ἔρια μαρύομαι, καὶ κρόκην Μιλησίαν.

Illis vero rursum interrogantibus,

Ὁ δ' ἔκγονός σου τί ποιῶν ἀπώλετο;

regerebat,

Λευκῶν ἀφ' ἵππων εἰς θάλασσαν ἅλατο.

Pollux tradit, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ χελιχελώνη, παρθέ-

παρθένων ἐστὶν ἡ παιδιά, παρόμοιόν τι ἔχουσα τῇ χύτρᾳ. ἡ μὲν γὰρ κάθηται, καὶ καλεῖται χελώνη. αἱ δὲ περιτρέχουσιν ἀνερωτῶσαι.

Χελιχελώνη τί ποιεῖς ἐν τῷ μέσῳ;

ἡ δὲ ἀποκρίνεται,

Ἔρια μαρύομαι, καὶ κρόκην Μιλησίαν.

εἶτ᾽ ἐκεῖναι πάλιν,

Ὁ δ᾽ ἔκγονός σου τί ποιῶν ἀπώλετο;

ἡ δὲ φησὶ,

Λευκᾶν ἀφ᾽ ἵππων εἰς θάλασσαν ἅλατο.

Commemorat eundem nobis lusum Eustathius, sed dirimit vocem, & χέλι χελώνη scribit; addens, τὸ χέλι illic esse προστακτικόν. Ecce tibi verba eius, ad Odyss. φ'. Εἰ δέ τις οἴεται, καὶ τὸ χέλι χελώνη τοῦ χελιδονισμοῦ ἔχεσθαι· ἴστω, ὡς ἄλλό τι ἐστι τοῦτο. καθημένης γάρ τινος ἐν μέσῳ, ἣν φασι χελώνην ἐκάλουν, περιτρέχουσαι παρθένοι, ἐπυνθάνοντο, καὶ ἀντήκουον, δι᾽ ἀμοιβαίων ἰάμβων, οὕτω.

Χέλι χελώνη τί ποιεῖς ἐν τῷ μέσῳ;

Ἔρια μαρύομαι, ἤγουν κλώθω, καὶ κρόκην Μιλησίαν.

Ὁ δ᾽ ἔκγονός σου τί ποιῶν ἀπώλετο;

Λευκᾶν ἀφ᾽ ἵππων εἰς θάλασσαν ἅλατο.

Ἔστι δὲ ἐν τούτοις τὸ χέλι προστακτικὸν δῆθεν, παρηχούμενον τῇ χελώνῃ.

ΧΥΤΡΙΝΔΑ.

Duplex lusus erat. Interdum aliquis in medio considebat, χύτρα dictus; quem alij vellebant, aut verberabant: ac quicunque deprehensus esset, sedere tenebatur. Interdum etiam aliquis ollam capite gestans, quam sinistra manu teneret, circumibat; cum verberantes eum cæteri interrogarent, τίς τὴν χύτραν; ad quæ ille respondere, ἐγὼ Μίδας. ac quem ille pede contigisset, is cum olla circumire cogebatur. Pollux nobis vtrunque memorat,

morat, lib. IX. cap. VII. Ἡ δὲ χυτρίνδα. ὁ μὲν ἐν μέσῳ κάθηται, καὶ καλεῖται χύτρα· οἱ δὲ τίλλουσιν, ἢ περικνίζουσιν, ἢ καὶ παίουσιν αὐτὸν, περιθέοντες. ὁ δ' ὑπ' αὐτοῦ περιστρεφομένου ληφθεὶς, ἀντ' αὐτοῦ κάθηται. ἔσθ' ὅτε ὁ μὲν, ἔχεται τῆς χύτρας κατὰ τὴν κεφαλὴν τῇ χειρὶ τῇ λαιᾷ κυκλῶν· οἱ δὲ, παίουσιν αὐτὸν, ἐπερωτῶντες, τίς τὴν χύτραν; κἀκεῖνος ἀποκρίνεται, ἐγὼ ὁ Μίδας. ᾧ δ' ἂν τύχῃ τῷ ποδὶ, ἐκεῖνος ἀντ' αὐτοῦ περὶ τὴν χύτραν περιέρχεται. De priore tantum Hesychius. Χυτρίνδα. παιδιᾶς εἶδος τοιαύτης. καθέζεταί τις ἐν μέσῳ, εἶτα κύκλῳ περιτρέχοντες οἱ παῖδες περὶ τὸν καθεζόμενον, ποιοῦσιν αὐτὸν περιστρέφεσθαι, ἕως ἂν ψηλαφήσῃ τινὸς, τύπτοντες αὐτόν. εἶτα καθέζεται ὁ ληφθείς. Et Suidas. Χυτρίνδα. παιδιά· καθέζεται γὰρ ἐν μέσῳ, οἱ δὲ, κύκλῳ περιθέοντες, παίουσιν αὐτὸν, ἕως ἂν ἐφάψηταί τινος, ὃς ἀντ' αὐτοῦ κάθηται.

ΩΜΙΛΛΑ.

Circulum ducebant; in quem qui ita nucem iecisset, vt maneret, is vincebat. Suidas. Ὤμιλλα. παιδιά τις, ἐν ᾗ ὁ εἰς τὸν κύκλον βαλὼν κάρυον, ὥστε ἐμμεῖναι, νικᾷ. Hesychius. Ὤμιλλα. παιδιά τις, ὅταν κύκλον περιγράψαντες βάλωσιν εἰς αὐτὸν κάρυα. εἶτα ὁ ἐν τῷ κύκλῳ μένων, λαμβάνει τὸ ἔπαθλον. Eupolis, apud Suidam, in χρυσῷ γένει:

Ἐπιτέμεσθαι δὲ μείνας εἰς ὤμιλλαν.

Pollucis quoque hac de re insignis locus, sed corruptus; lib. IX. cap. VII. Κύκλου περιγραφέντος, ἀφιέντες ἀστράγαλον, ἐστοχάζοντο τοῦ μεῖναι τὸν βληθέντα ἐν τῷ κύκλῳ· ταύτην εἰς ἄμιλλαν τὴν παιδιὰν ὀνόμαζον. Omnino rescribendum, εἰς ὤμιλλαν τὴν π. ὠ. Et in versu illo Eupolidis, qui ibidem recitatur; *Pollux restitutus.*

Τί ἐστιν; ἐπ' ἄμιλλαν ἀριστήσομαι.

Etiam hic reſtituendum,

— εἰς ἄμιλλαν ἀριστήσομαι.

FINIS.

AVCTORVM,

Qui hic

Citantur, illustrantur, Emendantur,

INDEX.

Ioan-

FINIS.

RERVM,

RERVM,

ET

VERBORVM,

In hoc Opere Memorabilium,

INDEX.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Mani-

Στησί-

FINIS.